
FİLİSTİN
ŞİİRLERİ
ANTOLOJİSİ
NURETTİN DURMAN
ANKA

ANKA YAYINLARI 16
EDEBİYAT 5
ŞİİR 1

Kitabın Adı:
FİLİSTİN ŞİİRLERİ ANTOLOJİSİ

Hazırlayan:
NURETTİN DURMAN

ISBN:

1. Basım: Ekim 2001
Ofset Hazırlık: Literal Tanıtım
Kapak Ahmet Mayalı
Baskı: Çalış Ofset
Cilt İstanbul Mücellit

ANKA YAYINLARI
İstanbul Kitap ve Kültür Merkezi
Büyük Reşit Paşa Cad. No: 22/2 Laleli/İstanbul
Tel: (0212) 513 30 30 Faks: (0212) 513 48 36
www.ankakitabevi.com
e-mail: anka@ankakitabevi.com

NURETTİN DURMAN

FİLİSTİN ŞİİRLERİ ANTOLOJİSİ

YAYINLARI

KUDÜS'Ü DÜŞÜNME SAATİ

'Kudüs'ü düşünme saatiniz gelince hep böyle olursunuz. Katı, kalın, yalın ağırlığı ne kadar da somut duyarsınız! 'Oh be!' Ülkeme, Ortadoğu'ya, tüm yeryüzüne öğretisel bakabiliyorum', dersiniz. Adeta tarihi yaşıyor gibi; onurlu ama şimdi suçlu; başınız dimdik bir an sonra yerde; kalakalırsınız öylece. Yasa batmış Kudüs bu! Elinizi uzattınız; zincirleri mi kıracaksınız? Yurtsuz kalan Filistinlilerin direniş ateşinin çıngıları göklere saçılır ve ıssız İstanbul gecelerinde toplarsınız bunları. 'Bağımsızlık! Özgürlük! seslerini canevinizde duyarsınız. Kudüs'ü düşünme saatinizde, İstanbul güneye doğru akar, Kudüs de biraz kuzeye çekilir, içinizde gizli gizli konuşurlar, bir evrensel acıyı paylaşırlar, yeniden İstanbul kuzeye çekilir, Kudüs güneye çekilir. Bir değişmez ebediliği, salt ülkeniz için değil, yeryüzü için de yaşamın değişmez, ebedi ölçütü sayarsınız. *(Bir Yazarın Notları III, sh. 15, Nuri Pakdil)*

Sunu

FİLİSTİN ŞİİRLERİ ANTOLOJİSİ

Yıllardır zihnimi meşgul eden iki Antoloji hazırlamak fikrinden birini; Filistin Şiirleri Antolojisini hazırlamaya başladığımda işin hiç de kolay olmadığını-olamayacağını peşinen biliyordum. Bu tür şiirler daha çok dergi sayfalarında kalıyor.

Dergileri, ulaşabildiğim şiir kitaplarını hiç bir ayrım yapmadan taramaya başladım. Bir çok ünlü şairin bu konuyla hiç ilgilenmediğini, Kudüs ve Filistin temalı şiir düşünmediğini fark ettim. Daha dikkatli bir taramayla kitaplarda bulabildiğim şiirleri dosyalamaya başladım. Dergilerde bulduğum şiirleri aldım. Kitaplar, dergiler, şairler derken dosya oluşmaya başladı.

Bu arada yardımlarını gördüğüm şairler oldu, şiirlerini istediğim şairler oldu. Bir de ulaşamadığım şairler oldu. Kudüs ve dolayısıyla Filistin halkının dramını işleyen özdeş temalı şiirleri bir araya getirmek isteyişimin bir gerekçesi de bütün dünyayı ilgilendiren bir şehrin ve ülkenin acı tarihi içerisinde yaşanmış olan olayların ve ayrıca dinlerin cazibe merkezi olması; Müslümanlar için ilk kıble ve kudsî bir şehir olması, Hristiyanlar ve Yahudiler için de uhrevi özelliği dolayısıyla önemli olması... Savaşlar, fetihler, el değiştirmeler sürecinde günümüze ulaşan Kudüs elbet çok önemlidir. 1948'den sonra da yoğun çatışmaların olduğu Filistin artık neredeyse Müslüman-Yahudi savaşının sebebi oluşuyla da tarihi gelişimini bir defa daha ortaya koyuyor.

Geçmişi, içinde olduğu durum ve gelceği daha çok İslam alemini alakadar ediyor. İsrail devletinin kurulmuş olması, Filistin halkının eziliyor, öldürülüyor, işkence ediliyor olması da kanayan bir yara olarak insanlığı alakadar ediyor.

Antoloji fikrini zihnimde geliştirirken Seyyid Kutub'un "Filistin Davamız" adlı küçük boyutlu kitabından istifade ettim. Nuri Pakdil'in çevirerek Türkçeye kazandırdığı "Arap Şiiri Antolojisi" ile A.Kadir, A.Timuçin, Süleyman Şalom'un hazırladıkları "Filistin Şiiri Antolojisi"ne başvurdum. Adlarını andığım şahsiyetlerin hoşgörülerine kâni olarak, Kudüs ve Filistin temalı şiirleri aldım. Antolojiyi hazırlama aşamasında bana destek olan, Filistinli şairlerin şiirlerini temin etmede gayret gösteren sevgili kızım Gülçin Durman'a; ve ayrıca şiir çevirileriyle bana yardımcı olan Pertev Aşkın ve Azra Konak'a teşekkür ederim. Amacım yalnızca Kudüs ile Filistin hakkında yazılan şiirleri bir araya toplamak; yoksa tümüyle Filistin şairleri veya Ortadoğulu şairleri bir Antolojide toplamak değil elbet.

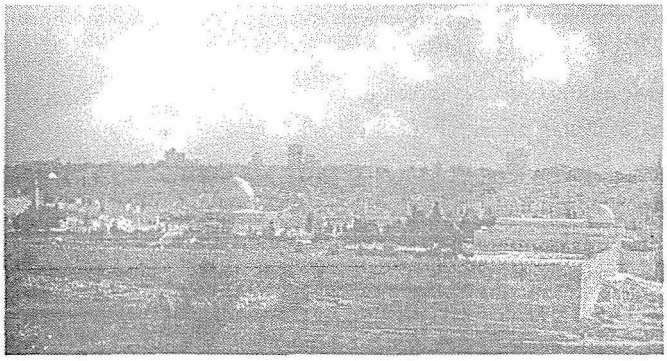
Şiirin gücünü inkâra gerek var mı?

"Şair öldürmek her zaman tehlikelidir."

Şiirin zorbalığa, katliama, soykırıma, haksızlıklara, adaletsizliklere tahammülü yoktur. Dünya şairleri neler demişler bu çok önemli. Duyarlılık önemli. İnsan-ı kâmil olma yolunda cehd etmek önemli. Dünyaya gözünü açmak önemli. Doğrusu daha çok da Türkiyeli şairler ne demişler Kudüs ve Filistin için önemli.

İşte ulaşabildiğim şairler ve şiirleri.

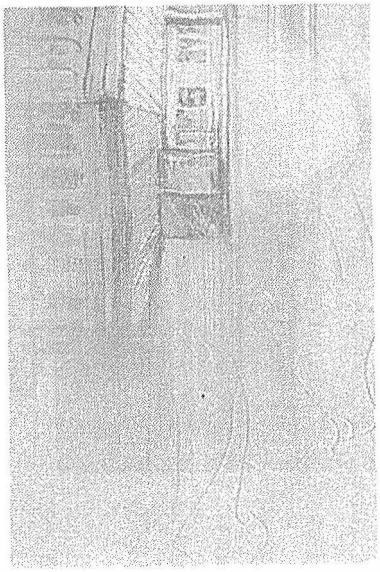
Nurettin Durman
3 Eylül 2001
Beylerbeyi - İstanbul

KUDÜS; Beytü'l-Makdis, Mukaddes, El Kuds ve Kuds-i Şerif gibi adlarla anılır.

İbranice'de Yeruşalim.

Müslümanların, Yahudilerin ve Hristiyanların kutsal şehri...

KUDÜS *-Tarihçe-*

Kudüs adı sözcük olarak, bir Amurru tanrısının, "Şalem'in barınağı" anlamındadır. Adı ilk olarak Mısır metinlerinde geçen (İ.Ö. XIX. yy.) bu eski Kenan sitesinin adına, daha sonraları Amarna'nın mektuplarında (İ.Ö. XIV. yy.) rastlanır; bu mektuplardan edindiğimiz bilgilere göre Kudüs kralı, öbür arami site devletlerini de egemenliği altına almak istiyor, bu arada firavuna vergi ödemeye devam ediyordu. İbraniler'in Kenan ülkesine girdiği sırada (İ.Ö. XIII.yy) Kudüs, istilacılara karşı koymak amacıyla bir konfederasyonun başına geçti.Kent, bağımsızlığını Davut zamanına dek korudu. Davut, İ.Ö. 1000'e doğru ele geçirdiği kenti, siyasi ve dini başkent durumuna getirdi. Kudüs, İsrail ve Yahuda kabilelerinin ayrıldığı bölge üzerinde bulunduğundan, bu çok yerinde bir seçimdi. Davut, Kudüs'ün krallık toprağı olduğunu ilan etti ve kenti, İbrani birliğinin temeli yaptı; Musa yasaları'nın saklandığı sandığı Kudüs'e getirtti; daha önce Silo'da bulunan amphiktyonia tapınağını kente nakletti ve böylece Kudüs'ü, tüm İsrail'in dini merkezi yaptı. Süleyman krallığının parçalanması (İ.Ö. 931). Kudüs topraklarını azalttıysa da, kent manevî üstünlüğünü korudu. İ.Ö. 587'de Nabukodonosor tarafından alınan ve yakılan Yahuda krallığının merkezi Kudüs, sürgündeki Yahudiler'in vatanlarına dönmesini sağlayan Keyhüsrev fermanı'ndan (İ.Ö. 538) sonra canlandı. Kudüs duvarları yeniden inşa edildi ve tapınak, Süleyman'ınkine oranla daha mütevazı boyutlarda baştan yapıldı. Suriye'nin İskender tarafından istilası, Pers hegemonyasına son verdi. İskender'in ölümü (İ.Ö. 323) üzerine Kudüs, Mısırlı Lagoslar ile Suriyeli Selefkiler arasında çatışma konusu olduktan sonra Suriye'nin eline geçti. Makabiler isyanından (İ.Ö. 167) sonra Kudüs, hasmon yahudi krallığının başkenti oldu; 63'te Roma'nin himayesine girdi. Edomlu Büyük Herodes kral olunca (İ.Ö. 40-4), Kudüs'ü güzelleştirmek için büyük bir faaliyet başlattı; özellikle, yeniden inşa ettirdiği tapınağa Süleyman tapınağı'nın görkemini kazandırdı. Ama 66'da Roma'ya karşı büyük bir ayaklanma patlak verdi. 70'te Kudüs ve tapınağı yıkıldı; onuncu Roma lejyonu, ordugâhını yakılan tapınağın yakınındaki (bir daha hiçbir zaman yeniden yapılmadı) Herodes sarayı'nın yıkıntıları üzerine kurdu. Bar-Kohba'nın önderliğindeki ikinci yahudi ayaklanması sırasında (132-

135) yeniden ele geçirilen kent, ayaklanmanın büyük bir felaketle sonuçlanması üzerine imparator Hadrianus'un emriyle yerle bir edildi; İmparator, kutsal kentin yıkıntıları üzerinde Yahudiler'e yasaklanan bir pağan sitesi (Aelia capitolina) kurdu.

Kudüs, ancak Bizans döneminde yeniden canlanabildi. Artık imparatorluğun efendileri olan hıristiyanlar açısından Kudüs, İsa'nın ölümüyle kutsanan bir kentti. Büyük Constantinus birçok tapınak yaptırdı (bunların ilki Kutsal Kabir'in kilisesidir). İsa'nın öldüğü kent, birçok kilise ve manastırın kurulduğu bir hac merkezi haline geldi. Madeba haritası (VI.yy), o zamanki Kudüs'ün durumu üzerine yaklaşık bir fikir vermektedir.

Müslümanlığın ilk döneminde kente latin kökenli Aelia'dan gelen İliya ya da Aramca Bes Makdeşâ (tapınak) sözcüğü ile ilgili bulunan Beyt ül-makdis denildi. Kuds (kudüs) adı ise yine Aramca Karta de-kudşa (kutsallık kenti) tamlamasındaki Kudşa'dan gelir. Hz. Muhammed'in 624 yılına kadar müslümanların kıblesi olarak kabul ettiği Kudüs, miraç nedeniyle Kur'an'da İsra suresi'nde Mescit ül-aksa adı altında geçer (XVII; 1,8) Hadislerde ise Kudüs, Mekke ve Medine ile aynı değerde ve hatta onlardan daha üstün tutulur. Mekke ve Medine'ye hac olanağı bulunmadığı zamanlarda bu farizenin Kudüs'ü ziyaretle yerine getirilebileceği belirtilir.

Ecnâdeyn savaşı (634) Kudüs'ün İslam egemenliğine girmesinin başlangıcı oldu. Yermuk savaş'ından (636) sonra Cabiye'ye gelen halife Ömer, Halit bin Sabit el Fehmi'yi Kudüs'ü almakla görevlendirdi. Kent, bazı koşullarda savaşılmadan alındı (638). Halife Ömer eski tapınağın yerine bir mescit yaptırdı. Kudüs'e ilk yerleşen müslümanlar Medineliler oldu. Sahabeden Ubade bin es-Samit, kentin ilk kadılık görevini yerine getirdi. Kudüs'e karşı gösterilen rağbet, Medineliler'in şikayet ve kıskançlığını dile getiren "Kudüs'ün yapılması, Medine'nin yıkılmasıdır" sözünün ortaya çıkmasına neden oldu. Halife Osman döneminde (644-656) kentin zengin sebze tarımından sağlanan geliri yoksul halk için ayrıldı. Çevre manastırlardaki keşişlerin varlıkları müslümanlarca da benimsendi. Emeviler döneminde (661-750) Filistin ve Suriye orduları komutanı olan Muaviye, ilk kez burada halife olarak tanındı. Sonraki emevi halifelerinden Abdülmelik (685-705), üzerinde Hz. Peygamber'in ayak izi bulunduğu efsanesi'ne inanılan kutsal taş üzerine Kubbetüssahra'yı yaptırdığı (691) gibi daha da ileri giderek hacılara Mekke yerine Kudüs'teki kutsal taşı ziyaret etmelerini önerdi. Yine Emeviler döneminde kent, Mescidülaksa ve Darülimâre gibi yapılar ve kente giriş kapılarıyla süslendi. Emevi halifesi Süleyman (715-717) Kudüs'ün imarı için gerekli özeni gösterdi. Mervan II'ye (744-750) karşı çıkan bir ayaklanma kentin surlarının yerle bir edilmesine neden oldu. Daha sonraki depremler kent ve kent halkının durumunu büsbütün kötüleştirdi.

Abbasiler (750-1258) başlangıçta Kudüs'ün kutsallığına büyük bir saygı gösterdiler. Halife el-Mansur (754-775), Mekke'yi ziyaretten sonra Kudüs'e geldi. Ancak vergi konusunda aldığı aşırı sert önlemler ve uygulamalar nedeniyle Hristiyan ve Yahudi halkın bir kısmı Roma'ya kaçtı. Çok geçmeden kentteki müslüman halk, özellikle hristiyanlar, Batı Avrupa hükümdarlarından ve halkından ilgi, destek ve yardım gördüler. Harun Reşid (766-809) ve Charlemagne (742-814) arasındaki elçi alişverişi bu durum karşısında ortaya çıktı. Ayrıca Batıda Kudüs halkına yardım için çok geniş bir para toplama kampanyası açıldı. Halife Memun (813-833) ve Mutasım (833-842) dönemleri kıtlık ve Fellahlar'ın ayaklanmalarıyla geçti; bütün kutsal yerler ayaklanmacılar tarafından yağmalandı.

Fatımiler döneminde (969-1099) sağlanan genel esenlik ve bolluktan Kudüs pek az pay aldığı gibi, Fatımi Halifesi el-Hakim'in (996-1021) emri ile kentin hıristiyan ve yahudi halkına yapılan işkenceler bu sıkıntıyı daha da artırdı.

Selçuklu komutanı Adsız, Kudüs'ü Fatimiler'den aldı. Ancak, kendisine karşı ayaklanma çıkınca halkı kırıma uğrattı. Çok geçmeden Tutuş, Adsız'ı ortadan kaldırarak Kudüs'ü Selçuklu İmparatorluğu'na kattı. Franklar Kudüs'ü alınca (1099) halkı kılıçtan geçirip kenti yağmaladılar. Bir süre sonra da dinsel yapıların onarımına, yenilerin yapılmasına giriştiler ve camileri de kiliseye çevirdiler.

Kudüs Hittin savaşı'ndan (1187) sonra Eyyubiler'in eline geçti. Selahattin Eyyubi kent halkına çok iyi davrandı, vergileri indirdiği gibi Haçlılar'ın kiliseye çevirdikleri camileri eski durumlarına getirdi. Selahaddin Eyyubi'nin ardılları arasındaki anlaşmazlıkları kentteki hıristiyanların güçlenmelerine yol alçtı. Kudüs 1244'te Harizmliler'in yıkımına uğradı; ardından gelen Moğol istilası karşısında halkın büyük kesimi kentten kaçtı. Kent, Memluklar döneminde (1250-1516) bir harabe durumundaydı. Sultanın naibi tarafından yönetilen kentin bu döneminde sufilerin ve tekkelerin sayıları arttı. Yöneticiler, mevkilerini genellikle rüşvet karşılığı sağladılar. Bedeviler, kentteki esenliği ve güvenliği uzun süre tehdit ettiler.

Kudüs, 1517'de Selim I tarafından Osmanlı topraklarına katıldı. Kanuni Sultan Süleyman ise 1537-1541 yılları arasında kentin surlarını yaptırdı ve Kubbetüssahra'yı yeniledi; kente dört büyük çeşme inşa ettirdi, kendisi ve eşi Hürrem Sultan için birçok vakıf kurdu. Bu dönemde kentin en önemli geliri olan "ayakbastı parası" Mercidabık'ta

Kur'an okuyanlara verildi. Daha sonraki yıllarda Bedeviler'in etkinlikleri yüzünden kentte güvenlik, güçlükle sağlanabildi. Selim III. Hıristiyan ve yahudi hacılardan alınmakta olan ayakbastı parasını 4 kuruştan 1,1/2 kuruşa indirdi. Yöneticiler sık sık değiştirildiklerinden kentte önemli bir ilerleme olmadı. Zaman zaman baş gösteren ayaklanmalar, ya çok acımasız ya da çok zayıf olan bir valinin kovulmasıyla sonuçlandı. Kentte arap halk çoğunluğunu korudu. 1825'te kent halkıyla Fellah'ların ortaklaşa çıkarttıkları ayaklanma güçlükle bastırıldı. Kudüs 1831'de Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın egemenliği altına girdi. İbrahim Paşa, Osmanlılar'a karşı Batılıların desteğini sağlamak amacıyla hıristiyan ve yahudi halka iyi davrandı. Bu davranışı müslümanların tepkisine yol açtı, eşrafın da kışkırtmasıyla ayaklanan Fellahlar Mısır garnizonunu kentten çıkardılarsa da, İbrahim Paşa kısa sürede ayaklanmayı bastırdı. Batılılar'ın, Osmanlılar'ın lehine siyaset değiştirerek İbrahim Paşa'yı aldığı yerlerden çekilmeye zorlamaları üzerine, Mısır kuvvetleri Kudüs'ten ayrıldı. 1838'de ilk olarak açılan İngiliz konsolosluğunu Fransa, Avusturya, Prusya, Rusya, Sardinya, İspanya ve ABD konsolosluklarının açılmaları izledi. Bu durum doğal olarak buradaki hristiyan halkın güçlenmesine yol açtı. 1874'te kent mutasarrıflık oldu. Birinci Dünya Savaşı'nda açlık ve salgınlar yüzünden nüfus azaldı.

11 Aralık 1917'de Kudüs, Allenby tarafından alındı ve daha sonra İngiltere'nin koruması altındaki Filistin'in başkenti oldu (1922). Kentte bir kaç kez Araplar ile Yahudiler arasında şiddetli çarpışmalar meydana gelirken, yahudi topluluğun yerleşip yayılma çabaları da büyük ölçüde hızlandı. Kudüs, 29 kasım 1947'de BM Kurulu tarafından uluslararası statüye kavuşturuldu. Bu kararı Yahudiler benimserlerken Araplar karşı çıktılar ve bu yüzden iki topluluk arasında şiddetli çarpışmalar meydana geldi.14 mayıs 1948'de Büyük Britanya koruma rejimine son verdi. Aynı gün (yahudi takvimine göre 5 İyyar 5708) ilan edilen İsrail devleti yeni kenti de kapsarken, Maverai Ürdün, Filistin'in geri kalan bölümünü eski Kudüs kentiyle birlikte ilhak etti (28 Mayıs 1948). Bir süre sonra İsrail hükümetinin birkaç bakanlığı Kudüs'e taşındı. "Altı gün savaşı" sırasında (5-10) haziran 1967) Kudüs'ün Ürdün kesimi, hemen hiç bozulmamış bir şekilde İsrail birliklerinin eline geçti. Bu fiili ilhak, İsrail parlamentosu'nun 30 temmuz 1980'de "birleşik Kudüs'ü İsrail'in ebedi başkenti" ilan eden bir temel yasayı benimsemesiyle onaylandı. Bu durum, arap halkı arasında tepki ve karışıklıklara, özellikle arap devletlerinin sert protestolarına yol açtı.

(Büyük Larousse, Sözlük ve Ansiklopedisi, cilt: 14)

FİLİSTİN *-Tarihçe-*

İ.Ö. 2000'li yıllarda arap yarımadasından Kenanlılar, Asya bozkırlarından da bazı göçebe kavimler Filistin'e göçtüler. Bölgeye ayrıca Girit ve Ege adalaıından başka uluslar da yerleşti. Sami soyundan Amurrular ve Kaldeliler yönetimindeki Filistin İ.Ö. 1800'den başlayarak Hititler ile Mısırlılar arasında bir çekişme alanı oldu. Kadeş savaş'ından (İ.Ö. 1286) sonra kesin olarak Mısır egemenliğine girdi. Bu dönemde Musa'nın önderliğinde Filistin'e yerleşen İsrailoğulları, bu toprakların Tanrı tarafından kendilerine vaat edildiğini (Arz-ı mevud) öne sürerek İsrail krallığı'nı kurdular. Önceleri komutan-yargıçlar tarafından yönetilen krallığın 12 kabilesi daha sonra birleşerek Şaul'u kral seçti. Birleşik İbrani krallığı, Davut ve Süleyman'dan sonra kuzeyde İsrail, güneyde Yahuda krallığı olarak ikiye ayrıldı. (İ.Ö. 931) Asur egemenliğine giren Filistin'den İsrailoğuları'nın 10 kabilesi sürüldü (İ.Ö. 720). Babil istilasına uğrayan Yahuda krallığı halkının büyük bölümü köle olarak Babil kentine götürüldü (İ.Ö. 587). Pers egemenliği döneminde (İ.Ö. 583-333) bunların bir bölümü yeniden Filistin'e döndü. Büyük İskender tarafından ele geçirilen bölge, onun ölümü üzerine (İ.Ö. 323) önce Mısırlı Ptolemaios'ların, İ.Ö. 200'den başlayarak da Sefekler'in yönetimi altına girdi. Bu arada Hellen kültürünün etkisinde kalan bölgede İ.Ö. 64'te başlayan Roma egemenliği İ.S. 395'e kadar sürdü. Roma İmparatarluğu'nun ikiye bölünmesi sonucu Filistin Bizans'ın payına düştü. İslamlığın ortaya çıkışından sonra halife Ebubekir'in Amr İbnü'l As komutasında gönderdiği ordu Bizans kuvvetlerini peş peşe yenerek Gazze (634), Ecnedin (636) ve Kudüs (637) kentlerini aldı. Böylece Filistin'de İslam ve Arap etkisi hızla yayılmaya başladı. Emevi ve Abbasi dönemlerini yaşayan bölge, daha sonra sırasıyla Fatimiler ve Selçuklular'ın egemenliğine girdi. Haçlı seferleri sırasında kurulan Hıristiyan krallığı (1099), Eyyubiler tarafından yıkılınca (1187), Filistin'de yeniden İslam etkisi egemen oldu. Memluklar'a bağlanan bölge (1281), Yavuz Sultan Selim'in Mercidabık zaferinden (1516) sonra kesin olarak Osmanlı topraklarına katıldı. 400 yıllık Türk egemenliği döneminde Filistin'i Gazze, Nablus ve Kudüs adı altında üç sancağa ayıran Osmanlı yönetimi, daha sonra bu sancakları eyaletlere dönüştürdü. XVIII. yy'dan baş-

layarak Filistin'de yaşayan çeşitli halklar, kutsal yerler nedeniyle anlaşmazlığa düşüp aralarında savaşıma girişince, Ermeni ve Rum patrikleri uyarıldı (1757), dirlik ve düzen yeniden sağlandı. Bölgeyi ele geçirmeye yönelik Napolyon saldırısı (1799) Akkâ'da Cezzar Ahmet Paşa tarafından püskürtüldükten sonra burası 1840'a kadar Mısır valisi Mehmet Ali Paşa'nın denetiminde kaldı. Bu arada, 1850'li yıllardan başlayarak Gazze, Kudüs ve Nablus'ta Araplar'ın Osmanlı yönetimine karşı çıkardığı ayaklanmalar on yılı aşkın bir sürede güçlükle bastırıldı. Rusya'dan göçen Yahudiler'in Filistin'de kurduğu dernek, 2000 dönümlük toprak satın olarak burada bir tarım okulu kurdu ve yurt isteğini gündeme getirdi. Theodor Herzl'in Ajewish State adlı kitabı (1896) Yahudilerin Filistin'de devlet kurma eğilimine güç kattı. Bu amaçla İsviçre'nin Basel kentinde ilk Siyonist kongre toplandı (1897). Babıali ile ilişki kuran Herzl, Yahudiler'in Filistin'e yerleşmesi için çaba harcadı. İkinci Meşrutiyet'ten sonra Yahudiler'in Filistin'e yerleşmelerine izin verildi. 1914'te çıkarılan azınlıklarla ilgili yasaya dayanarak serbestçe toprak satın almaya başladılar. Birinci Dünya savaşı'nda uzun süreli çarpışmalardan sonra Türk ordusunun Filistin cephesini çökerten İngiliz generali Allenby, Kudüs'e girdiğinde (10 aralık 1917), Yahudi birliklerini de yanında getirdi. Allenby, Şam'a (30 Eylül 1918), Fransızlar Beyrut'a (7 ekim 1918) girdi. Halep de düşünce (26 Ekim 1918) Osmanlı devleti ateşkes antlaşması izmalamak zorunda kaldı (29 Ekim 1918). Savaşı kazanan devletlerin düzenlediği San Remo taplantısında Filistin, İngiltere'nin yönetimine bırakıldı (1920). Aynı yıl İngilizler, koyu bir siyonist olan Herbert Sameul'i vali yardımcılığına atadılar. İngiltere Filistin'deki egemenliğinin sürekli olacağını ilan etti (1921). İngiltere'nin bu kararı Milletler cemiyeti tarafından da onaylanınca (24 temmuz 1922), Türkiye'den ayrılan Filistin resmen İngiliz koruması altına girdi (29 Eylül 1923).

Manda yönetiminde Filistin

Birinci Dünya savaşı sırasında Filistin, gelecekte uluslararası statüye kavuşturulmasını isteyen ve bunun temellerini atan (1916 mayısındaki Sykes-Picot antlaşmaları) Fransa ile Büyük Britanya'nın göz diktiği bir ülkeydi. Bu sırada Büyük Britanya düşmanı durumundaki Türkler'e karşı Arap milliyetçiliğinden yararlanma çabasındaydı ve Mısır'daki yüksek komiseri Henry Mcmahon aracılığıyla, Mekke'deki kutsal yerlerin koruyucusu olan hicazlı Şerif Hüseyin bin Ali ile ilişki kurdu. Müzakereler sonunda Büyük Britanya, Türkler'e karşı bir Arap ayaklanmasının gerçekleştirilmesi koşuluyla, Batıda Kızıldeniz ve Akdeniz'le sınırlanan ve Yakındoğu kıyılarının belli bölümüne ilişkin bazı özel haklara sahip bir bağımsız Arap devletinin kurulmasını desteklemeyi taahhüt etti. Büyük Britanya 2 kasım 1917'de yeni bir taahhüde girerek siyonist akımın temsilcileriyle "Ya-

hudi halkı için Filistin'de bir ulusal yurt" kurulması konusunda anlaşmaya vardı. (Balfour bildirisi).

Paris'te toplanan Barış konferansı, Ocak 1919'da, Suriye'nin, Lübnan'ın, Filistin'in, Irak'ın, Arap eyaletlerinden her birinin manda sistemine göre yönetilen birimler haline sokulmasını kararlaştırdı. 1920 nisanında toplanan San Remo konferansı, Filistin üzerindeki mandayı Büyük Britanya'ya verdi. Milletler cemiyeti konseyi de 24 temmuz 1922'de, karar metninde Balfour bildirisi'nin de yer aldığı (madde 2) Filistin'in manda haline getirişini onayladı. Öte yandan, 25. Maddede öngörülmüş düzenlemeler, manda altındaki Filistin'in yüzölçümünün dörtte üçünü meydana getiren Ürdün'ün doğu kesimini (Maverai Ürdün) Balfour bildisi'nin geçerli kıldığı uygulama alanı dışında bıraktı. Milletler Cemiyeti Konseyi, 1922 eylülünde ulusal Yahudi yurduna ilişkin maddelerin hepsinden Maverai Ürdün'ü çıkarmayı kesinlikle karara bağladı. Sonunda, 15 mayıs 1923'te Şerif Hüseyin bin Ali'nin oğullarından Abdullah'ın yönetiminde Maverai Ürdün emirliğinin bağımsızlığı ilan edildi.

1880 ile 1918 arasında Filistin'de yaşayan Yahudiler'in sayısı, siyonist hareketin çabalarıyla, 24.000'den 65.000'e, yani nüfusun yaklaşık %10'una yükseldi.

Balfour bildirisi ve Filistin'in manda rejimine girişi, Araplar'ın tepkisine yol açtı, Nisan 1920 ve Mayıs 1921'de Yahudiler'e karşı şiddet gösterileri düzenlendi. Siyonist hareket, 1921'de, bir savunma örgütü olan Hagana'yı kurdu. Bu anlaşmalar karşısında İngiliz hükümeti, amacının, "Filistin'i bir ulusal Yahudi yurdu haline getirmek" değil, "Filistin'de bir ulusal Yahudi yurdu yaratmak" olduğunu belirtti, ayrıca Araplar'la birlikte Yahudiler'in de yer alacağı bir Yasama Konseyi kurulmasını önerdi ve Filistin'in ekonomik gücünün, Yahudi göçünü düzenlemede bir ölçüt olacağını açıkladı. (3 Haziran 1922'de yayımlanan Beyaz Kitap). Ama söz konusu Konsey, topluluklardan birinin ya da ötekinin önerilerden birine ya da öbürüne yönelttikleri itirazlardan dolayı hiç kurulamadı. Buna karşılık Yahudilerle Araplar, kendi temsil topluluk kurumlarını oluşturdular. Siyonist hareketin önayak olmasıyla, 1920'de İstadrut adlı sendika kuruldu. Manda yönetimi nezdinde bir danışma organı olan Yahudi ajansı oluşturuldu (başında bir yüksek komiser bulunuyordu). Ulusal Filistin harekti ise, Arap yürütme komitesi (aralık 1920'de Hayfa'da toplanan 3. Filistin kongresi'nden kaynaklanıyordu) ile 1921'de kurulan ve Müftü Emin el-Hüseyni tarafından yönetilen Filistin Müslüman Konseyi çevresinde örgütlendi. Çok geçmeden Filistin Ulusal hareketi iki akıma bölündü. Bunların birincisi, Bü-

yük Britanya'ya ve siyonistlere ödün vermek istemiyor ve Emin el-Hüseyni tarafından yönetiliyordu; ikincisiyse, Ragıp el-Naşaşibi ve ailesinin önderliğindeydi ve İngilizler'le ılımlı ilişkiler kurmuş olduğu gibi Maverai Ürdün emiri Abdullah ile de sıkı ilişkiler içine girmişti.

Yahudiler'in Ağlama Duvarı önünde ibadet edebilmelerine ilişkin tartışmalar sonunda 1929'da yeni ayaklanmalar patlak verdi. Bu ayaklanmalar, özellikle Hebron ve Safad'da birçok kişinin ölümüne yol açtı. Londra tarafından belirlenen anket komisyonları, ulusal Yahudi yurdu'nun gelişmesini engellemeyi salık verdi (1930 Shaw ve Simpson raporları). Passfield'in Beyaz Kitap'ında Londra, Yahudi göçüne ve siyonist hareketin toprak satın almasına yeni kısıtlamalar getirdiğini açıkladı. Bu belgenin şiddetli protestolarla karşılanması, İngiliz hükümetinin uygulamaya geçmesini önledi (Başbakan Ramsuy McDonald'ın Hayyim Weizmann'a mektubu).

1933'ten sonra Nazilerden kaçan Yahudi göçmenlerin akını, Araplar'ın tepkisini büsbütün şiddetlendirdi. Üç yıl içinde 135.000 Yahudi Filistin'e gelmişti. 1935'te 1.300.000'lik toplam nşfuun 355.000'i Yahudiydi. Araplar nisandan ekime kadar süren (1936) bir genel grev yaptılar. Bu grev, Arap yürütme komitesi'nin yerine geçen ve başlıca siyasal partilerin yöneticilerinden oluşan (Emin ve Cemal el-Hüseyni'nin liderliğindeki Filistin Ulusal Arap Partisi ve Ragıp el-Naşaşibi'nin kurduğu Ulusal Savunma Partisi) Arap yüksek komitesi tarafından düzenlendi. Filistin Ulusal hareketi bu tarihte zayıf düşmüştü; saflarındaki birçok insan hayatını kaybetmiş (binlerce ölü); liderleri sürgün edilmiş (Emin el-Hüseyni) ya da tutuklanmıştı ve Yüksek Arap komitesi lağvedilmişti.

Filistin, "Büyük Başkaldırısı,", Filistin'in, Maverai Ürdün'e bağlı bir Arap devletiyle İngiliz mandasında kalan bir Yahudi devleti arasında, özellikle de Kudüs ve Beytüllahim'i kapsayan bir bölge arasında ayrılmasını önerecek olan Peel komisyonu'nun kurulmasına yol açtı (Temmuz 1937). Ama İkinci Dünya savaşı arifesinde Arap devletleriyle anlaşmak zorunluluğunun ortaya çıkması, İngiliz hükümetini Peel planı'nı bir yana bırakmaya sürükleyecekti (Woodhead komisyonu raporu, 1938). Londra konferansı'nın (1938) başarısızlığından sonra İngiliz hükümeti, 1939 mayısında yeni bir Beyaz Kitap yayımladı. Filistin'deki Yahudiler'in sayısı o sırada 430.000'i bulmuştu. Beyaz kitap'ta üç temel önlem öngörülmekteydi: 1. Yahudi göçü beş yıl boyunca 15.000 kişiyle sınırlandırılacaktı; 2. Filistin topraklarının büyük bir bölümünde toprak satın almak kısıtlanmış ve hatta yasaklanmıştı, 3. On yıl içinde bağımsız bir Filistin devleti kurulacaktı. Beyaz Kitap Filistin'e gizli göçler düzenleyen siyonist hareketin muhalefetiyle karşılaştı. Bazı örgütler (İrgun, Stern grubu İngilizler'e karşı terör hareketlerine giriştiler.

İkinci Dünya savaşı sonunda manda yönetimi, Biltmore programının kabulünden (1942) sonra bir Yahudi devletinin hemen kurulmasını isteyen siyonist hareketin ve manda rejiminin yerine bağımsız bir Filistin devletinin geçmesini isteyen Araplar'ın baskısıyla karşılaştı. 1945 kasımında bir İngiliz-Amerikan ortak komitesinin kurulacağı duyuruldu ve bu komite Filistin'e 100.000 Yahudinin hemen kabul edilmesini önerdi (bu öneri Truman tarafından da desteklendi). Arap birliği'nin önayak olmasıyla da, başında Cemal el-Hüseyni'nin bulunduğu ve Emin el-Hüseyni'nin etkili olduğu bir Yüksek Arap komitesi oluşturuldu. Merkezi Kahire'de olan örgüt, yan askeri gruplar oluşturdu. Önerdikleri planlardan hiçbiri sonuç vermeyen İngilizler, Filistin sorununun çözümünü Birleşmiş Milletler'e bırakacaklardı (şubat 1947). Genel Kurul, Birleşmiş Milletler'de Filistin için özel bir komisyon kurdu (UNSCOP). Bu komisyonun üyelerinin çoğunluğu, Filistin'in Arap ve Yahudi olmak üzere iki devlete ayrılmasını (bunlar ekonomik bakımdan yine de birbirlerine bağlı olacaktı) ve Kudüs'ün uluslararası statüye sokulmasını önerdi. Bu bölünme planı 29 kasım 1947'de Birleşmiş Milletler genel kurulu'nca kabul edildi. Ama aynı planın Arap devletleri arasında çıkan çatışmalar, İsrail devletinin kuruluşunun ilanının (14 mayıs 1948) hemen ardından ilk İsrail-Arap savaşının patlamasına yol açtı. Savaş sona erince Filistin devletinin arazisi İsrail ve Ürdün tarafından ilhak edilmiş bulunmaktaydı; Mısır da Gazze şeridini, ilhak etmeksizin işgal altına almıştı.

FİLİSTİN EDEBİYATI

Lübnanlı ve Suriyeliler'le birlikte Filistinli aydınlar da, daha XIX. yy.'ın başında Arap edebiyatının gelişimine katkıda bulunmuşlardır. Halit el-Halidi (1863;1941). İlyas el;Eyyubi (1874;1927). Abdullah Müslih (1878-1947), Selim el-Yakubi (1880-1946). Süleyman el-Faruki (1882/1958), Refik et-Temimi (1889-1956, Selim Kubin (1870-1951), Yusuf el-İsa (1870-1948), Halil Tavta (1887-1955), İbrahim Tukan (1905-1941), Abdürrahim Mahmut (1913-1948) ve Fuat Şatara (öl.1942), sürgünden önceki dönemin en önemli temsilcileri durumundaydılar.

İsrail'in kuruluşunun ilanına tepkiler de ortaya dökülmekte gecikmeyecekti. Öncülüğü halk şiiri üstlendi. Trajik konum, yalnızlık ve bastırılmış boğuntu temalarını işlemiş olan Fadva Tukan ve Kerim el-Kermi (Ebu Selma) kuşağına, kararlı bir biçimde bağımlı şiire yönelen yeni bir edebiyat cevap veriyordu.

Filistinli mücadele edebiyatının yeni temsilcileri çoğu zaman hapishaneden yetişmedirler. Örneğin Mahmut Derviş (doğm. 1941), el-Kasım (doğm. 1939), Zeyyat (doğm. 1929), Nasir (1925-1973) vb.

İsrail'de yaşayan Filistinli yazarların ürünleri, 1967 Savaşı'nın hemen ertesinde Arap dünyasında tanınmaya başladı. İlkin Filistin Radyosu (1964'te Şam'da kurulmuştu) tarafından yayımlanan kitapçıklar, özellikte Beyrut'ta ve Şam'da hızla yeniden basıldı.

Yeni kuşağın kadın şairleri arasında Denanir'i, Kulsum Urabi'yi (doğm. 1936) ve Necva Kavar'ı anmak gerekir. Emil Tuma, Selim Cubran, Muin Hatum, İhsan Abbas (doğm. 1920), Mahmut Desuki, Muhammed el-Kaysi (Sara'nın çiçekleri için vazo, 1979) ve Cemal Kavar (Gecenin dar yollarında aylar, 1979) gibibaşlıca oyun, roman ve deneme yazarları öbür Arap ülkelerinde yaşamaktadırlar.

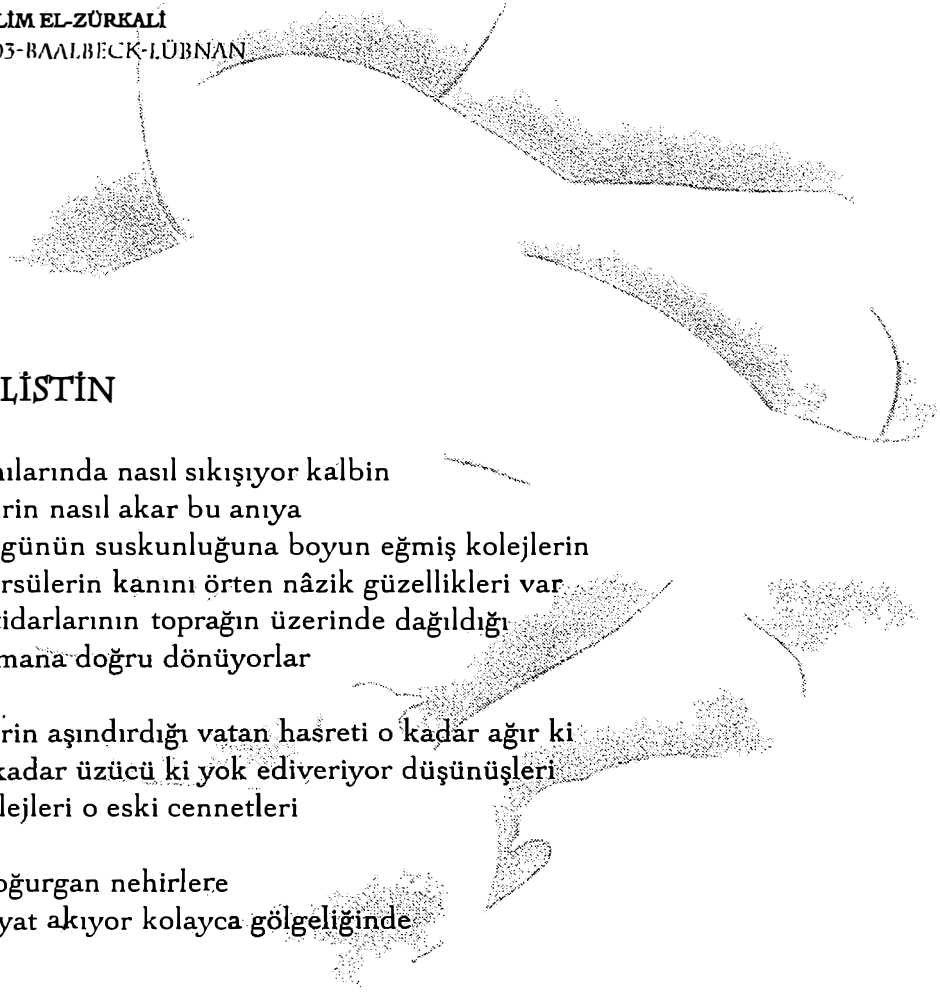
Hareketin başını çekenlerin yanı sıra Hanna Ebu Hanna (Yaranın çağrısı, 1970), Muhammed el; Menesira (Celile'nin üzümleri, 1970), Michel Haddad, Muammer ez-Zubi, Hazin Abbud (doğm. 1924), İsam el-Abbasi ve Habib el-Kahveci gibi şairler de yitik yurdu, mültecilerin içinde yaşadığı acı koşulları ve adalet, özgürlük ve aşk tutkularını dile getirme çabasındadırlar.

Mahmut Derviş baskı ve aşağılama sorunlarına eğilirken bütün zamanların en büyük sürgününü kendinde canlandırır: "Kendi ülkesinde toprak olmak"la yetinmeye hazır duran Fadva Tukan'ın fısıltılarına, Semih el-Kasım'ın gizemli bir heyecanla ürperen şiiri cevap verir.

(Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, cilt: 8)

şiirler

SALİM EL-ZÜRKALİ
1903-BAALBECK-LÜBNAN

FİLİSTİN

Anılarında nasıl sıkışıyor kalbin
Şiirin nasıl akar bu anıya
bugünün suskunluğuna boyun eğmiş kolejlerin
kürsülerin kanını örten nâzik güzellikleri var
iktidarlarının toprağın üzerinde dağıldığı
zamana doğru dönüyorlar

Şiirin aşındırdığı vatan hasreti o kadar ağır ki
o kadar üzücü ki yok ediveriyor düşünüşleri
kolejleri o eski cennetleri

Doğurgan nehirlere
hayat akıyor kolayca gölgeliğinde

Bir renk büyütüyor bakışlarımızı
Araplar
çok uzun süre yürüdük gecede
düşmanlar kırıp geçirmediler mi yurdumuzu
Barışseverdik öyleydik biz doğru
artık uyandırsın bizi verdiğimiz sözlerimiz
saldırana karşı
ey Arap
volkan gibi püskürt öfkeni
ey Filistin övünçlerimizin incisi
sayısız taç sana onurun simgesi

Kur'an-ı Kerim'in bildiriyor adâleti
İncil de barışı

Türkçe Çeviri: Nuri Pakdil, Arap Şiiri, Güldeste-II, sh: 27-28, Edebiyat Dergisi Yayınları, 1998, Ankara

İBRAHİM TUKAN
1905-1941/FİLİSTİN

BENİM ÜLKEM

Vatanım,
Vatanım benim
Şan ve güzellik
Yücelik ve zerafet
Senin tepelerindedir
Hayat ve kurtuluş
Mutluluk ve umut
Havandadır senin
Seni görebilecek miyim?
Emin ve rahatlatıcı
Esenlilik ve onurlu
Görebilecek miyim seni?
Doruklarında
Yıldızlara ulaşabilecek miyim?
Vatanım
Vatanım benim.

Gençlik yorulmayacak
Ya kurtuluştur onların amaçları
Ya ölüm
Ölüm şerbetini içeceğiz
Ama asla köle olmayacağız
İstemiyoruz biz
Ebedi bir aşağılanma
Ne de sefil bir hayat
İstemiyoruz
Ancak döneceğiz
Büyük bir şanla
Vatanım
Vatanım benim

Kılıç ve kalem
Simgemizdir bizim
Ne konuşmak ne çekişmek
Şeref ve sorumluluk
Ve bunu yerine getiren görev
Sarsar bizi
Onurumuz
Onurlu bir sebeptir
Yükselen bir bayrak
Ey zirvelerindeki güzellik ülkemin,
Düşmanlarına karşı bir zaferdir
Vatanım benim
Benim vatanım

Türkçe Çeviri: Pertev Aşkın

MISIR ŞAİRLERİNE SİTEM

Size siteme geldim Mısır bülbülleri!
Çağlamalıdır bahçe bülbülü, ya siz?

Yurdumuzda belagatle beslediğimiz şiir,
Uçuşuyor başınızda kanat çırparak!

Öyle memleketler sarstı ki duygularınızı
Ne komşunuz var orda, ne de bir kardeşiniz!

Bizim musibetlerimize kayıtsız,
Roma'nın serencamına titrerken Şevki!

Ürpermez uğradığımız felaketlere,
Japonya için sarsılan Hafız İbrahim!
"Matran"a ne Filistinden!
Meşgalesi Neron"ken.

Belki de diyorlar ki, Filistin mukaddes beldedir.
Ne durabilir orada şeytan, ne de barınabilir!

Hayır, bezdirircesine doldu taştı Filistin
İnsan ve cin şeytanlarından...

Şeytanların bir cinsiyle uğraşırken siz
Mübtela etti bizi zaman nicesine onların.

1929

Türkçesi: Mehmet Emin Kazcı
Filistin Davamız, Seyyid Kutub, Çizgi Yayınları, 1991, İstanbul

SEYYİD KUTUP
1906-ASYOT / 29.8.1966-MISIR

FİLİSTİN KAHRAMANLARINA

tarihin ahdi size
yenilgisizlik her dem
kanların ılgıt ılgıt akıtıldığı toprak
zaferin yurdu madem
oluk oluk akıttığınız
kanlarınızdır inan
sizi hem diriltecek
hem büyütecek olan

özgürlükse amaç
işte yol
cihad yolu
azimle şevkle gireceğiniz
yiğitçe gözü kara
saflara

güçlü olanlar için sonsuzluğa ulaşmak
ey gözükara, gözüpek yiğit
hiç de zor değil
yeter ki adamayı bil
kendini sonsuzluklara

bir yanda hainlere peşkeş çekilen
bahtsız bir vatan
diğer yanda neyi bekler
bir ölü gibi susan

doğu
zavallı doğu
hep dökülen kanında apaçık yalnızlığı
ve batı
zalim batı
bitmiyor tükenmiyor
kana susamışlığı
doğu
heyhat doğu
bütün bir mahremiyeti
ayak altında kalan
en kutsal değerleri çiğnenen
ve yağmalanan

öyle aldatılmış ki bir uyku sarhoşluğunda
o tarihin
o zekânın sahibi
sanki o değil

geçti bu uyuklama artık
kim olduğumuzu

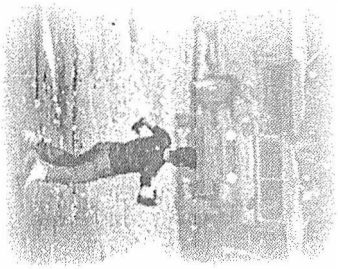
ister bilsinler
bilmesinler isterse
biz ayaklandık

ey özgürlük kahramanları
selam size kucak kucak
mısırdan
ta yüreklerden
ta gönüllerden ki
sevginizle sımsıcak
umutta
sevinçte
tasada biriz
sizlerle!
ey dünya
ve ey ahret kardeşlerimiz
kalbi sizinle çarpan
bu mısır
inanın hala genç
sevginizle
hala taze
kıpır kıpır

evet emin olun
alevleniyor artık bir ateş
her burcundan
her tepesinden
yiğit doğunun.

1931

Türkçesi: Mehmet Emin Kazcı
Filistin Davamız, Seyyid Kutup. Çizgi Yayınları, 1991. İstanbul

FİLİSTİN

Ey göklerin Rabbının dini,
ey layık övülmeye
azmettik işte
seni yüceltmeye!

Dalâleti yıkacağız
seni korumak için.
Tam yurdunda bastıracağız küfrü,
feda olsun sana bütün ruhumuz,
cennetin ölümsüzlüğü olacak,
kavuştuğumuz.

wİleri, ileri
feda ordusu!
gençliğini ada,
feda günü bu!
yeniden kur şarkın gücünü,
ileri!
bir bir yıkılmalı düşmanın
kaleleri...

Türkçesi: Mehmet Emin Kazcı
Filistin Davamız, Seyyid Kutup, Çizgi Yayınları, 1991, İstanbul

EY FİLİSTİN

Sen mi öldürdün onları,
yoksa onlar mı seni
sen ey anası güneş
babası hilal olan
nübüvet, araplık hidayet yurdu!
kanını döktülerse de ,
yırttılarsa da mahremiyetini
gururlan,
ey Filistin!
dünyada dik dursun başın.

Çünkü,
melekler gibi saf,
krallar gibi öfkeli,
oğulların

uykuya dalsa da herkes
onların uyumayacak gözleri
inan.
ta ki öcün alınıncaya kadar,
sana vurandan.

İşte, birer ceylan misali oğulların!
sana feda olacak,
güzellikleri ve kılıçları
onların.

Kahrolası,
gaddar yahudiler!
acı geldi onlara tadın.
çoktan yerlerdi seni,
bırakmadın.

1929

Türkçesi: Mehmet Emin Kazcı
Filistin Davamız, Seyyid Kutup, Çizgi Yayınları, 1991, İstanbul

ABDÜLKERİM EL-KERMİ
1907-1980/FİLİSTİN

ELBET DÖNECEĞİZ

Ah Filistin, nasıl uyurum
İşkence bağı gözlerimdeyken
Senin adınla temizliyorum dünyayı
Eğer senin aşkın beni yorgun düşürmediyse
Korumuşumdur duygularımı bir sır gibi.
Günlerin kervanı gelip anlatır
Düşmanların komplosunu ve dostları,
Ah Filistin, nasıl yaşayabilirim
Ovalarından, dağlarından uzak.
Kana bulanmış, dağların yamaçları
Çağırıyor beni
Ve ufuk hep kan
Ağlayan kıyılar çağırıyor beni
Ve hep hüzünlü yankılar, zamanın kulaklarında
Firari akınlar çağırıyor beni
Öz yurtlarında birer yabancı oluyorlar
Öksüz kentlerin çağırıyor beni
Köylerin, kubbelerin.
Dostum soruyor bana: "Buluşacak mıyız yine?"
"Geri dönecek miyiz?"
Evet! Döneceğiz ve serin toprağı öpeceğiz
Dudaklarımızda o kızıl arzu ile
Yarın döneceğiz

Ve duyacaklar
Ayak seslerimizi
Fırtınalarla döneceğiz
Şimşeklerle, meteorlarla
Umut ve şarkılarla
Uçan kartalla
Çöle gülümseyen şafakla döneceğiz
Dalgalara doğan sabahla
Kanayan bayrakla,
Döneceğiz parlayan kılıç ve mızrakla.

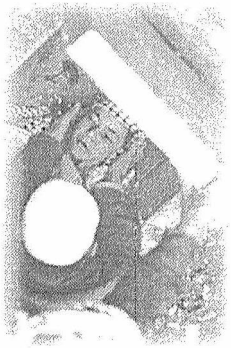
Türkçe Çeviri: Pertev Aşkın-Azra Konak

ABDURRAHİM MAHMUD
1913-1948/FİLİSTİN

ŞEHİT

Avuçlarımda taşıyacağım ruhumu
Ve ölümün vadilerine savuracağım onu
Ya dostu sevindiren hayat olacak o
Ya düşmanı kızdıran ölüm.
Hem onurlu bir insan iki şey için yaşar:
Ölmek ya da rüyalarını gerçekleştirmek.
Hayat nedir ki yaşanmazsa
Korkuysa sahip olduklarım yasaksa diğerleri için
Ben konuşunca bütün dünya dinler
Ve sesim yankılanır insanlar arasında.
Ölümümü görüyorum, ama yine de ona koşuyorum
Erkeklerin ölümüdür bu
Ve kim onurlu bir ölüm dilerse
İşte bu odur
Nasıl sabrederim bu kinle,
İçimdeki bu acıyla?
Hayat benim için bir anlam taşımazken.
Ya da aşağılama? Ben aşağılarken!
Yüreğimi fırlatacağım düşmanlarımın yüzlerine,
Benim yüreğim demirdir, ateştir!
Kılıcımla koruyacağım vatanımı,
İşte o zaman bir erkek olduğumu bilecek halkım.

Türkçe Çeviri: Pertev Aşkın-Azra Konak

FATVA TUKAN
1914- NABLUS, FİLİSTİN

AĞLAMAYACAĞIM

Filistin direnişinin ozanlarına

Yafa'nın kapıları önünde durdum,
karşısında yıkılmış evlerin,
kırıp geçirmenin kargaşasında,
dikenlikler arasında, ey dostlarım,
haydi oturup ağlayalım, dedim gözlere,
yerini yurdunu bırakıp gidenlerin
yıkıntıları üstünde
oturup ağlayalım.
Ocak çağırır ocağı kuranı,
ocak başsağlığı diler
ocağı kuran adına.
Yürekse, paramparça
inler ve der.

Ne yaptı günler sana?
İçinde yaşayanlar bir vakitler
şimdi nerdeler?
Şimdi nerdeler?
Bir habercik alabildin mi onlardan,
gidenlerden bir habercik?
Onlar burda yaşamıştılar,
burda yaşamış burda düş görmüştüler,
burda gelecek günleri hazırlamıştılar.

O düşler şimdi nerdeler?
Gelecek günler şimdi nerdeler?
Onlar nerdeler?
Onlar nerdeler?

Çıkmadı tek sözcük yıkıntılardan.
Yalnız yokluk konuştu, boşluk konuştu yalnız
sessizlik konuştu, terk ediliş konuştu yalnız.
Ve yalnız yarasalar ve cinler dinlediler evlerde,
ne yüzleri yüz, ne elleri el, ne dilleri dil.
Bizden başka kimler konuşmadı ki,
neler konuşmadı ocağımızdan başka?
Yürekler acıların denizinde boğuldu gitti.

İnsanlarım benim, insanlarım!
Kaşlarımın üstünden sildim temizledim
kurşuni sislerini çığlıkların,
gittim sizleri karşılamaya.
Parıl parıl yanıyordu gözlerimde
bir seda ateşi, bir umut,
siz erkeklerimize dayanan umudun ateşi,
toprağımıza dayanan sevdanın.
Ey utanç!
Neden karşılamadım sizi,
erkeklerim, toprağım,
işte kirpiklerim kan içinde,
gözlerim dolu dolu,
yüreğim lime lime!
Burdayım, canlarım, insanlarım, sizlerleyim,
koparmak için içinizden bir parça ateş, bir parça alev,
sizi kapmak için, ey gecenin kandilleri,
dökmek için sizden lambama bir damla yağ!

Burdayım, canlarım, insanlarım, sizlerleyim,
uzatıp ellerimi sıkmak için gür ellerinizi,
büküp boynumu bükük boyunlarınızın karşısında,
alnımı yanyana dikmek için
güneşe dikilen alınlarınızla!
Burdayım, sizlerleyim,
dağlarımızın kayaları kadar katı,
burdasınız, benimlesiniz,
toprağımızın çiçekleri kadar tatlı.
Yaralar nasıl ezebilir beni?
Umutsuzluk nasıl ezebilir beni?
Nasıl ağlayabilirim karşınızda?
Ant içerim, canlarım,
bugünden sonra
ağlamamaya!

Sevgili insanlarım benim, canlarım,
köyümün yel gibi koşan atı
artık diz çökmeyecek
dünkü gibi.
Kahramanlar bekler ırmağın ardında.
Göz kulak kesilin, durun orda,
kişner arap atımız, kara atımız,
şahlanacak zamanı
bekler güvenle.

Boşanır karanlık yıkımların zincirlerinden
ve koşar bulmaya güneşin altındaki yerini.
Koş, arslanım, koş güneşe doğru,
koş, ulusumun kara atı, koş!
İşaret sensin, bayrak sen,
biz, ardından koşan kalabalığız olsak olsak.

Artık denizin dalgaları durdurulamaz,
artık düşemez alınlarımıza yorgunluk
düşemez artık ta özgürlüğe dek.
Karanlıkları, cinleri kovuncaya dek
rahata kavuşmak yok,
sözümüz söz.

Canlarım, insanlarım, gecenin kandilleri,
kardeşleri yaralarımın,
buğdayımın tohumları!
Biz yaşayalım diye
ölenlerin mayası!

Gidiyorum yollarınızdan
aşıyorum yollarınızı.
Karşınızdayım, burdayım işte.
Dünün göz yaşlarını topluyor ve yıkıyorum.
Ve dikiliyorum toprağımızda, yurdumuzda,
tıpkı sizin gibi işte.
Gözlerimi ekiyorum, gözlerimi,
tıpkı sizin gibi,
güneş dolu yollarımızda.

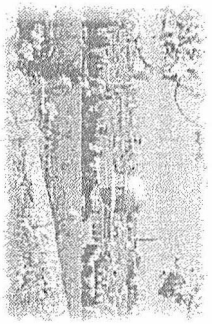
Çev: A. Kadir-Süleyman Salom
Filistin Şiiri, 1976

YABRA İBRAHİM YABRA
1919-FİLİSTİN

GÖZLERİNİN TÜRKÜSÜ

Gözlerinin türküsünü mü çığırırım, ne dersin?
Elbette.
Türküsünü çığırırım gözlerinin,
iki gözbebeğinde sarmaş dolaş
dünyanın tüm sevdalıları için.
Gözbebeklerindeki bütün türküler
canlanır Filistin'deki vadilerim için,
kıyılarım için, bulutlarım için.
O zeytin toplayan Filistinli ben değil miydim, ne dersin?
Balık tutan sandalcı ben değil miydim Yafa kıyılarında?
Işıtan şarkıcı ben değil miydim
Neguev çöllerini bir baştan bir başa geçen
göçebe develerin önünü,
git git bitmez bir gurbet yolunda?
Ben kayalarımı Kudüs'ün
taş ocaklarından almışım,
kabartma işlemişim ben bu totemi:
Gözlerin için,
ey memleketimin yüzü!
Durmaz ağlarım,
gözlerin için.
Çığırırım yanık türküler
gözlerin için.

Çev: A. Kadir-Süleyman Salom
Filistin Şiiri, 1976

NİZAR KABBANİ
1923-DİMEŞK (ŞAM) SURİYE-1999 LONDRA

KUDÜS

Ağladım tükendi gözyaşım ağladım
Ağladım mumlar bitti ağladım namaz kıldım
Bitirdi beni vardığım rükûlar
Sende Muhammed'i Yesuğ'u aradım
Ey Kudüs ey peygamberler kokusu
Ey yerin göklere en yakın avlusu

Ey Kudüs ey yolların ışığı
Ey parmaklarını yakan güzel çocuk
Ey Peygamber'in geçtiği gölgeli ova
Hüzünlü gözlerinle ey kentlerin incisi
Acıdır cadde taşları
Acıdır müezzin sesleri
Ey Kudüs ey sevdaya bürünen güzel

Kimdir'kıyamet kilisesinde çalan çanları
Pazar sabahları
Kim getirir çocuklara oyunları
Milat geceyarıları

Ey Kudüs ey kentlerin acılısı
Ey gözkapakları arasında kabaran büyük gözyaşı damlası
Kim durdurur düşmanları
Sana karşı ey dinlerin gerdanlığı
Kim siler kanları duvar taşlarından
İncil'i kim kurtarır
Kur'an'ı kim kurtarır
Kim kurtarır İsa'yı öldürenlerden
İnsanı kim kurtarır

Ey Kudüs ey kentim
Ey Kudüs ey sevgilim
Yarın çiçek açacak limon ağaçları
Açılıyor yeşil sümbüller zeytinler
Gülüyor gözler
Dönüyor giden güvercinler gene
Tertemiz masmavi göklere
Dönüyor çocuklar oyunlarına
Babalarla oğullar buluşuyor
Senin çiçekli tepelerinde
Ey zeytin ülkesi ey selam ülkesi.

İŞGAL ALTINDAKİ TOPRAĞIN OZANLARI

I
İşgal altındaki toprağın ozanları
Ey divanlarının yaprakları
Göz yaşıyla çamurla ıslananlar
Ey boğazlarında
İdam hırıltısını andıran çığlıkları
Ey kalemlerinin rengi
Benzeyen boğazlananların boynuna
Sizden öğreniyoruz yıllardır
Biz yıkılmış ozanlar
Biz tarih gurbetçileri
Acı çekenler adına
Sizden öğreniyoruz
Nasıl bıçak gibi çekilir sülüs harf biçimleri

II
İşgal altındaki toprağın ozanları
Ey en güzel kuş gelen bize tutsaklık gecesinden
Ey gözlerin saydamlığı hüzün
Sabah namazı gibi temiz, esenleyen
Ey gül ağacı ucunda ateşler yükselen
Ey boşanan yağmur
Zulme uğrayanlara
Kahra bulananlara
Sizden öğreniyoruz
Nasıl ezgiler söyler boğulan kuyu dibinden
Öğreniyoruz sizden
Nasıl yürür ayakları üstünde mezar
Nasıl olur şiir öğreniyoruz
Ama ozanlar öldü bizde
Şiir öldü
Bizde şiir
Bir derviştir sallanan zikir halkalarında
Ama ozan ayakkabılar yapıyor sarayın kralına
Ozan dudakları buruyor şimdi
Paltosunu tutuyor güçlünün
İçkiler boşaltıyor onun kadehine
Ozan buruyor sözcükleri şimdi
Hadımlaştırıyor düşünceyi

III
İşgal altındaki toprağın ozanları
Ey kapı aralığından kaçan güneş
Ey derinlerdeki eski davul gümbürtüsü
Ey uzun kirpiklere işlenmiş adlar
Ne söyleyeyim ah dostlarım
Bozunmuş edebiyattan, şiirden ah dostlarım
O Haziran'dan beri
Biz yazarlar
Seriliyoruz yastıklarımıza
Dilbilgisiyle oynuyoruz fiil çekimleriyle
Gözdağı çiğniyor başımızı
Öpüyoruz ayaklarını korkunun
Tahta atlara biniyoruz
Ve seraplarla savaşıyoruz gölgelerle

İmdat, ey yüceler yücesi
Güçsüsüz biz, sen üstünsün yardımcısın
Yoksuluz biz, sen verensin doyuransın
Korkağız biz, sen örtensin günahları bağışlayansın
Ah işgal altındaki toprağın ozanları
Sinirlerim bozuk işte
Çiğnendi Kudüs'ün harimi, saygınlığı
Ve "Salahuddin" alındı
Ve Dayan çocukları şimdi
Zina ediyorlar mihrap eşiğinde
Ve yazar diyoruz ozan diyoruz kendimize

IV
Mahmut el-Derviş selam sana
Tevfik el-Zeyyat selam sana
Ey Fadva Tukan selam sana
Ey kalemlerini sıcak kaburgalarında yontanlar
Sizden öğreniyoruz
Nasıl ateşlenir sözcüklerle bomba

İşgal altındaki toprağın ozanları
İşte söz dervişleri
Güvercin uçuruyorlar doğuda
Yeşil çay içiyorlar bardaklardan
Düş çoğaltıyorlar
Değil mi ki ozanlarımız var
Kasidelerinizin kapısında duran
Başlamıştır ağırdan
Başlayacak olan

Nizar Kabbani, İşgal Altında
Türkçesi: Turan Koç-İbrahim Demirci, Rey Yayıncılık, Kayseri, 1996

KEMAL NASSİR
1925-FİLİSTİN, 1973-BEYRUT

ÖYKÜ

Size bir öykü anlatacağım
Bir öykü, halkın rüyalarında yaşanan
Bir öykü, çadırların dünyasından yükselen
Açlığın yazdığı, karanlığın süslediği
Ülkemde, çünkü benim ülkem bir mülteci toprağıdır
Ancak yirmi kişiye bir avuç un düşer
Ve yardım sözleri Hediyeler, paketler
Bu musdarip bir topluluğun öyküsüdür
On yıldır tahammül eden açlığa
Gözyaşına ve ıstıraba
Sıkıntıya ve kedere

Kandırılan bir halkın öyküsü bu,
Yılların acımasızlığına fırlatılan bir halkın.
Ama onlar karşı koyarak ayakta kaldılar
Dağılıp birleştiler
Ve aydınlığa yürüdüler, çadırlardan
Karanlık dünyadaki geri dönüş devrimine.

Türkçe Çeviri: Pervev Aşkın-Azra Konak

TEVFİK EL-ZEYYAT
1929-NASIRA, FİLİSTİN

BİZ BURADA KALACAĞIZ

Yirmi çaresiz adam olmamıza rağmen
Ledda'da, Ramla'da ve Celile'de

Biz burada kalacağız
Yüreğinize çökmüş tuğlalar gibi
Ve boğazınıza
Bir cam kırıntısı, bir kaktüs gibi
Ve gözlerinize
Bir yangın gibi.
Biz burada kalacağız
Duvar gibi yüreğinize çökmüş
Bulaşık yıkayıp bu işsizlikte
Bar zırıltıları eşliğinde
Egemenlere içki sunup
Mutfaklarını temizliyoruz
Zehirli dişlerinin arasından
Bir lokma kapmak için çocuklarımıza.

Biz burada kalacağız
Yüreğinize çökmüş duvar gibi
Açız
Çıplağız
Karşı koyup
Şarkılar okumaktayız
Sokakları kızgın danslarımızla süpürüyoruz
Asalet ve gururla dolduruyoruz hapishaneleri
Çocuk doğuruyoruz inatla
Bir devrimci kuşağı birbiri ardına
Yirmi çaresiz adam olmamıza rağmen
Ledda'da, Ramla'da ve Celile'de.

Biz burada kalacağız
Elinden geleni ardına koyma
Biz koruyoruz
Zeytinin ve incirin gölgesini
Yoğuruyoruz fikirleri
Hamurun mayası gibi
Çelik gibi sinirlerimiz
Ama cehennem ısıtıyor yüreklerimizi.

Susarsak eğer
Taşları sıkacağız
Acıkırsak
Çamurla doyacağız
Ama asla terketmeyeceğiz
Kanımız masumdur
Ama çekinmeyeceğiz dökmekten onu
Mazimiz önümüzde uzanıyor
Yaşadığımız an içimizde
Gelecek sırtımızda
Yirmi çaresiz adam olmamıza rağmen
Ledda'da, Ramla'da ve Celile'de
Kolay kopartamıyorlar hayatın köklerini
Hâlâ toprağın derinliklerinde izleri.

Daha iyidir zalimler için
Kötü emellerini düzeltmek
Sayfalar çevrilmeden önce
"Haydi eyleme..." -kulak ver
Kitab'ın söylediğine.

Türkçe Çeviri: Pertev Aşkın - Azra Konak.

ACI ŞEKER

Senin yaranı çağırıyorum yardıma, senin ülser yaranı,
üstüne tuz serpilmiş yaranı,
ey benim Filistin'im,
cevap versene!

Yardıma çağırıyorum, bağırıyorum avaz avaz,
erit beni, erit beni yaranın içinde,
dök beni, serp beni!

Oğlunum ben senin,
bıçak altındaki boyun!
Tatlı esintisi altında yaşıyorum,
ereğin, gelecek günlerin.
Yaşıyorum
zeytinliklerimde, ormanlarda.

Yazıyorum eşkiyalar için
şiirlerin en şekerini.
Yazıyorum mutsuzlar için,
yoksullar için.
Batırıyorum kalemimi
nişan tahtasına yüreğimin
batırıyorum damarlarıma.
Çelik duvarları kemiriyor,
ekim rüzgârlarını içiyorum,
yudum yudum.

Parçalıyorum şiirlerle,
bıçak gibi keskin,
parçalıyorum suratlarını
beni ezenlerin.

Sırtımdaki bu yük
bir gün çökertirse omuzlarımı,
atacağım sırtıma
kayalardan koparılmış
bir yüklük.

Ey Filistin!
Ağzına kadar
yeşil soluğumla dolu,
durmadan çalan
zurnam benim!

Şarkılarım,
çöllerde dikilmiş
kara çadırların
direği.
Ve raksımın tatlı iniltisi,
duyduğu özlem
kendi insanlarına
toprağın.
Orada.
Karşı kıyıda.

Çev: A. Kadir-Süleyman Salom
Filistin Şiiri. 1976

RAŞİT HÜSEYİN
1931-FİLİSTİN

YAFA

Yüksek fırınlar ölüm saçan gaz dağıtıyor Yafa'da.
Sinek ve umutsuzluk dolu kurumuş sokakları Yafa'nın.
Atmaz oldu artık Yafa'nın kalbi,
ay uydusunun cenaze namazı sürdürülüyor
göklerinin damarlarında.
Ay ışığı kalmadı Yafa'da.
Kandır köpüren
kayalıklarında Yafa'nın.
Memelerinden portakal sütü emdiğim Yafa
kavruluyor susuzluktan,
kuruyor yaşama susamış Yafa,
bir vakitler dalgalarıyla yağmurları doyuran Yafa
şimdi kuruyor.

Kumlarının üstünde çağlara
boyun eğdirmiş Yafa'nın
şimdi kırık kolu kanadı,
sırtı ezik.
Düşümde bir bahçeydi Yafa,
insanları çiçek açmış ağaçtı,
bugün ölüm mikrobu üreten
bir meyhaneye döndü Yafa.

Ben Yafa'daydım.
Alnındaki sıçanları kovaladım,
binitlerini yitirmiş atlılarını kurtardım yıkıntısından,
batırdım yıldızları kumlara ve duvarlara,
çıkardım kemiklerinden kurşunları,
öfkemi yuttum,
ateşinden sızan dumanları çekmek için içime
kadın saçları aradım yakacak,
yıkıntısını yaktım tütün gibi.

Ben Yafa'daydım.
Dinlendim bir parçacık.
Sormayın başımıza geleni!

Çev: A. Kadir-Süleyman Salom
Filistin Şiiri, 1976

SEZAİ KARAKOÇ
1933- ERGANİ, DİYARBAKIR

ALINYAZISI SAATİ

I
Ve Kudüs şehri. Gökte yapılıp yere indirilen şehir.
Tanrı şehri ve bütün insanlığın şehri.
Altında bir krater saklayan şehir.
Kalbime bir ağırlık gibi çöküyor şimdi.
Ne diyor ne diyor Kudüs bana şimdi
Hani Şam'dan bir şamdan getirecektin
Dikecektin Süleyman Peygamberin kabrine
Ruhları aydınlatan bir lamba
İfriti döndürecek insana:
Söndürecek canavarın gözlerini
İfriti döndürecek insana
Ve Kudüsü terkettiğin o ikindi
Birinci Cihan Harbi günü vakti
Kan sızdırıyor kaburga kemikleri
Karlı dağlardan indirdiğin atların
Bir evde perdeyi indiriyor bir kadın
Mahşerin perdesini kıyametin perdesini
Ağlıyor yere inen saçları
Göğü yırtan kefen beyazı elleri

Ve Kudüs şehri. Gökte yapılıp yere indirilen şehir.
Tanrı şehri ve bütün insanlığın şehri.
Yeşile dönmüş türbelerin demiri
Zamanın rüzgâr gibi esen zehiriyle
Ve yatırlar patır patır kaçıyor geceleri
Boşaltıyorlar işgal edilmiş bir şehri boşaltır gibi
Kaçıyorlar Lût şehrinden kaçar gibi
Tuz heykele dönüşmemek için Tanrı gazabıyla
Susmuş minarelerin azabıyla
Yıkılmış, cami kubbelerinin ıstırabıyla
Ve şehit kemiklerinin bakışı bir başka bakış
Artık burada taş bile durmak istemez
Ve ay'ı görmek istemez zeytin ağaçları
Eğilerek selâmlamazlar hilâli hurmalar
Artık ne Zekeriya ve ne İsa var
Sararmış bir tomar mı mucizeler
Ölülerin dirilişi şifa veren kelimeler
Ve ne de Miraçtan bir iz
Yerden yükselen kaya

Ve Kudüs şehri. Artık yer şehri, toprak şehri.
Bakır yaprakların, çelik göğdelerin, acımasız yüreklerin.
Demir köklerin, tunçtan ve uranyumdan dalların.
Kurşundan çiçeklerin şehri.
Gülle kusuyor ana rahmi
Bomba parçalıyor beynini bebeğin.
Tanklar saldırıyor evlere bir anda ev yok tank var
Uçak var gök yok utanç var
Ve kime karşı bütün bunlar
Masûm insanlara karşı
Binlerce yıl oturdukları yurtta kalmak isteyenlere karşı
Ve kim tarafından bütün bunlar
Romanın, Babilin, Asurun ve Firavunların
Ve nice milletlerin zulmünü görenler tarafından
Zalime olan öcünü mazlûmdan almak
Zalim olmak ve en zalim olmak
Ve artık ne İbrahim ne Yakup ve ne Musa var
Tersinden okunan Tevrat hükümleri
Karaya boyanmış Mezmurlar

Ve Kudüs şehri. İçiyle ve ruhuyla suskun
Göklere kaçmış hayaliyle
Bir pervane gibi ışığa uçmuş gönlüyle
Bir başka âleme göçmüş hakikati
Tanrı katına varmış
İki elini kavuşturup divana durmuş
Hüküm istemiş

Yeryüzüne yeryüzü kadısına
Hüküm ki
Haksız yere bir insanı öldüren bütün insanlığı öldürmüş gibidir
Ve haksız yere insan öldürenin cezası ölüm
Ve fitne, Arzı fesada verme, daha büyük suç adam öldürmekten
Fitne bastırılıncaya kadar savaşın!
Yeryüzünden fesat kalkıncaya kadar
Ey insanlık, ey insanlar
Ey gündüzden daha gündüz,
Hakikatten daha hakikat
Müslümanlar

Şiirler VIII, Alınyazısı Saati, Sh. 7-10
Diriliş Yayınları, 1995, İstanbul

EBUBEKİR SONUMUT
1934-MARAŞ

ANNELER VE KUDÜSLER

I
Güz suları bizim şehrin önünden akar
Kış savunması
Bizim şehir üs öbür şehirlere
Dakka şimdi bir doğu kamerası
Ölümü çeken

Geleceği parmakların bir bir gösterdi
Yeşil bir harmani dizlerinde
Çek denizi aradan
And anıtları koy
Eski çağ taşlarının üstüne
Yeni çağ silahları üstüne

Eylem öğlesi
Gül kurularını birbirine bağladık
Ekmeğimize bulaşan çağın hakkını
Kitabı açarak
Yonttuk

Soluğunda gül kokusu
Okunan ve bitmeyen bir sayfa
Gibi
Beni çeker bir girişime
Daha dinç ötede
Gerçekte olduğundan daha parlak
Yeresel
Otuzüç katlı bir yapı gibi
Damarlarımızda dolaşan kan gibi
Hamid çizgisi

II
At ipi atladı
Kitap soluyan atlar
Çocuk atı çağırdı
At çocuğu tanıdı

Denizi çek annemin başörtüsüyle ey sevgili
At geçer o zaman denizi

Bilirsiniz ormanlarla sonsuz bir at gelir
Görmüşsünüzdür çocukların rüyalarında da gelir
Biner ona
Sünnetçi

Cezayir'e atlarla gidilirdi
Babam atla bağa gelirdi
Yeni Ali
Paris'i atla dolaşacak

İyi binen ata
Bir solukta geçer Hazer'i
Yavaş yavaş ingiliz
Tuzağına düşer at süren yiğitlerin

III
Tûr Dağını yaşa
Ki bilesin nerde Kudüs
Ben Kudüs'ü kol saatı gibi taşıyorum

Ayarlanmadan Kudüs'e
Boşuna vakit geçirirsin
Buz tutar
Gözün görmez olur

Gel
Anne ol
Çünkü anne
Bir çocuktan bir Kudüs yapar

Adam baba olunca
İçinde bir Kudüs canlanır

Yürü kardeşim
Ayaklarına bir Kudüs gücü gelsin

IV
Narin bir üzüm anne yüreği
ağlaması çocuğun
çöl tülbent üstünde
sarar onunla anne yüreğini
Çocuk harita
anne çocuğun gözleriyle bakar
uyur çocuk
anne bekçi daim

Sokaklar dar mı
boğulur anne
bu atlar
geniş alan isterler

Çocuk koşar
ardından K da
insanın yüreğinde bir parça Kudüs vardır yani K
anne şimdi eline aldığı yüreğini yerine bırakır

Irmak yatağıdır
çocukların cepleri
bilmeyiz bütün ırmaklar sabahları
akşamları çocuk ceplerindedir

Erişince kelime beyi
çocuğun etine
pamuk gibi yumuşak olur o dağ
anneler her yerde o dağı ararlar

Dener çocuk
öndeki çocuk boynu mitralyözdür
toz kalktı mı ayaklardan
Alttaki çocukla birlikte ikisi de attır
Doğudan mı batıdan mı
yürüyen bir çocuk göreceğiz Kudüs'e
ben çok önce çıktım doğu'dan
anneler her yerde ararlar beni

Çocuk akdeniz görmüş
her ülkede bulunan
bir
K'dır

Büyüyor elinde bomba
bombanın gerçeği yumuk çocuk eli
ama çocuk
aykırı görülür ölüme

Ölüm de yasadır
artar K
annelere sunu günaydın
çocuk önder

V
Mavi ışın dolanır anne gömleğinde
bal arısı deniz suyu
tayfı çocukların
gözetir kudüsleri

Kar yağmaz uçar anne gözlerinden
anne eli ovadır
oynayınca çocuk
daha genişler
Kudüse şiir gömlek dikişi annenin
gösterir yönümüzü iğneden çıkan ipliğin konumu
kare ya dikdörtgen
annenin çocuk yanağındaki izi

Düşününce anne
kudüsler yakınlaşır
bir tanrı tanımazın elinde de
kudüs haritası bakar kudüs yaklaşımıyla

Kelime anne dişleri
kiminde otuz kiminde otuz üç kelime
çocuk bu kelimeleri
öğrenerek yaş alır

Tapınakla yürek arasında en canlı ilişki
yüreğimiz sıkışınca
anladık
el aksa'dan bir taş düşürülmüştür

İnsan
soyaçekim
göğe yansır umudu
baktıkça aynada

Ve çocuk gülünce
ışır el aksa
el aksa bilir ki

çocuk koyacak o taşı
Ki biraz kirazdır ki biraz silahtır
çocukların
gözleri
parmakları

Getirince baba
kudüsü özümleyen ekmeği
yeniler anne andını
kirazın ve silahın üstüne

Deniz kabartısıyla
aynı andadır anne andı ve çocuk solunumu
bilir baba
toprağı süren makinanın hüzünle kudüsü söylediğini

Ağıt yakışmaz
şiire ve çocuk yüzlerine
ki çocuk yüzleridir getirir bizlere
gereğini bağımsızlığın

İlerler zaman
kudüs koşusunda
ancak anlar
çocukların daim önde olduklarını

Edebiyat Dergisi
Ocak 1972, Kasım 1973, Şubat 1974

MAHMUT SOBH
1936-CELİLE-FİLİSTİN

YENİLGİYİ YENERKEN

Siperlerin gerisinde, kardeşim,
doruklarında Auras dağlarının,
kanlı hayaletler görürüm.
Sarar dört yanımı gece,
korkunç,amansız karanlık,
dostumun, kardeşimin kokan cesedi
sarar dört yanımı.
Görünce elime kağıt kalem aldığımı
tüfeğim azarlar beni.

İsterim sana dökmek içimi.
Sermek düşlerimi önüne.
Bir yanımda resmin senin,
bir yanımda kederli anam
ve onun Kur'an-ı Kerim'i,
göğsümü koruyan kalkanlar.
Sorar durmadan sesin:
"Kardeşim benim,
derin yaralar açtın içerimde.
Bir gün geri gelecek misin?"

Kardeşim benim,
varacağım yere varamadım henüz,
yıkamadım henüz utancımı,
bağırır durur, öcümüzü alın, diye,
öcümüzü alın, diye, ölülerimiz.
Yıkıcı hayalleri ocağımın
düşlerimde dalga dalga.
Kanar yenilgi,
kanar durmadan canımda,
boğar tüm şiirlerimi.

Kardeşim benim,
topladık yenilgiyi
ekmeden tohumunu.
Yetişti yöremizde,
yaşar bizimle sarmaşdolaş,
hep izler durur bizi,
uzaklaşınca da ardından biz gideriz,
girer binbir kılığa,
öldürür hep.
Biz ancak kendimiz ölürsek
onu öldürebiliriz.

Kardeşim benim,
yaşıyorum kızgın bir demir gibi,
yalım yalım yanar içerim,
sanki gölgesiyim ben ölülerimin,
gözlerimde nefret,
yürürüm hep yürürüm,
gözlerimde kin.
Döner tekrar kurbanlar
Auras dağlarının doruklarına,
kocaman kocamanlar.
Sanki ölüm bir aşama,
ve bu yolculuk
bir boşluk.

Kardeşim benim,
burda ölürsem eğer
sevindireceğim yurdumu,
üzüleyim deme sakın,
çünkü ben ancak
böylece öldürmüş olacağım
yeteneksizliği.
Öldürdüm yenilgiyi ben burda,
bizi her gün kemiren
o yenilgiyi.
Doğacak halkımız yeniden
yenilgiyi
yenerek.

Çev: A. Kadir-Süleyman Salom,
Filistin Şiiri, 1976

SALİM JABRAN
1938-HAYFA-FİLİSTİN

YAFA'DAN ZAFER HABERİ

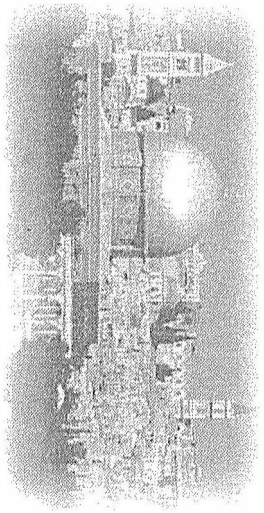
Alınca zafer haberini
cigara dağıttın mahpuslara
ikişer paket.
Savaş şarkıları söyledin avaz avaz.
Başladın zincirlerinle, gardiyanlarınla alaya.

Halkımdır görünen parmaklıklar ardından.
Kükreyen dalgalarıyla çalkalanan okyanus.
Işıltılı yüzünü öperim, ey kızıl Yafa!

Ey, birbiri ardından gelen kutlu haberler!
Daha ilk hasattır bu.

Tarlaların olgun başaklarla tıklım tıklım.
Kalk, halkım, kalk!

Çev: A. Kadir-Süleyman Salom
Filistin Şiiri, 1976

SEMİH EL-KASIM
1939- ZERKA, FİLİSTİN

İHTİYAR KUDÜS'TEN

-Nerelerden getirirsin
bu saksıyı dostum,
bu yanık bakışı?

-İhtiyar Kudüs'ten.

-Acep gördün mü ki
kaçan halkımdan birini
taş kemerler altında?
Bir şeyler dinledin mi?

-Gördüm amcanın kızını
acıklı penceresi altında,
türküsünü çığırır
her iki yasınızın.

Bir gece gördüm, göz dolu,
ardında sokakların,
gördüm ağlaşan çocuklar,
yitirmişler babalarını.
Sonra turistler gördüm.
Bir satıcı gördüm, bağırır:
Kim alır bu Kur'an'ı,
bir dilim ekmeğe?
Kuşlar gördüm yaralı,
ocakların başında.
Gördüm ağlarken
yüksek minareler altında
cılız bir kızcağızı.
Ve sonra bir akşam
dinledim şu türküyü
gölgeler gibi kaçan
bir şarkıcıdan:
Nerdeydiniz, vicdanlar,
kendimi yitirdiğim gün?

Bu saksıyı, dostum
bu yanık bakışı
getiririm oralardan.
Öyküsünü getiririm bir de
kurban edilmiş anamın.

Çev: A. Kadir-Süleyman Salom
Filistin Şiiri, 1976

İŞSİZLİK PAZARINDA SÖYLEV

Yitireceğim belki de herşeyimi,
Satacağım giysilerimi belki de,
Senin paşa gönlün dilerse,
Satacağım yatağımı yorganımı,
Taş ocaklarında çalışacağım belki de,
Hamallık edeceğim belki de, lağımcılık, çöpçülük.
Arpa tanesi arayacağım belki de pisliklerin içinde.
Belki de çıplak kalacağım, aç kalacağım.
Ama hiçbir zaman oturmayacağım pazarlığa seninle,
Ey güneşin düşmanı
Sıkacağım dişimi dayanacağım,
Son damlasına dek kanımın.

Belki sen, şu bir karış toprağımı da alacaksın birgün,
Atacaksın belki de gençliğimi zindana,
Neyim var, neyim yoksa atalarımdan kalma,
Yağma edeceksin belki de hepsini,
Kabımı kacağımı, küplerimi, hasırımı, kilimimi, sedirimi.
Yakacaksınız belki de kitaplarımı, şiirlerimi.
Yem edeceksin belki de vücudumu kurda kuşa.
Belki de ölüm saçan korkuluğu dikeceksin köyümüze,
Ama hiçbir zaman oturmayacağım pazarlığa seninle,
Ey güneşin düşmanı,
Sıkacağım dişimi, dayanacağım,
Son damlasına dek kanımın.

Belki de söndüreceksin bütün ışıklarını gecemin,
Koparacaksın anamın sıcak koynundan belki de beni,
Bozacaksın belki de tarihimi, edeceksin allak bullak,
Dört yanıma duvarlar öreceksin belki de, kalın, yüksek,

Belki de çarmıha gereceksin beni bir gün
Karşısında bir sürü hergelenin.
Ama hiçbir zaman oturmayacağım pazarlığa seninle,
Ey güneşin düşmanı,
Sıkacağım dişimi, dayanacağım,
Son damlasına dek kanımın.

Çev: A. Kadir- A. Timuçin.
Filistin Şiiri, 1976

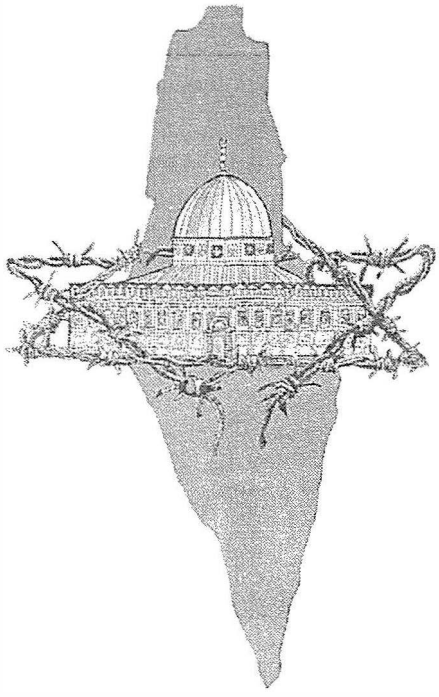
AKİF İNAN
1940-2000-URFA

MESCİD-İ AKSA

Mescid-i Aksa'yı gördüm düşümde
Bir çocuk gibiydi ve ağlıyordu
Varıp eşiğine alnımı koydum
Sanki bir yeraltı nehr çağlıyordu

Gözlerim yollarda bekler dururum
Nerde kardeşlerin diyordu bir ses
İlk kıblesi benim ulu Nebi'nin
Unuttu mu bunu acaba herkes

Burak dolanırdı yörelerimde
Miraca yol veren hız üssü idim
Kutsallığım belli şehir ismimden
Her yana nur saçan bir kürsü idim

Hani o günler ki binlerce mü'min
Tek yürek halinde bana koşardı
Hemşehrim nebiler hatırı için
Cevaba erişen dualar vardı

Şimdi kimsecikler varmaz yanıma
Mü'minden yoksunum tek ve tenhayım
Rüzgârlar silemez gözyaşlarımı
Çöllerde kayıp bir yetim vâhayım

Mescid-i Aksa'yı gördüm düşümde
Götür müslümana selâm diyordu
Dayanamıyorum bu ayrılığa
Kucaklasın beni İslâm diyordu.

Tenha Sözler, sh: 26-27
Esra Sanat Yayınları, Konya, 1994

CAHİT ZARİFOĞLU
1940-ANKARA / 1987-İSTANBUL

DARALAN VAKİTLER

Yanakları saçları gözleri yanmış
Zehirli gaz bombaları
Yılan gibi sokmuş yalamış gövdelerini
Ağızları, küçücük dilleri yanmış
Bütün Beyrut sapsarı kalmış
Sanki ağlamak imkânsız
Başları
Paletlerle ezilmiş babaları
Yahudi doğramış analarını
Binlerce çocuk topların betonların altında

Beyrut'un gözyaşları şimdi
Kudüs'ün yanıbaşında
Müslümanlarsa uzakta
Sanki başka
Gelinmez bir dünyada

Acın bir vadi
Zehirli çiçekler bir ova gibi karşımda

Gözüm baksın sadece
Ayrıntıları
Kıvrılıp kırılmış bilekleri
Kemikten yakılmış etleri
Kuma serilmiş cesetleri
Büyük ajansların yaydığı resimleri
Bir seyirci gibi görsün dursun
Bir kadın gibi ağlasın...

Beyrut yengeç kıskacında
Çoğu müslüman kafir yanında
Yaslanmış yastıklara sonunu beklerler filmin

Sen filistin hokkaları doldur kanla
Şairler eğer ahın varken
Uzanırlarsa tomurcuklara güllere
Herbiri kanlı bir ateş gibi korku
Bir azar bir şamar olsun

Filistin sen işine bak kar toprağını
Yoğur gazabını yaradanın

Bir mezarlık kadar ölüye şahit her evin
Her soluğun yeni bir can veriş
Eğer kalmamışsa kalplerde Allah sevdası
Ey filistin kar kar toprağını
Yoğur gazabını yaradanın...

Bu ateş bulutu hangi kavmin üzerinde
Çam ormanlarının salınışında
Kuşların cıvıldayışında
Otların serin tenlerinde
Eğer varsan bakıp görmeye
Şeffaf perdenin az ötesini
Bir ateş bulutu var en bildik yerde
En emin yerde

Ve bak asıl ölen yaylalar villalar tok karınlar
Hissiz dudaklar gayretsiz kalpler
Asla değil kavruk çölde yatan kadavralar

Farzet kôrsün olabilir
Elele tut
Taş al ve at
Kafiri bulur

Hani ceylanların
Hani cihat marşın

Bir yumruk harbinden nasıl kaçtın
En arka safta bile kalmadın
Cengi attın dünyaya daldın
Tezeğe konan sinekler gibi

Dönüyor burgaç
Dünya üstten yanlardan daralıyor
Ovalardan
Dar geçitlere sürülen sığırlar gibi
Bir gün ister istemez
Karşısında olacaksın kaçtıklarının

Dua et
O gün henüz mahşer olmasın

Şiirler: sh: 383, Beyan Yayınları, İstanbul

? SORU İŞARETLERİNDEN BİRİ

Zulümdür dinlenen başlarsa eğilmiş
Gömleğin üstüne kadar çıkmış kalbdeki kara leke

Dikilsen dağların ötesini tutar elin
Bir iki tank çer çöp gözüne olmuş perde

Petrol ya da banker sellerinde boğuluyorsun
Külçe külçe dolar ya da sefalet secden olacak yerde

O eski kadim iklim kimbilir nerde sürer
Perişan birkaç evde kimbilir veliler dilinde

Oturup konuşalım şunu. Bulsun kelimem kelimeni
Eğer uyku daha aziz esirlik daha ehven değilse

Bir deli akıl çırpınıyor aramızda
Rızık korkusu can korkusu baş mesele

Çıplan dünyadan çıplan ve gövdenden
O büyülü çiçekleri yol arın bir kere

Başını eğmiş zalimleri dinlersin
Dersin 'lokmam' ellerinde

Filistin bir sınav kağıdı
Her mü'min kulun önünde

De gerçeği yaz: Hakikat şehitliğe koşmaktır
De isyan çağır yolun açılır cennet köşelerine

Şiirler, sh: 386, Beyan Yayınları, İstanbul

MAHMUD DERVİŞ
1941-CELİLE, FİLİSTİN

UMUTSUZLUK

Ağaçlarında yağmur, taşlarında elim, dudaklarımda tatlı sözler:
Kim bana aşk ateşini, eğlence kaldırımın üzerindeki rüzgârdan koruyan bir pencere sağlayabilir?
Vatanım, gözlerin yada bulutlar; yara sonucunda kalbimin sinirlerini eritti. Aman yarabbi!
Elimden tutacak mısın? Bir garibi mezelletten koruyan Allah'a hamdolsun. Aaah!

Garibin garibe olan gölgesi, çaresiz umutsuzluk eziyetinden koruyan bir örtüdür.
Sen, benim için bir eğlence mesabesinde olan düz ve geniş bir arazide kabir örtülerini sarkıtarak beni karşılayacak mısın?
Tâ ki mezarımı koklayanların ve yumuşak portakalın kokusunu koklayayım.
Vatanım, seni sende arıyorum. Alınlar üzerinde sadece senin ellerinin çizgileri görünüyor.
Vatanım, harabelerde bir baca deliği açar mısın?
Elim ve dudağımdan güzel sözler süzülüyor.
Asfalt üzerindeki bir yağmur, beni ölüm limanına sürüklüyor ve senin yaran sızlıyor?

Türkçesi: Dr. Ahmet Kazım Ürün
Eylül Dergisi, sayı: 6, 1997

FİLİSTİNLİ SEVGİLİ

Gözlerin bir diken
yüreğe saplanmış
çıldırasıya sevilen,
işkencesine dayanılamayan.
Gözlerin bir diken,
rüzgârdan koruduğum,
ötesinde acıların, gecelerin,
derinlere sapladığım.
Kandiller yanar ışığınla,
geceler dönüşür sabaha.
Bense unuturum birden,
-göz rastlar rastlamaz göze,-
yaşadığımızı bir vakitler
kapının ardında
yanyana.

Şakırdın sanki konuşurken.
İsterdim konuşmak ben de
Dudaklarda hayır mı kalmıştı ki,
o bahar gibi dudaklarda!

Sözlerin
güvercin gibi
yuvamdan
uçtu gitti.
Kapımız,
sonbahar kadar sarı,
basamakları ardından
fırladı gitti
canının çektiği yere.
Aynalar oldu paramparça,
yığıldı içimize

acı üstüne acı.
Topladık sesin küllerini
getirdik bir araya.
Böylece söyler olduk
acılı türküsünü yurdumuzun.
Hep birlikte sazın bağrına
ektik bu türküyü,
evlerin damlarına taş fırlatır gibi
fırlattık attık bu türküyü
alın, dedik,
sancıdan kıvranan kalplere.
Oysa her şeyi unuttum ben şimdi.
Ya sen, ya sen, sevgili,
sesini kimselerin bilmediği!
Belki de gidişindir senin
ya da susmandır
sazı paslandıran.

Dün seni limanda gördüm,
yapayalnız, yolluksuz yolcu.
Bir yetim gibi sana doğru koşuyordum,
arıyordum sanki yaşlı anamı.

Nasıl, nasıl, yemyeşil bir portakal ağacı
kapanır bir hücreye ya da bir limana,
nasıl saklanır gurbet elde
ve yemyeşil kalır?
Yazıyorum not defterime:
Limanda durakaldım...
En dondurucu kış kadar soğuk gözler gibiydi dünya,
doluydu portakal kabuklarıyla ellerimiz.
Ve hep çöl, ve hep çöl, ve hep çöldü ardım.

Seni yalçın dağlarda gördüm,
kuzularınla, kovalanan çoban kızı.
Sen benim bahçemdin, yıkıntılar ortasında.
Bendim o yabancı, bendim kapını vuran.
Ey gönül! Ey gönül!
Kapı kalbimin üzerinde yükseliyordu,
pencere, taşlar ve çimento
kalbimin üzerinde.

Seni su testilerinde gördüm,
buğday başaklarında,
yıkık dökük, parça parça, un ufak.
Hizmet ederken gördüm gece kulüplerinde,
sancıların şimşeklerinde gördüm ve yaralarda.
Bağrımdan koparılmış ciğer parçası sensin.
Dudaklarıma ses olacak yel sen.
Ateş ve akarsu sensin.
Gördüm seni bir mağaranın ağzında
yetimlerinin çamaşırlarını iplere asarken.

Gördüm sokaklarda seni ve ateş ocaklarında,
kaynayan kanında güneşin.
Ve ahırlarda...
Ve bütün tuzlarında denizin.
Ve kumlarda...
Toprak gibi güzel,
yasemin gibi,
ve çocuklar gibi.

Ve ant içerim ki,
bir mendil işleyeceğim yarına kadar,
gözlerine sunduğum şiirlerle süslü
ve bir tümceyle, baldan ve öpücüklerden tatlı;
"Bir Filistin vardı,
bir Filistin gene var!"

Gözleriyle Filistin,
kollardaki, göğüslerdeki dövmelerle Filistin,
adıyla sanıyla Filistin.
Düşlerin Filistin'i ve acıların,
ayakların, bedenlerin ve mendillerin Filistin'i,
sözcüklerin ve sessizliğin Filistin'i,
ve çığlıkların.
Ölümün ve doğumun Filistin'i,
taşıdım seni eski defterlerimde
şiirlerimin ateşi gibi.
Kumanya gibi taşıdım seni gezilerimde.
Koyaklarda çağırdım seni bağıra bağıra,
inlettim senin adına koyakları:
Sakının hey
kayaları döve döve şarkımı koparan şimşekten!
Benim gençliğin yüreği!
Benim beyaz kanatlı atlı!
Benim yıkan putları!
Kartalları tepeleyen şiirleri benim eken
tüm sınırlarına Suriye'nin!
Zalim düşmana bağırdım, ey Filistin, senin adına:
"Ölürsem, ey böcekler, vücudumu didik didik edin!
Karınca yumurtasından kartal çıkmaz hiç bir vakit,
yalnız yılan çıkar zehirli yılanlardan!
Ben barbarların atlarını iyi bilirim.
Bir ben dururum onların karşısında,
bir ben,
gençliğin yüreğiyim her daim,
yüreğiyim beyaz kanatlı atlıların.

Çev: A. Kadir- Süleyman Salom
Filistin Şiiri. 1976

MUHAMMED

Muhammed,
babasının kucağına sığınmış ürkek bir kuş
korkuyor göğün cehenneminden:
koru beni babacığım, yukarda uçuşanlardan
benim kanatlarım küçük, dayanmaz bu rüzgâra
ve ışıklar kör

Muhammed,
eve dönmek istiyor sadece
bisiklet istemiyor,
istemiyor yeni bir gömlek
okul sırasına ulaşmak istiyor sadece
sarf ve nahiv defterine...
al beni babacığım, götür evimize
ödevimi yapayım
tamamlayayım ömrümü yavaş yavaş
denizin kıyısında, hurmanın gölgesinde
daha fazlası değil, daha fazlası değil...

Muhammed,
bir orduyla karşı karşıya
ne taş var elinde ne de bir parça yıldız
duvara yazamaz artık: "hürriyetim ölmez asla!"
artık yok ki hürriyeti savunsun onu.

Ufku da yok PabloPicasso'yu koruyacak.
Hâlâ doğuyor, hâlâ doğuyor,
adın lanetini yüklenen bir adla,
kaç kez doğacak daha aynı çocuklar
ülkeleri yok... çocukluk hayalleri yok
hoş, hayal kursa bile nerede kuracak?
toprak yaralı... mabet de öyle!

Muhammed,
görüyor ölümün üstüne üstüne geldiğini
kaçış yok, lakin
televizyonda gördüğü bir sırtlanı hatırlıyor,
güçlü bir sırtlan, zayıf ceylanı kıstırmış ve tam
iyice yaklaşmışken, süt kokusu geliyor burnuna
vazgeçiyor onu parçalamaktan
sanki süt, evcilleştiriyor çölün vahşetini
o halde, kurtulacağım -diyor sabi-
ağlıyor: hayatım burada saklı
annemin sandığında.
Kurtulacağım ve göreceğim.

Muhammed,
zavallı bir melek
soğukkanlı avcısının tüfeğinin iki adım ötesinde
kameralar gözetliyor sabinin hareketlerini
öyle ki gölgesiyle birleşiyor:
yüzü kuşluk gibi, apaçık

kalbi elma gibi, apaçık
on parmağı mumlar gibi, apaçık
avcısı bu işi düşünebilirdi
yeniden ve diyebilirdi: bırakayım hele gitsin
Filistin'ine sağ salim
şimdi kulak vereyim vicdanıma
yarın yine öldürürüm nasılsa, direnince...

Muhammed,
küçük bir İsa, uyuyor ve düş görüyor
ikonanın kalbinde
bakırdan yapılmış
ve zeytin dalından
ve yeniden dirilmiş bir halkın ruhundan.

Muhammed,
ihtiyaç fazlası kan
peygamberlerin istediğinden, yüksel
sidre-i münteha'ya
ya Muhammed.

Çeviren: Fatih OKUMUŞ
Gerçek Hayat, sayı: 2001-27, sh: 15

ABDÜLLATİF LÂBİ
1942-FAS

DOĞU ÇAĞRISI

I.
Bulmaya çalışıyorum yerini
kalbimdeki bu atışın
boğazımdaki sesin
arıyorum kaynağını
arıyorum merkezini
göğsümdeki bu depremin
bu iç kanama
bu ur
bu Doğu
eşeliyorum beynimi
atardamarlarımda izliyorum bu vuruşu
kovalıyorum çılgınlığımda bu kabarcığı
ciğerlerimde bu oksijen balonu
bu ele geçirilmez kaynak kabartılarımda
bu dolaşım bu akım
Batıdan gelen bu kasırga
bu Doğu
ama bu bölünmeyen bedenim
ama bu akan kanım
üstüste mezbahaya dönüştürdüklerinden beri Ürdün'ü
Körfez'in kalelerini
Kudüs'ü

2.
Bütün gece kar yağdı üstüne Kudüs'ün
düşümde Kudüs kavranılmıyordu
ölümün örtüsünü çekmişti üstüne
bir de başıboş asker örtüsünü
yabanıldı Kudüs
adsız gizliyordu bedenindeki dövmelerini
gizliyordu kubbelerini
bağış bağırlar
yalnızca göstermek için tırmıklanmış yamacını
can çekişiyordu düşümde Kudüs
akbabaları gözetleyen surların üstünde
ve oğullar ağlıyorlardı
boğazında bıçak
güzeldi Kudüs
kıvrılıyordu ölü yatağında
iterek geriye hazırlanmış kefenini
kabul etmiyordu son abdest suyunu
kar yağmıştı üstüne bütün gece Kudüs'ün

3.
Gördüm Şam'ı Beyrut'u
yaslı
Kudüs'ün yası değildi ama bu
duvarlarını kaplayan Şam'ın Beyrut'un
yazıtlar söz ediyordu birinden
bilinmiyordu toprak
ve Kudüs dölyatağı
Şam Beyrut
maymunu andıran acıklı kızlar
ardında simgesel cenaze arabalarının
son firavunun

düşmüş altına vuruşların
aşırı yorgunluktan
ve vicdan azabından
kanıyordu Kudüs
birdenbire sonra
uğruyordu saldırıya bir yalgınla
fışkırıyordu Ürdün'ün öte yanından
benzeri ama farklı
Kudüs'ün yerine geçiyordu Amman
o denli genişti ölülerin doldurdukları çukur

4.
Gece
yazgı gereği cinayetin
ayrıcalıklı yeri olması gerekiyormuş
gibi gece
yıkıntılar-kanlar
otuz bin yiğit ölü
otuz bin akanyıldız
Doğu'nun kırmızı parlayan şafağı
Arabı bitiren Arap
utancın binlerce portresinde doğranmış umut
parlak kırmızı armalar üstünde
ağulu hükümdarlık tahtlarının
yıkıntılar-kanlar
yerle bir edilen Zarka
alev alev tutuşan tarlalar
ayakları altında Neron -bücür- kral-çıkarcı
işbirliğinin

5.
Ey Bağdat
haykırmıştık bununla birlikte
Babil'dir bu gerekiyor ortadan kaldırılması
gidiyorduk kurmaya yıkıntıları üstünde
kardeşlik kentini
işte yabanıl Batı'nın sürüleri
ve yabanıl Doğu'nun
çullandılar âdillerin üstüne
egemen olsun diye para babaları
ve Atlantik ötesinin uşakları
yeteneklisiniz doğrusu duygusuzlukla
umursamazlıkta
biliyordunuz ama çekilen sonsuz acıyı
bu halkın çektiği o sonsuz acıyı
bununla birlikte biliyordunuz
yerine getirilmesi gerekli görevi
Şam ey Bağdat
bana yalan söylemiştiniz şimdi biliyorum
doluşuyorlar saraylara biliyorum
biliyorum şimdi
hangi iç karartıcı ahlaksızlık gizleniyor yüreklerinde

6.
Düşlüyordum Kahire'yi
ayaklanan
milyonlarının türküsünden kollarından güç alan
açılmış yelkenlilerinde Nil halkı
göğün bir baskısını
dağıtan sürüleri
ne ki yeniden doğuşların yurdu
andırıyordu bir geniş cezaevini
bozguna uğramış generallerin
halkı içine tıktığı
ve kapısında nöbet tutan
önünde diz çöktüğü düşmanının
imzalamak için teslim belgesini
yere çalınmış Kahire
sırtında parlayan bir hançer gibi
hükümlüden esirgenen bir damla su gibi
çoktan yükseliyor
yoksulların mazgallarden sesi
işçilerin genel alarm sesi
çoktan yükseliyor
yumruklar işaret parmakları
zorlu bir tutkunun birikimi
güçbirliği tüm çöllerimizin birikimi
nişan tahtalarının silahların tutkusu
tüm bunların daha önce önlenmiş yayılması
yaraların izlenecek yolu üstünde
yıldırım saçan geleceğin topografyası

Türkçesi: Nuri PAKDİL
Arap Şiiri, Güldeste-I, sh: 88-95, Edebiyat Dergisi Yayınları, Ankara, 1998

Adı yoktu şairin dergide.
Filistin, bağımsız bir ülke oluncaya değin, şimdiki durumuyla, bütün Müslümanların yüreklerinde, her sabah yeniden açan ve kan saçan bir gerilla/güldür.

Onulmaz bir acı içinde Türkçeleştirildi bu şiir.

FİLİSTİNLİ KARDEŞİME

I
Ağır iri zor gece
uzun yürüyüş gecede
çok uzun hem de
bitmez gün bu
çamurda kanda dâim ağır

Duygusuz dolaşıyorum kanım kalmamış mı ne
yitik bilinmeyen topraklarda
ne ki göçebe yahudi değilim
iri ağır zor gece
uzun yürüyüş gecede

Ey İslam prensleri ey petrol kuyuları
altınlarınız elmaslarınız içiçe konaklarınız
değer mi tek billur incisine
gözyaşına İsmail'in kızının
zor iri zâlim gece

Çakılmış yüreğimin ortasına yurdum
kanım dondurdu onu kafamda
yukarlarda göğüm evrenim Tanrım
bilen güvenli sonsuz arı
büyük iri uzun gece
O sağlam inancımla hakkımla
omzumda taşıyorum bazukamı
şarkılarını ekle yakarışlarına küçük kardeşim
gideceğiz görmeye az sonra ölülerimizi
büyük yürüyüştür bu gece

II
Uzundur tükenmezdir belki yolun
yıkımı ulusun
kaçanların üstünde
zor gece iri gece büyük gece

Kımıldanarak akıyor kanım
doğduğum büyüdüğüm özyurdum
ölümcüldür
yurduma haksız giren yahudilere
Sarsarak toprağı akıyor kan
ayağa kalk ödü kopan
diz çöken acılı ulus
ayağa kalk ey gecenin yazgısı

Ak ey kara petrol denizi
yağ ey elmas yağmuru durmadan
giderek çoğalarak akın inciler altın gümüş
ey doğu prensleri

Adımlarım kadar güzeldir adımların
ey İsmail'in kızı
birlikte gidiyoruz savaşa
ağır yürüyüştür gecede

Taşıyorum o bayrağı kalbimin ortasında
adı özgürlük
geçiriyor kardeşlerimi
kuşkunun da ürküntünün de ötesine

Kalkıyor ayağa tan ağartısını görmek için ulusum
taçla süsleyecek seni ey İsmail'in kızı
ulusun ulusum Filistin ulusu
ölülerinin arasından yürüyor zafer

('France-İslam', revue mensuelle, juillet 1973, Paris)
Türkçesi: Nuri PAKDİL
Arap Şiiri, Güldeste-I, sf: 199-204 Edebiyat Dergisi Yayınları, Ankara, 1998

YUSUF SEBTİ
1943 CONSTANTINE- CEZAYİR

FİLİSTİN İÇİN

Git. Git. Git.
Kalma titremelerinde
yıkılmışlığımızın

Gel. Gel. Gel.
Söyle bize Filistin'in bulunmadığını yeniden
şaşkınlığımızda
esrikleşirken sözcüklerden
eğlencelerinde suçlu seçilenlerin

Git. Git. Git.
Gel yeniden kentimizin kalbine saplanmış kılıçtan
o etoburlar
Batı'nın saldırışında
Kutsal Kitaba başvurduğunda
bağışlanmaz kaçışımızda

Filistin
Kavuşma yeniden ateşli öfkeye
en keskin umutlara yeniden dönüş
ret tüm mutsuzlukları
gereksiz gözyaşını durdur
    BÜYÜK KENT
    onarıyorsun bizi
    kendimizde

Bize anlatıyordun ki yitirmişti
    Araplar Filistin'i

Unutmuyordun hiç mi hiç çatlamış namluları
    silahlar çekildikten sonra

Anımsıyordun dolu fişeklerini onun
    kral çizmeleriyle satın alınan

Konuşuyordun
Konuşuyordun
Ve hiç dönmüyordun bozgunlarına
    kalbin
    haklılık
    düşünün

Konuşuyordun ve konuşuyordun savaştan. Filistin'den.
Büyük Cezayir'den. Tunus'tan.

Ne ki
söylemiyordun yitmediğini Filistin'in
kendi kendisi için
hapis olduğunu düşlerin
söylemekten sorumlu olacağımızı
herşeyi söylemekten
yarının
insanlarına

Güçsüz bir orkidesin
uyumlu bir yüzölçümü
sen bir Mesih-Ay
çok zor bir yürüyüşsün sen
mayıs sonundaki taçyaprağı gibi esmer
gürültü ve Kâbus
umutsun sözünde durmama da fakat
vicdan azabımız sallayıp duruyor boşluklarımızı
açıyor gözyaşlarımız adımlarımızı
düşlerimiz kırıp geçirdi ışıklarımızı
kanayıp kanayıp içe akan acı
içilmesi güç bir yağyakıtsın sen

Seviyorum seni
Filistin

Nakarâtın sonunda
kamışın sonunda
horgörünün sonunda
aslanın sonunda
bedenin sonunda
yazgının sonunda
çemberin sonunda

Vietnam
öpüşün
güzel kokusunda

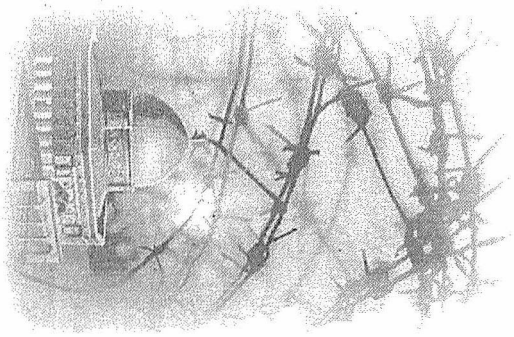
Türkçesi: Nuri Pakdil
Arap Şiiri, Gülderste 1-sh: 30-33
Edebiyat Dergisi Yayınları, Ankara, 1998

REFİK DURBAŞ
1944-ERZURUM

SİYAH BİR ACIDA

Adı silinse bile ölümün
ateşin yüreğinden. Niye susmalı
yaşayacak bin bulut uçurumunda
bir rüzgâr kıvılcımında her sabah
Şatilla'da öldürülen çocukların
yüz bin umut çığlığı

Koy elini alnına
her sabah
duymak istersen
bu çığlığı

NURETTİN DURMAN
1945- BİNGÖL

ATEŞLERDEN GEÇEN KİM

I
İşte orada Mescid-i Aksa
Orada inceden inceye bir ağrı
Süleyman mülküne gözyaşı düştü
Nasıl da kalbinde fırtınalar kopmuştu Belkıs'ın
Nasıl da düşmüştü yola ilk mektup ile
Dağ taş bir ordu.

Süleyman mülküne gözyaşı düştü
Ağıt oldu yaşamak.
Zulüm oldu yaşamak.

Ölüm bir başka ölümün içindedir.
Tahammül olmuştur artık anaların gözyaşlarında
Bu her anı vurulmak olan göğsünden bir gencin
Hani yola düşenlerin nağrası hani kardeşlerim
Bu zulme inen kırbaç bu sonu berrak olan imge.

İşte orada Mescid-i Aksa
Orada inceden inceye bir ağrı
Ah kalbim
Ateşlerden geçen kim
Yollara düşen kim?..

II
Peki kim verecek göğsünü kurşunlara
Kim çıkacak bu şehrin ortasından
Kardeşlerim:"Fitne kalmayıncaya"
Güzellik oluncaya kadar. Esenlik oluncaya
Kim verecek göğsünü kurşunlara.

Buluşmaya gidiyoruz diyecek olsa birimiz
Parıldasa saçılsa lavlar bakışlarımızdan
Bize gelse yeğinlik bize gelse cömertlik
Serezat bir aşk ile düşerken yollara
Volkan gibi hazırlanıyorken
Tahammülü zor çarşılarda
Sanki ötresi düşmüş bir harf
Buluşmaya gidiyoruz diyecek olsa birimiz.

Ama olmuyor. Dağlara gitmiyor haber
Şehirlerin macerası fena
Meydanlara musallat olan pus dağılmıyor
Ama olmuyor
İnce bir sızı olarak giriyor hayatıma
Buluşmaya gidiyoruz diyecek olsa birimiz
Dağ, ırmak, deniz.

Savrulan,
Denge Yayınları, 1993, İstanbul

FİLİSTİNLİ ÇOCUKLAR

"İsrail askerleri
oniki yaşındaki bir Filistinli çocuğu
kurşun yağmuruna tutarak
öldürdüler" (haberler)

Esirgeyen bağışlayan kahhar adıyla
Kurşunlardan önce bir nida ile aşk olsun
Yüreğinde gerillanın
Çünkü biliniyor anlamı yaşamanın
Biliniyor savaşın artık
Kelimenin alacasında hüznün
Sıcacık alnında ölümün.

Ey Kudüs acısını duymayan yürek
Belalı şaşkınlık
Yay gerildi ok atıldı
Karanlığa gömüldü vakitler
Küheylanlar şahlanmaz oldu
Yağmur yerine bombalar düştü
Kurşunlar aktı
Babalar düştü
Analar düştü
Çocuklar gürbüz çocuklar yaman düştü.

Esirgeyen bağışlayan kahhar adıyla
Ağrılar büyüterek
Kan gibi damarlarında
Biriktirerek umutlarını ve gözyaşlarını
Analarının ak sütü gibi yarınlara
Her daim Filistinli çocuklar,
Bismillah.

Savrulan,
Denge Yayınları, 1993, İstanbul

ÇOCUK VURULDU

Böyle giderse ben yokum
anaların ağıtları durmazsa
çocuklar güpegündüz
babalarının gözü önünde
kurşunlanırsa
bu zulüm ortadan kalkmazsa
yağmur yağmazsa
trenler zamanında kalkmazsa
yusuf'cuk kuşu eğer ötmezse
ben yokum...

Bense rahat edemedim bir türlü
içimdeki yalnızı öldüremedim
yokluk yoksulluk bir şey değil
aç bi ilaç dolaşmak hiç değil
bu korku tünelleri bu zalim pusu
bu özgürsüzlük bu çocuk ölümleri
ben yokum...

Herşey an be an
bir tomurcuk misali çıkıyor ortaya
bunca menkıbeden sonra kalacak olan
dağlardaki rüzgâr denizlerdeki dalga
mavi masmavi gökyüzü
bu feryatlar arasında
bu sunakta
ben yokum...

Taş kanadı çocuk vuruldu
Biliniyor artık
taşın kanaması
meleklerin alıp götürdüğü
çocukların adıdır...

15 Kasım 2000

Yedi İklim Dergisi
s: 130, Ocak 2001

AHMET DAHBUR
1946-FİLİSTİN

ATLILAR
ATLILAR

Sen ey, kırmızı mendilli, beyaz atlı,
sen ey, gözleri yaz güneşi gibi yalım yalım, kara atlı,
sen ey, Endülüslü kılıcıyla havaları yaran
yağız atlı!
Sakın bırakma bizi.

Canavarlar gibidir
yüreklerimizdeki buzlar,
kıvrık boynuzlu,
beyaz gözlü.
Yanaklarda parlayan
o dağların ardındaki
kıpkırmızı güneşleri
yüreklerimizdeki buzlar
göremez oldu.

Sakın bırakma bizi.

Sen ey, kırmızı mendilli, beyaz atlımız,
bir bakışıyla kızlarımızı gebe bırakan kara atlımız,
Filistin çöllerinde açan ak çiçeklerin
yabani kokusunu solu.
Düşmanlarımızın yüreğini oynat
ellerindeki kırmızı gülle, gözlerindeki güneşle.
Sık boğazını düşmanlarımızın.
Durma sık.
Sık. Sık. Sık.

Bizi bırakma sakın.

Çev: A. Kadir - Süleyman Salom
Filistin Şiiri, 1976

HÜSEYİN YURTTAŞ
1946, FOÇA-İZMİR

FİLİSTİN, FİLİSTİN

aksın yıldızlar inlesin çatlak toprak
titresin dizleri ortadoğu'nun
büyük düşlerin amansız sanrıların önünde
geçilmiş binyılların sonunda
işte denizler kapısındayız
yüreğimizde bitmez çalkantılar

ey kendi sınırsızlığıyla sınırlı yerküre
gittikçe ufalırız senin denizlerinde
ey döne döne başı dönmüş koca dünya
ülkeler ve halklarla bezeli bağrın yanıksa da
bir kez daha tutuyoruz işte eteğinden, bir kez daha
ey yavuz bilge, ey bunak derviş, ey sonsuzluğun değirmeni
toprağından kovgun, kırgın bir halkın
bir kez daha yükselttiği bu bayrak
yer arıyor gönderini saplayacak
adımızı aklayan tarihte o yitik coğrafya
kanatıyor dizelerini bütün marşlarımızın

anla bizi, açlığımız o büyük özgürlüğe
susuzluğumuz senin o susuz çöllerine
söylencelerimizi savurduğumuz tepelerine
anla bizi, anla
duy izbeler içinde iz olan sesimizi
barışın ışıklarını sal üstümüze

bu bayrak nasıl da yakışır senin göğsüne

Kod Adı: Mansur,
Bilgi Yayınevi, 1993, Ankara

TEL ZAATAR

-binlerce toplumcu müslüman filistinli katledildi tel zaatar'da.
1976 ağustosunun ortalarında teslim alınıncaya kadar genç, yaşlı, çocuk,
kadın demeden aç ve susuz insanlar kurşuna dizildiler...-

şimdi bir uzun öyküyü
ağıt ağıt haykırmak
savrulan beyaz harmaniyelere inat!

şimdi bir uzun öyküyü
alıp bir uçtan bir uca ömrüme yazmak
susup sonra yeşilin kıvamında
duru göklere, çılgın denizlere taşmak!

/sus, ölümümdür bu, duyarlı bir iklim gibi gelen
sus, ölümümdür yaşamak adına gözlerime çekilen.../

artık yorulan silahlar mıdır
yoksa gece midir üstüme yürüyen?
suskun bülbüller, dağılan bahçeler midir
bir destan yoğunluğunda eriyen?

aştığımız dağlar, geçtiğimiz yollar söylesin
doğurgan toprak, sağnak gök söylesin
öldüğümüz, bir kardeşlik hasretiyle
bereket yıllarına değil midir?

/sus, ölümümdür bu, seni eskitmesin
sus, ölümümdür bu
fakat yaşamak gözlerinden gitmesin.../

artık saatleri kurma, zaman senindir
hırpala son kartallarını ormanların
yerleş canevine hayatın, mekan senindir
dokunaklı türkülerle sevgiyi kuşandır
çocuklara anlat, çöle silah ekenleri
hırpala göğsünden fışkıran acıyı
hurma dallarının yorgun hüznünü
o vaha akşamında
ansızın beliren fırtınayı

/sus, ölümümüz değil bu, yorma kendini
gözlerin teslim olmasın yeter.../

Gelincik Günleri,
May Yayınları, 1977

MUSTAFA MİYASOĞLU
1946- KAYSERİ

HAYMATLOS

Filistin'li bir çocuk
Ayağında terlik
Elinde çubuk
Geziyor Makpela tarlasında
Dilinde İbrahim Suresi
Küçücük kafasında
Dünyanın dertleri
Çaresiz annesi
Mahpus babası

Elinde üç pasaportla
Filistin'e vatandaş
Mısır'a muhacir
İsrail'e haymatlos
Bir genç gelir İstanbul'a
Mimar olmak
Dünyayı tanımak
Yeniden imar etmek için
Yüzünde vakarın en güzeli

Hayatın ve ölümün anlamı
Sadece söz değil
Yaşantıların en yoğunu
Küçük çocukla genç adamı
Derinden sarsar
Vatansız damgalı pasaport
Garip yahudi oyunu
Önünde bir ihtimal gibi durur
Çiçekler açmadan kurur

Yeşilköy'de bir kadın
Elinde pasaport
Sırtında çıkın
Filistin'den gelmiş
Uçaktan iner
Dil bilmez
Yol sorar
Kimsesi yok
Bilet İstanbul'a kadar

Filistin'de her çocuğun korkusu
Dünyada haymatlos dolaşmak
Vatansız yahut hapis olmak
Önünde bir ihtimal gibi
Sallanır Demokles'in kılıcı
Ardında polis copu
Koşar durur sokaklarda
Sahipsiz çocuklar atar topu
Patlar İntifada
Şimdi birbirine düşman
İbrahim'in çocukları
Bazısı zalim bazısı mazlum
Her gün savaş her gün kan
Sürekli kanun kaçakları
Kimi suçlu kimi masum
Biri vatandaş diğeri haymatlos
Dünyanın dört köşesinde
Biri serçe öteki karakonsolos

Kökü yerde dalları semada ağaç gibi
Bu şehri emin kıl Rabbim diyen
Oğullarımı puta tapmaktan koru
Gönüllerini sana meylettir
Diyen İbrahim Peygamber
Yürüdü bu topraklarda
Makpela tarlasında ölen Sare'ye
Mezar aldı Hattilerden
Kabul gördü ikram gördü herkesten

İbrahim'in çocukları nedir haliniz?

Bir Gülü Andıkça; sh: 173-174
Ötüken Neşriyat, 1997, İstanbul

OSMAN SARI
1946- KAHRAMANMARAŞ

GÜZ

Ey uyuyan yüz yıl uyuyan
Bin yıl uyusa uykuya doymayan

Ey ayağı bin yerinden bağlı
Kendini özgür sanan köle

Kurban kesen hacca giden cuma kılan
Ey yukarı kaldırıp yalvaran ellerini

Ey belki bin kez çiğnenmiş namusu
Ey her yandan zincire vurulmuş olan

Bak yine güz gelmiş
İnsanlar ve yapraklar dökülmüş bulvarlara

Nice sağlam surlardan
Zaman

İri taşlar koparmış gedikler açmış
Ve serilmiş toprağa bir tarih galerisi

Ey adını bile unutmuş olan
Ey haritada bile bulamayan Kudüs'ü

Ey Avrupa'ya ve Amerika'ya karşı
Kurşuna füzeye ve tanka karşı

Sapanla ve taşla karşı koyan
Ey son görevini yapan kahraman

Ey alnında
Kandan kırmızı güller açan çocuk

Ey dağları bile işgale uğramış
Ey kuşları bile tükenen ülke

Şimdi
Yalnız kahraman çocuklara kalmış
Kalbimin ülkesi Kudüs'ün savunması

Ey uyuyan yüz yıl uyuyan
Bin yıl uyusa uykuya doymayan

Kalk ayağa kalk lütfen
Ey ayağı bin yerinden bağlı köle

Yedi İklim Dergisi
Sayı: 128, Kasım 2000

METİN ÖNAL MENGÜŞOĞLU
1947-ELAZIĞ

FİLİSTİNLİ ÇOCUKLAR

Sapanın ucundan savrulan taş
Umduğumuz menzile erişmese de
Siz haklısınız çocuklar

Suriyeli Lübnanlı ve de Ürdünlü
Belki Iraklısınız çocuklar

Kimbilir kaç yerinden kırılmış kollarınız
Hala çalışan kalbinizin bedeli
Kimbilir kaçtı

Kurşun gelip sizi bulmadan önce
Filistinde olup bitenler
Zevkli bir saklanbaçtı

Çeliğe karşı nasıl dayanır
Siz karton mızraklısınız çocuklar

Küçük canlarınızı telef etse de
Düşman
Ve mahzun bakışlarınız yere
Binlerce yıldız ekse de
Su yerine kan aksa da
Çeşmelerinizden
Siz yine benim
Kalbimde
Saklısınız
Çocuklar

Sevda Söze Dönüşmez, sh: 19
Beyan Yayınları, 1998

NURULLAH CAN
1947-KARABÜK

FİLİSTİN'DEN SON MEKTUP

Bir ay geçti çıplak tepelere
Solgun ve acılı ölüm gibi bembeyaz
Ah! İşte o dağlar biraz ötede
Koşuyorum kırmızı taşlarını öpüyorum
Cehennem gibi gecede
Kanlı bir bıçak var yanımda
Onunla sesleniyorum Fırat'a ve Dicle'ye
Daha ötede Filistin yurdum

Işıklar çoğalıyor sesler çoğalıyor ve sular
Silahlar çoğalıyor gözleri nasıl da yorgun
Yazıyorlar ölümlü mektuplarını her gece
Ölmüş biri taşların yanında
Bir kuş yapraksız ağaçta
Ölmüş uzun saçlı arkadaşlarımı andım
Eski resimlerden kesip sakladığım
Belimdeki kuşakta gizli

Her şey söylendi bu dağlarda
Yazıldı her şey
Bir başka ölüm olmalı Filistin'de
Bir başka yaşama
Yağmurun yapraklarda terk ettiği
Sesler kadar ince
Yıldızların çarpışması gibi uzayda

Şiir Güzeldir, sh: 52
İstanbul, 1996

MEHMET ADİL OYMAK
1948-URFA

KIBLETEYN'DEN BİRİDİR

Kıbleteyn'den biri'dir Mescid-i Aksa
Kıblegâhımızdır
İsra'nın Uruc'un şahidi
Elçilerin Elçilerinin yurdu
Kuds-ı Şerif dergâhımızdır

Toprağı mübarek kılmıştır
Eşref-i Mahlukatın ayağı
Peygamberlerin türbegâhı
Haram ayaklarla çiğnenmekte
Mirac'ın mekânı ahımızdır

Aydınlığı beyazı yitirdik
Gece karanlığımız siyahımız
Filistin kan-gözyaşı
Namusumuz şerefimiz
Günahımızdır

Ey Filistinli çocuk
Ellerin Ebabil pençesi elindeki siccil
Devirmededir karanlıkları
Şehadetle aydınlanan yüzün
Fecrimiz şafağımız sabahımızdır

ŞUHATŞİ TAKATU
JAPONYA

FİLİSTİN ZEYTİNİ

Meltemin gidip te dönmediği yerde;
İçinde bülbül ötüşünün olmadığı
Ve serçe sıçrayışlarının artık görülmediği
Geri gelmediği yerde,
Şimdi yabancıların oturduğu yerde,
Orada,
Ve zamanın eskisinde
Ecdad zeytin ağaçları ekti,

O yeri ektiler
Yüzlerce, yüzlerce seneden
ektiler onu
Zamanın hayli eskisinde.
Renkleri o yerin
Mübarek ağaçlara vurdu,
Kökü
O eski yerlerin derinliklerinde uzayana,

Renkleri,
Ülkelerden emdi güneşin ipekli ışıklarını
Renkleri onun
Vardı ve yok olmadı
Ve kalacak
Kırmızı
Yeşil
Esmer

Meltemin geri gelmediği
Ve şimdi yabancıların yaşadığı yerde
Yüksek durur zeytin ağaçları
Hareket ederler öfkeyle.

Antika yer denir ya
Girer
Güçlükler beldesi şafağında

Ve nehirlerin açıklarında
Yayıldı ağacın hışırtısı, methi
Filistin'de
Tüm Filistin'de
Kükremeye dönüştü hışırtısı
Onun
Ve dallar,
Bütün dallar
Bir kanal oldu, yol oldu.

Orada
Ve o günün sabahında
Ufkunda eski yerin
Her nerde gelişirse zeytin ağaçları
Üç rengiyle
Üzerimize vurur sabah güneşi
Bize yansır,
Parlak,
Kuvvetli,
Üzgün,
Ve sert,
Bolluk içinde olur
Karanlığa bürünmüş ülkeleri

Arapçaya çeviren: Bekir Abdülmen'am Muhammed
Türkçeye çeviren: Ahmet Yalçınkaya
Kirâğı Dergisi, sayı: 22
Ekim-Kasım, 1996

Lebanon
SEA
Haifa
Nazareth
Netanya
WEST
BANK
Tel Aviv-Yafo
Palestine
Jerusalem
Gaza
Hebron
Beersheba
Jordan
Palestine
Eilat

CAHİT YEŞİLYURT
1952- KIRIKKALE

KAN COĞRAFYASI

-Tel Zaatar ve Hama'da acımasızca öldürülenlerin anısına-

burada
kanla durdurulduk
tiranların tabuların ve öcalmaların
kara bağlaşıklarınca
vurulduk.
kavuran güneş, böcekler ve yengeçler
imrenir gövdelerimize
gülüşler/kurak yürekler/ateş salgını
içleri sarpa sarmış olanların uzak ağıtları
su yok, dua ıssız, yer derin
göğsümüzden aşıp geçiyorlar postallarla

esrik kahkahaları ve kıvranışlarla
üst üste lime lime ey insanlar.
kızgın yerlere göçürüldük
kanda unutulduk
burada!
çalkanır sabahlara kara
yangın duman ve bomba
korku/usanmaz nöbetçisi yıkıntıların
tütsü yakarışlar yaslanan saydam döşü boşluğun
kuşlar kanatlarını yolup geçerler yukarlardan
sapsarı bir göğün dibinde gözyaşları
ne yaman yazgı böyle.
gök yarılmış göçüyor üstümüze
deşilmiş yaralardan bakmada oğullarına zaman
tan kızıllığına belenerek indirmede gürzünü
ölüler soygunu bu sırtlan uyağı yaşamak
şarlayıp akışıdır delimsirek çavlanıyla kanın
beş vakit burçları yangın eden dualarının
biriktirdiği terler alınlarda

çocuklarımız
unutmuşlar uçaklara mendil sallamayı
gülüşlerle evleri birbirine yaklaştırmayı da
hüznün varidatını tutuyorlar sevincin hesabı yarım
el değmemiş acıların saçlarına tutunmuşlar
onca yalım ağdıran göğe baskın yüreklerle
incelmiş annelere geçerler höykürüşlerle
gözlerine ateşler alışmış
çocuklarımız

ölüm düşmanlarla eldi
kardeşlerimiz düşmanlarla
dursun artık şu ateş oyuncakları
biz de dünyalıyız üstümüzde gök var
çöl de olsa toprağa basıyor ayaklarımız
alın kuru ekmeğimizi de siz yeyin!

kardeşlerimiz!
ölülerimiz götürecek dirilerinizi!
ellerinize elimizi
gövdelerinize gövdemizi katıp bir güzel
karşı duralım zalim düşmana tek vücud olup
canilerin bağrına sert vuralım
banalım sabrın ekmeğini bağışına inancın
Kâbe'ye doğru duralım
öksüzlerimizi doğrultalım
kardeşlerimiz!

ey pusu kuranlar umuda!
ey canevimize kirli akanlar!
silahlarınız korkunç canileriniz gözü kanlı
acımasız boğazlıyorsunuz bize bir gün gelir
ölülerimiz döşek olmaz bize bir gün gelir
kemiklerimiz yurt kılmada bize çölü
kadim sayfalardan bir göğe yaslanırız yine bir gün
haykırışlar kargışlar çevirir ökçelerinizi alçalışlara
Medine Mekke'ye gerilir Kâbe gönenir bir gün
umut serper gürbüz güneşinden akınlar
akça olur kan gömleği zamanın

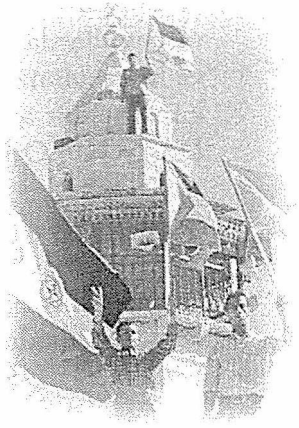
ey pusu kuranlar umuda!
ey canevimize kirli akanlar!

Yağmurlar Kitabı, sh: 49
Denge Yayınları, 1997, İstanbul

REMZİ DERVİŞ
1952, CELİLE - FİLİSTİN

GAZZA'NIN UFACIK BAYRAKLARI

Geliyorlar duvarlardan sıyrılıp.
Okullardan, yetimler evinden, aş ocaklarından kaçarak,
yükseliyorlar.
Ölülerin bağrından,
dulların kucağından,
yerdeki çatlakların ölüm ve hüzün türkülerinden
sıçrayarak
kalkıyorlar
şaha.
Tarih kitabından
ve Kur'an-ı Kerim'den sıyrılıp,
ve dolapların aralığından kaçarak
dikiliyorlar
ayağa.

Yükseliyorlar incir ve hurma ağaçlarından,
yaraların tarlasında doğmuş kelebekler gibi.
Benzerken yaraların bahçesine
kentin alanı,
tepinip bağırıyordu dikiş iğneleri:
DAYANIYOR, DAYANIYORUZ!

Tarih ve coğrafya kitaplarında,
bir ışık ipliğinin kurbanlarında,
ve dikiş iğnelerinde
DAYANIYOR, DAYANIYORUZ!

Nişan yüzüklerinde
ve kurşun kaleminde
ve çarıklarda
ve bavullarda
ve her şeyimizde,
kurtarıcı bir anın kurbanlarında,
DAYANIYOR, DAYANIYORUZ!

Süzülüp gelen ölümde, öğleye doğru,
ve her iğnede
ve her dikişte
ve putların tahtasında
DAYANIYOR, DAYANIYORUZ!

Çev.: A. Kadir - Süleyman Salom
Filistin Şiiri
1976

ARİF AY
1955-NİĞDE

KIRAĞILI BİR GECEDE KUDÜS'Ü DÜŞLÜYORUM

biri bir yerde,
canevimizde
kurşuna serilirken
kanımız ateştir akar
yanan deniz
Kudüs
seğrir bir yanımız
bulunduğun yerde
bir akşam nöbetinde

sevdamız kavruk
dağ devrilmez Kudüs
namusu
dağca durur
bir eşkiya namlusuna
o çocuklar dağa der
der dağa
ana o çocuklar
namusu
bulunduğun yerde
bir akşam nöbetinde

acı bin kez vursa da
onlar büyür
su büyür
çocuklar yeşile
Kudüs büyür
bulunduğun yerde
bir akşam nöbetindeyim

HIRA. sh: 63-65
Edebiyat Dergisi Yayınları
1978, Ankara

HASAN ALİ KASIR
1953- GENÇ-BİNGÖL-2000 MERSİN

KUDÜS ŞİİRLERİ

Acının Böylesi

ey kudüs
can kudüs
duygular ki delidolu
acılar ki ölesiye hoyrat
ve yüreklerimiz
soğuk
utanç duvarı kadar
soğuk yüreklerimiz
bir bak şu kanayan miracımıza
bak da anlat
paletler arasına sıkışmış yüreklerimiz
yabancı mı kalmalıydı dudaklarına

o dudaklar
onurlanmıştı
ayaklarını öpmekle sevgilimizin
mescid-i aksa'mız bizim
konuk etmişti gök yolcusunu
sevgilisini sevgilinin
ve sevgilimizi
ve dahi acının böylesini

Zindan Bir Dünya

I.
biz şarkı söylemez ağıt yakarız
ağıtlarımız bize bal olur
kahır üretir çile satarız
çileli gönüllere 'hal" olur

II.
acılar ki deli dolu
acılar ki emsiz
acılar ki eyyub'un çilesine ayarlı
ey acı ey ak/acı
çile pusatıyla donandır bizi
isa soluğuyla gönendir bizi

III.
ey bize en yakın olan
"şah damarımızdan daha yakın olan" bize
yetiş imdadına kanayan coğrafyanın
yetiş kudüs'e
yetiş
kıblemin ilk nuru
mescid-i aksa'ya

IV.
yıkılsın duvarları artık
bize zindan kesilen dünyanın.

Mavinin Yası

akıyor dicle yaslı yaslı
kızıldeniz kızılkıyamet
suların isyan demidir
müştakız
vurulmuşuz
özgürlüğün tuzlu denizlerine

bağrımız kan
yüreğimiz isyan yüklüdür
gayrı sevecendir ölüm
öylesine yakın
öylesine candan
ve cânândan

tufanlarla göğerir çilemiz
ki tufansız kurtuluş görülmemiştir.

Arz-ı Hal

akdeniz ak deniz
utançtan karar deniz
kudüs yahudinin oldu
mescid-i aksa'sız neyleriz.

Delal, sh: 57-60
Denge Yayınları, 1991, İstanbul

İLHAMİ ÇİÇEK
1954- OLTU, ERZURUM. 14 HAZİRAN 1983, TOKAT

SESSİZ

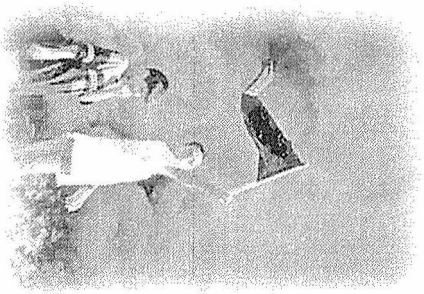
herşey eninde sonunda sessizdir
bir günün kırılganlığından
kalan ve tekrar tekrar kırılan
müteellim bir insan sesinin başlattığı
ağlamanın kırı
sessizdir.

dalda
yalnız ve dağılmış bir elma
yalnız ve yapraklar örtmüyor onu
gelen akşama
geçen akşamın içlenmeleri dadanmış
bu kahır sessizdir

içinin çıngarlarından yonttuğun
asi bir atbaşı gibi rüyalarının ucunda
umudun
sessizdir

filistinde akşamüstleri
sessizlik bir file somun gibi

Satranç Dersleri, sf: 60-61
Edebiyat Dergisi Yayınları
1983- Ankara

AHMET MERCAN
1956-BAYBURT

GÖKYÜZÜ DEPREMLERİ

-Filistin direnişine-

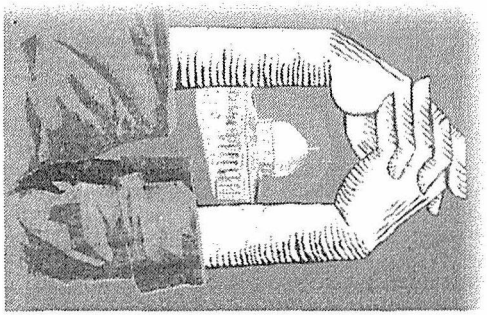
Kudüs göklerinde kara bulutlar
Bulutlar içinde ışık saçarlar
Filistin'de küçük beyaz yumruklar

Anne feryatları gökleri tutar
Hadi Ammar hadi Ammar durma at
Ebabiller sana kanat çırparlar

Taşından büyük öfken bilenir
Yüreğin kadar sıkı avuçlarında
Süleyman seni seyreder sana güvenir
Mescid-i Aksa'nın kapılarında

Attığın taşları taşır melekler
Büyütür götürür hedefe kadar
Varsın duymasın duyarsız yürekler
Melekler seninle cennete kadar

Sürgün Özlemler, sh: 46
Denge Yayınları, 1994, İstanbul

ALİ GÖÇER
1956- ISLAHİYE-GAZİANTEP

KUDÜS GÖLGESİ

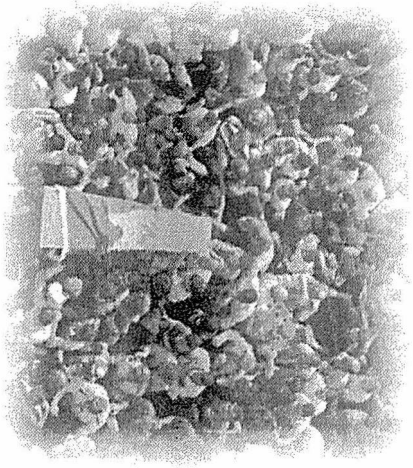
Diken üstündedir orda ayla
usa eklenmiş bir düş uzantısı yaşamak
acının sevdanın ve ateşin
ve süleymanın ellerinin izdüşümü.

Neden hüzündür Kudüs kuşları
ve baruttur biraz.

Öfkedir filistinli çocuk
hep göğe bakar
biraz şiir.

Çokça gerilladır
açılır Kudüs göğü.

Gözlerinde Kitap Yankısı, sh: 53-56
Edebiyat Dergisi Yayınları, 1981, Ankara

RECEP GARİP
1956- TARSUS

FİLİSTİN'E AĞIT

Nil'de bir sandık

Filistin;
yakındoğu diyarı
Suriye çölü
Lübnan ve akdeniz arası.
peygamber dostu
halife Ömer yoldaşı

İslam olur filistin.

Amr İbn'ül As girince filistin'e
semalarında
ezanlar okunur Kudüs'ün.

tamamlar fethi Muaviye
binyediyüz doksandokuz,
Napolyon kıramaz bileğimizi
haçlı ruhu yenik
Kudüs hür.

ve bindokuzyüz onaltı
filistin tutsak olur ingiliz'e
ağlar anneler, ağlar babalar
yürekler dağlanmıştır.
Herzl görmese de
sevinir bütün yahudi
babam ağlar, anam ağlar.

yıl bindokuzyüz kırk dokuz;
birleşmiş milletler
böler üçe filistini
gazze mısır'a
gor çukuru ve yahudiye ürdün'e
tabariye, batı yaylaları
necef gölü, israil'e
bir elma gibi bölünür filistin
-yürek paramparça-

tarih ve insan,
yahudi ve müslüman
kenan ülkesinin yeşil toprakları
kıraçlaşan.

şair de savaşır bu ülkede,
özgürlük için
kendi kıraçlığında
sina dağından haykırır
filistinli bir çocuk
şiir olur
mermi olur,
gül olur

Savaş Türküsü, sh: 21-23, Sıla Yayınları, 1996, İstanbul

ORTADOĞU ŞİİRİ

Gökyüzü ateş ve barut
yağıyor üstümüze sağanak sağanak
-nereye uçsun kuşları ortadoğunun?-
soframızda katık yok
incir kuşları
leylekler terketti çoktan bu diyarı

gökyüzü ateş ve barut
salıncaklar kırılmış, çocuklar ağlamış
hırçın bir yüreğe dönmüş deniz.
nereye uçsun şimdi turnalar?
nereye gitsin çocuklar?

dün akşamdı, gece kızıldı, ay dolunaydı
ben ve annem, henüz çorbamızı içmemiştik
şehir üşümüştü korkudan
korku, ölümdü içimizde.
penceremde eskiden kuşlar olurdu,
cebimde çakım ve aynam.

ben, şimdi üşüyen bir çocuk ve ağlayan.

bir yanda ölüm duruyor bir yanda güneş
al koynuna güneşi diyorum kardeşime
umarsız.
tut ellerinle tut şuradan
ateş düşmesin üstümüze
tut güneşi
umarsız.

nereye uçsun kuşları ortadoğu'nun canım?
nerede uçsun uçurtmaları a canım?

bir yanım körfez tütüyor
içimde yanan bir kudüs
diğer yanım tarumar olmuş iskeletler,
kopmuş bedenler, eller ve ayaklar
bir şehir tütüyor şurada, içimde.

gökten şehitler yağıyor şehrin üstüne, kudüs'e
bin yüklü katırlarla
kırk gün kırk gece düğün yapılan şehirde.
ortadoğu da, o güzelim şehirde;
büyük bir imam yatıyor
binlerce veli

gök parçalanıyor yüreğinde annenin
anne koşuyor ordan oraya
bir çocuk binlerce çocukdan biri,
kopmuş koluyla yatıyor şehirde.

ortadoğu yanıyor canım
kurban olduğum,
başım koyduğum,
divan durduğum
Allah'ım, rabbim!
yanıyor içim, yanıyor kudüs
kefensiz düşüyor şehitler
binlerce canım olsa
oğlum-kızım olsa binlerce
verirdim yoluna rabbim.
bir kez daha rabbim

tayran ebabil üstüne zulmün
tayran ebabil.

görünür ve görünmez gücünle
tufan ve rüzgârlarınla
bağışla bizi rabbim.

yusuf için, yunus için, nuh için.
gökten bir muştu gönder bize
musa için, isa için.
gönder seherlerini
aydınlık bir zaman sun bize rabbim.

gökyüzü ateş ve barut
hangi yana dönsem kaynıyor cehennem
kalkıyor zulmün uçakları durmadan
ölüm saçıyor toprağa.

mescid-i aksa duruyor orda,
filistinli bir çocuk, bir dede, birkaç kadın
duvar dibinde kıvrılmış
ağlıyor mescid-i aksa bugün,
gök terliyor
bugün miraç
işte!
orda.
bak,
orda.

iyibak!
ne çok müslüman yatıyor orda;
orası bizimdi
bizim ülkemizdi
doğduğumuz yerdi
tüten ocağımızdı
kudüs'tü.

ey yiğit kardeşler:
hangi vakte ayarlısınız?

bir kelebek uçuyor göğe doğru
mermiler uçuyor onunla
kan damlıyor toprağa.

bir avuç toprak al ve koynuna koy,
kudüs için aç ellerini
gözlerin dönsün kan çanağına
mescid-i aksa için ne olur.
rabbim, lütfunu gönder bize.
lütfunu göster bize
alemler sevgilisi
hazreti Muhammed için
ne olur rabbim,
ne olur.

şu yatan çocuğa bak rabbim
şu düşen genç delikanlıya
şurada öksüz kalmış kuzuya bak
rahmet denizinden bir katre gönder bize
genişlet ufkumuzu
yardım et.

gökyüzü ateş ve barut
-nereye uçsun kuşları ortadoğu'nun?
bir yanda çöl, bir yanda deniz
nasıl gülsün çocukları ortadoğu'nun?-

yağmur yağıyor üstümüze sağanak sağanak
gök terliyor her sabah
gece, korkunç bir zulüm taşıyor bu dağlarda.
biliyorum; şanlı bir şarkı yazılıyor alnımıza
biliyorum; kurtlar karanlığı sever
zulüm karanlığı sever
zulmün kendisi kara
biliyorum.
biliyorum;
şanlı bir şarkı yazılıyor ortadoğu'da, kudüs'te
binlerce dua gönderiyorum gecelerde
binlerce milyarlara ulaşan
dualar gönderiyorum.

şanlı bir şarkıdır bu yazılan
göz yaşlarından ve kandan.

toprak;
artık, biliyorum gelinler istiyorsun
sana geliyor bütün şehit kanları
en güzel gülleri sana gönderiyorum
gecelerde.
en güzel giysileri
bütün gelinlikleri
sana gönderiyorum.

işte, bu bizim şarkımız
ağıtlar doludur
yiğitler doludur biliyorum
gökyüzü ateş ve kan kokuyor.

söyleyin!
şimdi,
nereye uçsun kuşları ortadoğu'nun.

Savaş Türküsü, sh: 38-50
Sıla Yayınları, 1996, İstanbul

YUSUF ABDÜLAZİZ
1956-KUDÜS, FİLİSTİN

YURT

Onunla karşılaştığımda
Işık saçan bir kadındı, dudakları ve saçı
Bir çiçek kopardı ruhumdan
Sonra uçtu gitti pınara
Parlak ipekten ev kurduğu yere
Öptüm onu, bir ceylan gibi koştu
Tanrı'nın açık ülkesine
Dedim: "Kimsin sen, suyun kızı?"
Dedi: "Kraliçeyim ben"
Kucakladığım zaman
Dalgalarla sardı beni
Yaktı ruhumun yıldızlarını.
Dedim: "Kimsin sen, narin çiçek?"
Dedi: "Bülbülün tüyü,
Öpücüklerin sütüyüm."
Bağrımı açtığımda ona,
Samimi dualarımı açtığımda,
Fırtınalar estirdi içimde, her hücremde
Ölü bedenimin üzerine kurdu
Hayatın evini.

Türkçe Çeviri: Pertev Aşkın - Azra Konak

· ALİ EKECİK
1959- AKSARAY

İNTİFADA

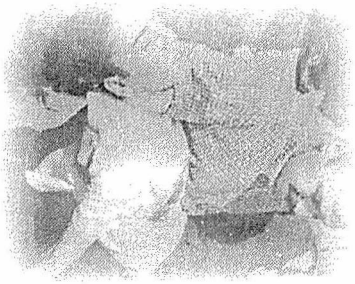
çalıkuşlarına karıştırıyorum kemiklerimi
ellerim geceye uzanıyor
ey Kudüs ey gül izim
alnıma bir çarpıntı yapışıyor

erdem ayakta
göğün buyruğu ayakta
ve ötede dans ve çocuklar
gösteriyor şiiri intifada

Mescid-i Aksa ve ay derken
ne ay ne de yürek
onlarca fidan süslüyor cumayı

yitip gidiyor ak ışık
ölümsüz su
filistin döküyor kanını

Çerağ Dergisi, Sayı: 18
Kasım, 1996

HANİFİ DÜŞMEZ
1959-URFA

GOR VADİSİ'NDE KURŞUN SESLERİ

Gor vadisi'nde kurşun sesleri
ve dehşet içinde bir Filistinli çocuk
saçları dağınık, gözleri mahmur
bu kan denizinde söyle kim uyur?

Silahların gölgesinde doğan çocuk selam sana
alnı fetih müjdesiyle parlayan çocuk
selam feda kuşağının aslanı
selam zafer kuşağının kahramanı
sen her ölenle biraz daha yaşayan Filistin
senin çektiğini kimler çekti söyler misin?

Gor Vadisi'nde kurşun sesleri
annelerin konuşur pırıl pırıl mavzerleri
selam Kareme're coşan, Tel Zeatar'da direnen
Filistin Filistin söyle ey kalbim
senin çektiğini kimler çekti söyler misin?

ŞEREF AKBABA
1959- ERZURUM

FİLİSTİNLİ ÇOCUK

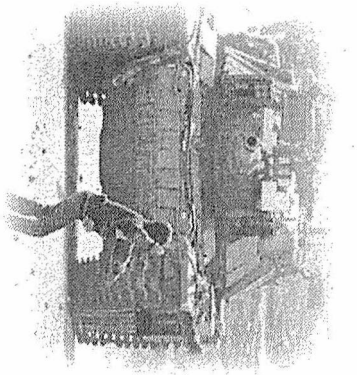
Sus payı kalmadı çocukların
İntifada taş yağmuru
Kılıç tutan elin
El olduğunu biliyorlar

Gögüslerinde özgürlük haritası
Taşınan bir şarapnel
Mezar taşlarına yazılmıştır kader
Çocuk, silah ve zaman

Kınında durmaz zulüm
Anne bağrındaki taşlar
Emeklemek yok çocuk
Her mevsim kan sofrası

Kuş seslerinin uyuttuğu sabah
Toprak, susan kalem
Ağlayan nar çiçeği
Ve beşik beşik ölüm

Tırpan vurdular merhametine
Adını filistin koydular
Çocuk, silah ve zaman
Çocuklar ölüyor akşam olmadan

MEHMET SAİT RİNDOKUR
1960-BURSA

KUDÜS İÇİN SAVAŞ İLAHİLERİ

I
Kuzeyi işaret ederek
Giderken sevgili
Yüzü iri pembe bir gül
Son sözlerini söyledi:
"Yiğit ve haklı kafilelerle yürüyün zaman bozkırında,
Göç ve savaş yollarında büyüyün.
Benden bir mesel bulsun çocuklar her yeni kentte.
Bütün kentler Mekke'dir; bütün düşler Medine.
Boğulmayın kendi içinizde eeey...
Kurumayın kendi çölünüzde
Yoksullar, yetimler, yolda kalmışlar aşkına
Acı çeken insan aşkına yürüyün."

Yüzü iri, pembe bir gül
Ağaran şafaklar gibi
Sustu sevgili.
Sustu içimizde patlamaya hazır gonca
Gözleri
Kudüs ve İstanbul silûetleri.

II.
Kuddüs!.. Kuddüs!..
Seni buradan savunuyorum
İnsanı burada...
Post-drama. Partikül. Karasiyasa.
Ellerim kayıp haritalar. Cenk resimleri.
Sükûtum sirenler. Kayıp güneşler. Ölü kuşlar ninnisi.
Gazze... Nablus... Eriha...
Ramallah'ta kan sesleri.

III
Şaşır ve incin
Bütün bu olanlardan sonra
Kudüs'lü bir dilencinin ateş gibi parlayan gözleriyle
Sen... mezarını sırtında taşıyan çocuk
Yürü... yaşamaktan bitkin düşünceye dek
Ellerin değince defne yapraklarına
Düştüğün yerden kaldırılacaksın.

IV
-Hayatın ter, parfüm, kan ve küf kokan
İstasyonundan çıkarak söz akşama girdi.
Dağlı bir selam dudağımızın kıvrımlarında
uyuyan. Koyakların, derelerin hüznünden.
Oğlak ve kuzu seslerinden bir alfabe.
Açılır yeryüzü ve gökyüzü atlası.
Okunur adımız. Okunur melekût sayfaları.-

Toprak toprağı çağırır.
Sular suları.
Demir ve ipeği çağırır hayat.
Kudüs İstanbul'u çağırır.
Dağılır esir. İnsan insanı çağırır.
İner geceye bir vakt-i latif
İner ruhun kitâbelerini okuyan çağ.
Bilinir zemzemle geçilen sem sem vâdisi.

V
-Hayata kızlar ve oğullar süren anne dualarından
Bir lânet halkası ördü gök melekleri
Vurup boynuna sürmek için yeryüzünden
Kanla, ateşle, çığlıkla çizilmiş bir akşamda okunan.-

Kent fotoğraflarının
Yandığı yerden yazıyorum size
Yeryüzünü bir rahlede okuyan şahitlerin iklimi.
Kavun ve baharat yüklü kervanlarla
Soluklanırken yeryüzü
Zeytin dağı ve çok temmuzlu bir samanyolunda
Deniz. Islak kumlar ve kokun
Bir adım daha...

MUSTAFA İSLAMOĞLU
1960-KAYSERİ

NUVEYBA

Öfkemin hançerine su ver sen
kalkalım bir seher vakti Nuveyba
işgal edilmiş topraklarımız üstüne
güneş doğmadan önce
her taşın dibine bir yıldız gömmüşler
şu denizden hâlâ kırbaç sesi gelir
atlıları en son ne zaman görmüştün Nuveyba
ne zaman öpmüştün ayağını Selahaddin'in

kol kırılır yen içinde kalır
ya baş koparsa Nuveyba
bu gövde bir düşerse yere ya
kan tutar dağları, atom santrallerini
yeryüzünü ve umutları sel alır

geriye andın, aşkın ve adın kaldı
andını çocuklar içti Nuveyba
aşkın yüreklere düştü
adın cellatların kirli elinde
Filistin askısına dönüştü

kan akacak bu topraklarda kan
kendileri benimkini
demirden atları seninkini içecek
bir can düşecek toprağa,
Sabra
bin can kalkacak.

Ramallah'ta tarlalara çocuk ektik Nuveyba
taşlarıyla ebabiller dönüştü tomurcuğa
güz ekinidir bilirsin verirse Mevla
yüreklerin buz kestiği bir mevsimin ardından
her bir çiçek kesebilir çocuğa

sihirbazın çırağını hatırlarsın Nuveyba
o hendekte hâlâ tüter annelerin şarkısı
o gün bu gün hâlâ utanır güneş.
adın ateş, andın ateş, aşkın ateş.

Divan, sh: 111-112
Denge Yayınları, 1996, İstanbul

MUSTAFA YÜREKLİ
1960-ADANA

İLK ÖLÜM

Başımı kaldırınca sofradan
ya da yataktan fırlayıp da bakınca dünyaya
karşımda Kudüs
gözleri kan çanağı
evlat acısından!
Kudüs'le göz göze geliyorum!
Yüreğim sancıyor

(Ölmeden önce yüzümü
bir daha yokluyorum
Ne yazık ki yüzüm
yağmurun bittiği yerde
başlıyor

Demek ki yüzüm yok
Kudüs'le bakışmaya

Şairin dili dolaşır
yüz çizgileri silinmişse
utanır yanaklarından

Kudüs'e söyleyecek kelime bulamaz...
bir şair git gide dalgınlaştığından)

/Taş atan çocuğun yüreğindeki güç
ve metaneti gerek oğlunu toprağa veren annenin
şehid kardeşe özlem gerek
sevgisi gerek gazi babanın
gerçek kardeşlik gerek
insanlık gerek Kudüs'le dertleşmek için/

Kudüs tam karşımda
göğsünde bir hançer

(Bu hançer
yabancı değil
benim canımı da
yakıyor)

/Hançer önce kendini kanatmış
Yahudi eline geçtiği için
ve aralıyor gökyüzünün yağmurlu kapılarını
rüzgârlı pencerelerini

O hançer bugüne dek
hep aynı cephede döğüştü
türkülerimizle

Hançer ki
hırçın kokulu bir İsrail karanfiline
yenik düşmüş şimdi

Karanfili de biliyorum
bir acıyı
bir sevinci ağrılar/

Bıçağın kemiğe dayandığı yerde
her yeri kanıyor artık gençliğimin

(Sevgim kanıyor
Ey bilge Kudüs
Kahraman şehir!)

/Kalbime tütün basıyorum alışkanlıktan/

Şair bakışından bellidir
Gözlerim Filistinli
Hayat bir kitaptır açılıp kapanan
bir yolculuk açtı da
bir daha kapanmadı

(Kudüs bu yolcuyu sevmemiş yeterince
Önce hayallerini sürmüş şehirlere
ardından şehirlerin dışına, gecekondulara
Sonra da buralara, otellere
attı yolcuyu!

İlk rastladığı otele yerleşmiş
ve bir daha çıkamamış ömür boyu)

/Kudüs'ün gözüne gönlüne giremeyen
insanlık dışı kalır
Oysa daha Haydarpaşa'da
tren
kıpırdanmaya başlarken unuttu o yolcuyu../

Sözüm size ey yürek sancılarım
Susunca çıban çıkıyor ruhumda
Konuşunca şiirin içimdeki yeri daralıyor
İşte utana sıkıla okuyorum haberleri

(Yüzüm
atlayıp bir rüzgâra
giderek yerle göğün öpüştüğü yere
kapkara dikiliyor..)

/Ölüyorum işte
canı teslim etmeden önce!

Kudüs kalbimi yeniden doğuruyor
ikinci ölümden önce..

İşte utanca battığım gecelerde
bana süt getirdi melek

Aştım sonunda donma
ve kaynama noktalarını

İlk ölümüm bu/

NEVZAT ÇELİK
1960-İSTANBUL

GÖÇ

1
göçüyorlar
giysilerini onarmışlar akşamdan
bir kavgadan bir kavgaya
sedir ağaçları altından

göçüyorlar
ölülerini aralayarak siperlerden
kuşatma altında
beyaz bayrak bilmeden

göçüyorlar
sırt çantaları kavga yüklü
umutla yıkanmış gözlerinde
çekincesiz ağlayış
göçüyorlar

yalnız bırakılmışlığın alnına
çakarak filistin türküsünü

göçüyorlar
ayrılık dizilmiş iki yana
dimdik ayakta
bir ülke gibi geçiyorlar aradan
göçüyorlar
öpüp ağızlarından karılarını
ve göğü kuşatan ölüme
bir dizi güvercin uçurup tüfeklerinden

güle güle arkadaş
kanarya mı saka mı
kafesindeki kuş
ölüm değil ya ayrılık
nere gitsen bir ağaç
gölge ve kuş

2
filistinli kadınlar
bizim kadınlarımıza benzer biraz
iri dolgun göğüsleri
göçebe giysileri
bir kök gibi duyarlı sağlam
inadına doğurgan
savaş kadınları
analarımız
çok çektiler
beyrut'a benziyor yüzleri
darmadağın
ama kadın
selvi̇den ince çınardan yüce
bütün kadınlar gibi güzel analıklarını giyinip
gözlerini upuzun yatırmışlar göç yoluna
memelerinde yarının insanı
em bebeğim
ısıtır avuçlarını
ısıt
oynak tetiğine tüfeğin

3
göçüyorlar
bir kavgadan bir kavgaya
akdeniz'in kıyıcılığından uzanıp baksam
ve çığırsam ortak türkümüzü
selâm ederler
bir bayrak gibi ellerini

güle güle arkadaş
güle güle
türkiyeli sesim
türkiyeli elim
sizde kalsın
bıçak keskini günler için.

Tanzimattan Bugüne Türk Şiiri Antolojisi - II. Cilt
Birleşik Dağıtım Kitabevi, 1991, Ankara

AHMET VESKE
1961 ÜSKÜDAR

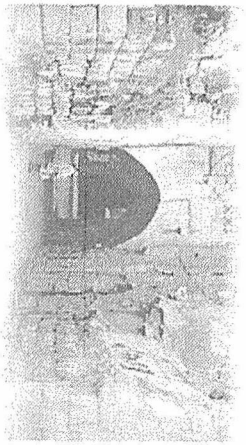
GÖZLERİM

bir gerilladır gözlerim / bin gerilla
o kaşların altında
kartal gibi süzülen
bilenen filistin'de o yarayla.

gözlerim
bir gerilla bakışı
çizen ufkunda evrenin
kardeşlik ülkesini.
gözlerim
düşüncemi anlatan
gerilla parlaklığı.

gözlerim
eriten put diyarlarını
İbrahim'e ulaşan
bilenen bir gerilla
filistin'de billurlaşan.

1979

GÖKHAN AKÇİÇEK
1961- ORDU

FİLİSTİNLİ ÇOCUKLARA BİRİNCİ ŞİİR

Anneler,
Ninniler biriktirin
Çok çok ninniler.
Yerleştirin bir zarfın içine
Öpücüklerinizle pullayın;
Akdenize doğru
Uçan her kuşla
Filistinli çocuklara yollayın.

FİLİSTİNLİ ÇOCUKLARA İKİNCİ ŞİİR

Kuşların, kelebeklerin
Peşinden koşmak yok,
Uçurtmalar uçurmak yok
Mavi gökyüzünde
Çiçekleri uyandırmak yok
Uykusundan;
Düşmanı ülkemizden
Kovana kadar,
Sıcacık kucaklarda
Masal dinlemek yok
Bize.

Hele bir kovalım
Düşmanı ülkemizden;
Filistin,
Bir uçtan bir uca uçurtma;
Filistin,
Baştan başa mavi,
Filistin,
Bütün çocuklara ninni.

FİLİSTİNLİ ÇOCUKLARA ÜÇÜNCÜ ŞİİR

Mendillerimize işliyor
Bayrağımızı annem
Gökyüzüne çiziyor
Kuşlar bayrağımızı
Bizlere ulaşır
Belki kurşunlar
Ama, ulaşamayacak
Onlara

Biz Filistinli çocuklar
Güneşi bayrağımıza çizeceğiz,
Bir gün gelecek
Ellerimizde bayraklarla
Akdenize yürüyeceğiz.

Bulutlar Örmese Güneşi
M.E.B. Yayınları, 1995, İstanbul.

FİLİSTİNLİ BİR ÇOCUĞUN SABAH ŞARKISI

Bu sabah yine
Güneşle uyanacağım
Usulca kaldırıp
Başımı göğsünden
Perdeyi aralayacağım
Güneşin ilk ışıkları
Yüzüne vuracak
Ve yüzün anne
Kudüs'ün gülleri gibi
Işıyacak.

İşte Mescid-i Aksa anne,
İşte güller, işte güvercinler...
Güvercinler uçuyor
Ben gülleri öpüyorum
Güller kıpkırmızı anne
Güller kıpkırmızı
Susuyorum,
Susuyorum
Ve ağlıyorum.

Bülbül Deresi Şiirleri
M.E.B. Yayınları, 1996, Ankara

A.BAKİ KÖMÜR
1962-SİVAS

A- TAŞ

Hep yalnız, hep tenhadır gülüşlerim aynada
Hep aykırı durur nedense
Konuşsam ayrılık kokar cümlelerim
Sussam ayrılık
Eski hatıralarımı depreştirir soframdaki zeytin
Esmer ve kekre
Eşkali belirlenmemiş hüzünleri çağırır müezzin
Ne zaman güneye dönsem
Takvimler kanamaya başlar
Yavaştan yavaştan

Vay benim birinci yüzüm
İlk göz ağrım, ilk mektebim, ilk durağım vay
Dualara yaslanıp ısınan ellerim vay
Yoruluyor yadına yüreğim El-Aksa'nın
Şimdi oralarda güneşler batar
Başka diyarlarda doğar gün
Alevle karılır,
Zifirdir gece
Çöl barut, aş barut, su barut ve hava barut
Ölüm taşır kamyonlar çocuk parklarına
Son defa dokunur melekler saçlarına
Kum salıncaklarda
Anneler lale yetiştirir taze mezarlar için
Gözlerindeki yaştan

Yağmur neden geç yağar Rabbim
Lanetli kavmin komşularına
Koşar adım yaklaşır ölüm-ihanet
Ki özgürlük
Namlu uçlarından içilir
Kanatlanır binlerce hayat
Güvercin sürüleriyle
Çoğul ağıtlar kalır
Geriye savaştan

Kurşun değer yıkılır
Körpe tenler sokağa
Biçilmiş ekin gibi
Vurgun yer uçurtmalar,
Fire verir insanlık
Yırtılır çöl ve duman
Çocukların ahıyla
Sahtiyanlar boşalır gevşeyen bileklerden
Ve zaferler dikelir terk edilen mahpesten
Yürektir sapandaki
Ağırdır taştan

Yaşamayı erteler kum yanığı bedenler
Satın alır sonrakini
İlahi alkıştan

Ay Vakti Dergisi
Sayı: 9, Haziran 2001

BÜNYAMİN DOĞRUER
1962- YOZGAT

FİLİSTİN'DE DOĞUŞ

Direnmeyi bilen bir şehir ve karşı duran
çağdaş uygarlığın siyonist suratına
üst üste darbeler altında kederlidir mescid-i aksa
her saniye gök gürültüsü gibi gelen ölümle iç içe
cennetle özlemle karışık gözlerle
kin yağdırıyor lanetlenmiş alçaklara
toplu katliamlara
bir filistinli bağrı yanık ana
bir destan yazdı gözyaşlarıyla Sabra'daki şehid oğluna
söyledi her gece savaş ninnilerini zafer marşlarını
kurban ettim ey filistin sana sayısız güllerimi
ufuklarca haberi kara, semalarında esmez bir bahar muştusu
mahsundur sabra, şatilla, ramallah da bitmez ağıt
her an katliam ürpertisinde yıkılır haneler
vahşet yağıyor havadan
kurşun bombayla karışık
yıkıntılar sürgünler viraneler üstüne oturmuş filistin geceleri

diller tutuşmuş kalpler taşlaşmış dünya sağır kesilmiş
bir çocuk uzaklara yatırmış gözlerini
gördüm vurulmuşları ellerinde direnmenin silahları
yavrusunu bağrına basmış bir anne öylece vurulmuş
birinin ayağı havada öbürünün başı altında kolu
yürekleri sımsıcak hala kalpleri kurşun dolu.
Yazacaktır tarih seni ey filistin ey sabra ey şatilla
ben yine geleceğim gerilla ağıtlı yavrularımın yanına
vurulmak sevdasıyla büyüyen bir siperde, o çocuklar ki
geride kalan büyüyüp de çağıracak olan
golan tepelerinde filistin türküsünü.

Direnmeler ki senin göğsünde büyür sevdalım
sevincin eteklerinde özgürlük şarkısını söylemeli
sökerek zulmün zembereğini tutsak kıyılardan
parçalanmış bir hayatı yaşamak kahır yükü
sabra ve şatilla'nın çığlığıdır ayrılmanın hüznü
bulunur elbet filistin sayfalarında
kavuşmanın sevincin devlet olmanın kutlu günü.

Her şeyin bir karşılığı var ey öksüz çocuk
ayrılmanın
sürgünlerin
ölüm pahası döneceklerin
hicretin... hicretin...

Ölümden Başka Silahım Yok, sh: 20-21
Kimlik Yayınları, 1992, Kocaeli.

KUDÜS YÜKLÜ BİR HASRET SARDI BENİ

(Şeyh Ahmet Yasin'e İthaf Olunur)

Ellerimi yorgun kılan attığım taşlar değil
kan tutmuş bir şafakta, kelepçeli kollarıma inen taşlardır
camları kırılmış penceremden bir de soğuklar hırpalar vücudumu
uçan turnalar değil artık gökyüzünde
iki kaşımın ortasında güneşler söner kudüs düşlerim gün boyu
acımasız bir alev aydınlatır gökyüzünü nükleer başlıklı füzeler
petrol kokan sömürü saatleridir çalan
waşhington merkezli cinayetleri perdelenmiş ihanetleri
kim seyreder ne der işte lekeli bir çağda.

Gazze şeridinden bir çocuk, ateşten bir çiçek sunar
muhacirler kampına dönen ey kalbim, konuğum kutludur
eylemden geri durmuşluğumun kuşatılmışlığı
altında ezildiğim günlerde suçluyum
Kudüs'üm benden çalınan sevgili Kudüs'üm
şimdi senden uzağım uzak ve ateş çemberinde ruhum
dünya sunulur bizlere her gün
kanatlarını kan sularında yıkamış bir kuş gibi
tüm vahşetlerini tezgâhına sermiş
Batı Şeria, Gazze, Kudüs, Beyrut derken
Ortadoğu sokaklarında kum taneleri çapında yahudi virüsleri.

Mescid-i Aksa kalır gerilerde
yanmış yenik kuşkulu hüznünü demler senelerce
Ah Davud oğlu Süleyman bak ne hallerde mabedler
emrine amade kılınmış rüzgârları gönder
yapılan kazılardan kesik kesik kan sızıyor
arz sallanıyor duyuyorum toprağın damarı çatladı kan kaybediyor

ah seni kimselere anlatamam
bir gün yıkılırsam korkarım darılırsın bana
iki gözüm ondan değil mahşerde hesaptan korkarım.

Acıların intiharlara kayıtlı da olsa ey gerilla doğrul
varsın her gün ölümlerle geçmesin günün
bir atlı geçecek ordan inan, üzerinde Selahaddin'ler taşıyan
kanayan alnına mendilini uzatacak bir atlı
çünkü biliyorum acılı bir sevda gibisin seni terk ettiğimden beri
isterseniz sorun odamda asılı duran resmine
sadece bakıp ağlıyorum ellerimde dualarımla.

Dertlerini ağlatan yanlarınla sundun bir kez daha
uyuyamam artık, uyusam çığlıklar kırmızı renk olur düşlerime
niçin kafar yuna zindanında ömür boyu mahkûm Ahmed Yasin
insanları sormuyorum ben karşı duracak
biz nerdeyiz.

Ey çağdaşlar demokratlar madrid satılmışları
mutlu aile yuvanızda çaylı çerezli pastalı börekli sıcak soba başlarında
renkli net görüntülü uydu antenli ekranlarınızda
doya doya seyredin her akşam, filistin'de bir çocuk
göğsü kalbura çevrilmiş elinde bir taşla kapanmış toprağa
kılınız kıpırdamasın insancılık demokrasi havariliği yapın
acıyın vah vah deyin kınayın demeçler verin
sahi siz lafla peynir gemisi yürütenler önce İNSAN olun
ölüme, ölümlere bir anlam getirin...

Ölümden Başka Silahım Yok, sh: 56-57
Kimlik Yayınları, 1992, Kocaeli

HÜSEYİN ATLANSOY
1962-ESKİŞEHİR

AKSA

Uzaktan
Sabah kadar soyut görünür yüzümüz
Oysa biz akşam gibi gülümsüyoruz
Dişlerimiz arasındaki balığı -bak işte-
Kıpırdatan umut
İkindi düşlerini bile kıskandıracak
Kadar
Şen işveli ve bir o kadar işlek

Ve
Elbet ışıltılıdır
Eğer elle tutulabilirse
Şu titreyen bileklerimizden
Hızla telaşla akıp gidiveren öğle

Öfkemizse
Bir gölgenin sahibini arar gibi
Bir oraya bir buraya
Ya da
Bir nehrin arastasına
Akar aksa aksa
Ellerimiz arasında durur gibi
Durmuyor
Durmaz filistinli çocukların ellerinde
Durmadan akan el Aksa
Bir gün büyüyeceksin
Çocuğum sen, sakın
Son taşı atma özenle sakla
Dikmek için
Onların mezarlarının başına.

Hece Dergisi, sayı: 53-54-55
Türk Şiiri Özel Sayısı, sh: 504.

AHMET YALÇINKAYA
1963 - GİRESUN

FİLİSTİNLİ ÇOCUK

önce arkadaşların ölmüştü birer birer
üç yaşında beş yaşında arkadaşların
kiminin burnu kesilmişti şehit baban gibi
kiminin kulakları
sen şaşırmıştın
aklın karışık gözlerin dolu doluydu
dağları koparmak istiyordun bir yandan
dağıtmak istiyordun sokakları

ablanı götürdüklerini gördün daha sonra
anasız, babasız kalan ablanı
öyle çaresizdi ki
öyle öksüz
gözlerin yanıyordu ağlamaktan
başın dönüyordu
üzüntüden bitkin düşmüştü bütün kuşlar
öyle çaresizdin ki
ağaçlar üşümüştü
yıldızların ışığı sönüyordu ağlamaktan

sen kır çiçekleri gibi küçüktün
belki vakitsiz ağlayan çocuklardan küçüktün
fakat anlamıştın kendini parçalayan bulutlar gibi
anlamıştın götürdüklerini
lanetli kavmin pis yataklarına
kolundan tutup sürükledikleri an
nasıl da yırtıyordu çığlıkları gökyüzünü

nasıl boyunlarını bükmüştü çiçekler
kaynayan acılarını durduramıyordu denizler
ve güneş saklanmıştı utancından

fakat insanların kalbleri değişmiyordu
yine televizyonlarını seyrediyorlardı nedense
yine çerezlerini yiyorlardı
bazıları aynaların karşısında
kokular sürünüyor
şarkılar söylüyordu sıkılmadan

ablan ölemediğine ağlıyordu yalnız
insanların onulmaz sükûtuna
ümitle parlıyordu yine de yaş kalmayan gözleri
her şeye rağmen parlıyordu
başını çevirip sana baktığında
ve seni görebildikçe hayal meyal
ela renginin enginliği ışıldıyordu

İbrahim camiîni görmüştün en son gözlerinde
kan yazısında son ezanı görmüştün
Şatilla'dan kalan yetimlerin en küçüğü
sana bakıyordu dünyayı alıp bir avcuna
intikam çağını müjdeliyordu
elleriyle, minik dudaklarıyla
ablan bakıyordu daha sonra uzaklardan
hâlâ kanatlanmadın mı özgür kuşlar gibi Ammar
hâlâ şehit olmadın mı diyordu

1994

Dağlarda Yer Yok, Sh. 5-6.
Karağı Şiir Dizisi- 1997

MÜCAHİT GÖZÜTOK
1963-ERZURUM

FİLİSTİNLİM

Kendi öz yurdunda garip kalanlar
İnsafsız işkence bitecek bir gün
Vatanın uğrunda döktüğün kanlar
Zulme gem vurmaya yetecek bir gün.

Düşürmüş tuzağa küfür, âlemi
Hep zevk alır sen çektikçe elemi
Siyonizm küfrün kanlı kalemi
O kan kendisini yutacak bir gün.

Kalem ne yazar ki; tutmayınca el
Düşün kim vermekte kimlere mecal
Lokma olmayalım birleşelim gel
Tufan hepimizi yutacak bir gün.

Filistinlim elin kolun bağlanmış
Ev barkın yıkılmış sinen dağlanmış
Bu vahşete destek kimden sağlanmış
Herkes ektiğini biçecek bir gün.

Elinde silah yok taş atıp durdun
Düşman füzelerle sen taşla vurdun
Kurtarma uğrunda vatanın yurdun
Çektiğin çileler bitecek bir gün.

Rabbim lütfederse yıkar taş cihan
Füze tesir edip alamaz bir can
Belki bu şekilde seni imtihan
Etti hak imtihan bitecek bir gün.

Yalnız sen mi garip, bağrımı delen
Her yanda Müslüman gaflete dalan
Küfür tek millettir sensin yem olan
Müslüman gafletten çıkacak bir gün.
Zaman bir daire gibi dönerken
Kafirler gülüp de mümin ağlarken
Korkma o daire döner durmadan
Zaman gelip yüzün gülecek bir gün.

Müslümanlar şimdi garip kalmışsa
Gafletle düşmanı dostu sanmışsa
Bölmek isteyene hep aldanmışsa
Gaflet gömleğini yırtacak bir gün.

El açıp boyun bük yalnız hakka sen
Düşün ehli küfür ne almış senden
Düşün ve şuurlan başan gelenden
Hakk senin elinden tutacak bir gün.

Şiirin Kalblere Akışı, sh: 52-53
Taş Medrese Yayınları, 1999, Erzurum

SÜLEYMAN ÇELİK
1963- SAMSUN

KİRLİ EKİM

Filistinli Çocuklara

I.
ekim
beyaz bir ihtiyarın atı kadar uysal
ekim
ken birden
birden havalanan kuşları görüyorum
birden uçuşan bulutları
yağmur geliyorum diyor
gümbür gümbür silahlarla
yağmur ölülerin üstüne yağmıyor
ben ıslanıyorum.

ilkkez aşkın kanına giriyorum
ilkkez utanıyorum adamlığımdan
yüzüm aynaların önünde açık
aynaların utancından bakıyorum
ayağı kayıp düşerken bir çocuk
kurşun
topuğuna yaslanmış.

uzanıp tutuyor ellerinden melekler
düşündeki ülkeyi koyuyorlar önüne.
sana bir ülke vadediyorum anne
siyah saçlarım kadar özgür
sana bir ülke vadediyorum anne
siyah gözlerim kadar güzel.

II.
dalgın kal'aların burçları gibiyim
mevsimlik acıların üstünde
her yaşımda sevdalı.

hisarlar denizle serinler
yaz sıcağıyla yanardı
dönüşümlü oyunlarımız arasında
alışmıştık ölüleri de uğurlamaya.
yedisinde yanmaya
kırkında anmaya
elliikisinde uğurlamaya.

III.
ölümle hayatın arası bir taş kadarsa
kalbim sapan çatalına sıkışmış akmaktadır.

Düşler ve Aynalar,
Denge Yayınları, 1993, İstanbul

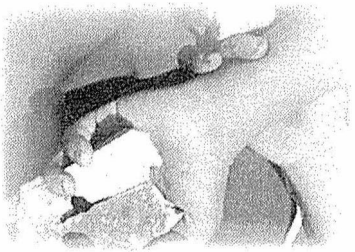
CEVAT AKKANAT
1964-DURSUNBEY-BALIKESİR

TAŞ

olsaydım
bir taş olsaydım
gözünde yahudinin
filistin'li taş olsaydım.

Likâ Edebiyat Dergisi, 23.sayı, 1 Kasım 2000

MÜRSEL SÖNMEZ
1964-MESUDİYE, ORDU

FİLİSTİN

dağlarda bir adam ibrikle su döküyor
arkadaşının ellerine
Filistin dağlarında sürgünleri
patlamaya hazır tomurcuğu
asırlık öfkelerin

acının senfonisi
yayılıyor filistin dağlarından
kentlere ülkelere
Minye'ye, Hartum'a, Tripoli'ye, Cezayir'e
Cezayir'in atları daha bir yeğin
peçelerin arkasındaki yakut
daha bir parıltılı

Filistin dağlarında dörtyüz adam
şen şakrak şantiyelerinde
gamze konduruyorlar
dünya çocuklarının yüzlerine

ve uzakta bir koro
haykırır biteviye
Filistin Filistin
ne zaman geleceksin
ne zaman geleceksin
geleceğin düğümü

Peygamber izlerinin şavkı vurur çöle
uzun koşuya başlar rüzgâr
bir tatlı kahverengi gizem çizgileri çizer
yıldız kayar ay büyür büyüyebildiğince
gecenin defteri dürülmektedir
koro seslenir
Nerdesin Selahaddin
Nerdesin Selahaddin

tan ağarıyor dörtyüz adamdan
gerilla gülücüğü
çığ
akıyor vadilere.

Göz Aydınlığı, sh: 46-48,
Denge Yayınları, 1993, İstanbul

FİLİSTİNLİ GÜZEL ÇOCUKLAR

Biz Filistinli çocuklar acıdan tak'ların altından geçtik
mutluyuz
olsada ciğerlerimizde soğuk kurşunlar
zalimin dipçiği şakaklarımızda karar kılsa da
ağzımızın kıvrımı kanıksadı kanı
mutluyuz
şehadet güzergâhında
biz Filistinli çocuklar

Utanır taş, taşlığından, vuruldukça körpe kola,
Bileriz biz azmimizi and veririz adil yola.

Biz Filistinli çocuklar
kan pazarlayıcılarını geçtik
zafer tacirlerinden geçtik
Ebu Ammar namı diğer Yaser rolsroys'una binsin
gitsin petrodolarların şehvetine
biz kendimize özgürlüğü seçtik
Hakk'ı seçtik
müstekbire karşı kıyamı
zalim kavme mukateleyi seçtik
biz Filistinli çocuklar
biz ölümden serden geçtik

Şak şak olur parçalanır ilahi korkudan taşlar,
Kıyamımız çiçek açar, gürbüz bir intikam başlar.

Her ağaç her taş şahitlik edecek biliyoruz
ufuklar taşıyamayacak zulme karşı isyan türkümüzü
bir karabasan gibi çökecek gök
zalimlerin ve zulme karşı sus pus duranların üstüne
inanıyoruz inanıyoruz
biz Filistinli çocuklar

Kanımızla mustazafların ağaracak elbet bahtı
Efendilerin, kuklaların yıkılacak elbet tahtı.

Her namlu bir hecenin sıcaklığıyla
aydınlatacak vahaları
bebelerimiz toprağı değil annelerinin memelerini emecek
annelerimiz dalları mefluç olmuş bir ağaç olmaktan kurtulacak
gülecek yüzü Muhammed (a.s.) ümmetinin

Joplar, taşlar, demirler, dinmez elektrikli şoklar
Behey uykunun dostları bir gün sizleri de yoklar.

Kan ey kan müslüman kanı
uyandır uykusundan uyandır müslümanı
uyansın Selahaddin'in kılıcı
bir kavis çizsin gökte
güzelim şavkı vursun
Kudüs'e, Sabra'ya , Şatilla'ya, Kara Eylül gününe

Kerim Kitap'tan bize sağnakla yağan umut,
Der: zulme karşı bilen, umutsuzluğu unut.

Evet, bu acının mesnevisi yazılmadı
kustu sıcak odalar, kaçınca keyfi
biz şeytanı taşlarken mülteci kamplarında
imanın coşkusuyla
rahat, konfor, istikrar giremez düşümüze
göz gez arpacık üçgeninde oynarız
kana bulanmış oyunlarımız
biz Kudüs'e gidiyoruz sonra Mekke'ye
ya siz ey bu sözün muhatabı, nereye

Uyan ey ruhum senden doğsun artık celadet
Karşında kutlu giysi, gelin gibi şehadet.

Bunu neden yazmayalım biz
neden bu acı güldestesini sunmayalım size
hepimiz bir Filistin'de değil miyiz
biz susarsak kanıksarsak zulmü
yüzleri hep sonbahar
Filistinli analar
duaya durmuş yürekleriyle
göğü indirirlerse yukardan üstümüze
boynumuza asılan ferman
ne kadarını taşır suçlarımızın

Bir yüreğin terennümü bu satırlar vesselam
Kan ağlayan Filistin ebede kadar İslam.

Cüzler, sh: 53-58
K.E.Y. Şiir, 1989, İstanbul

NAZİR AKALIN
1964- ERZURUM

FİLİSTİN KASİDESİ

zaman nesih bir müjde kıyam gecelerinden
melekler haber verdi eylem perdelerinden

en mahzun sahralarda sevinç buhûrdânı gözlerin
bahs açıldı sevgili elif lâm ha şifrelerinden

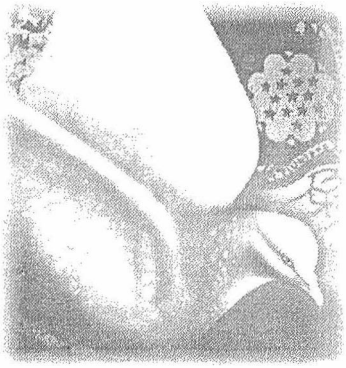
bir gerilla neşreder kutlu aşkın şavkını
kurtulur arz-ı mev'ud lânetliler kıyametinden

mi'râcının gülleri renk verir cihâdın gülşenine
yeryüzü titrer durur mâverâî sesinden

kızıldenizler üzre at koparır dört nala
sahipkıran müslümân şems-i asr müjdesinden

taşların kayaların sona erer melâli
ve filistin kurulur elin değdiği yerden

Gerilla Türküleri
İhtar Yayınları, 1993, İstanbul

ATIF BEDİR
1965- KAHRAMANMARAŞ

ESMA

esmâ
bağışla bizi
çölü umut diye örtündük
esmââ

kara bir afrika
gözyaşlarımız
avut bizi
saçlarımızı okşa

güzel bir ninni söyle
yüreğimiz ısınsın
ellerinde

ama sen ağlama
ağlama esmâ
sen ağladıkça dağlar yıkılır
bir hüzün çöreklenir
içimize

sonra yağmurlar değer
Allah'ın rahmeti değer
kömür kıvırcık saçlarına
seherde esmâ
bir rüzgâr eser
nazlı dağlarına Kudüs'ün
yüreğinde mazlum
Mescidü'l Aksa

gözlerin, yetim bir Filistin
bir çocuğun hıçkırıklara gömülmesi
çünkü dağlar kadar
yetimsin sabahları
esmâ

Ateş Sakıları, sh: 30-31
Hece Yayınları, 1998, Ankara

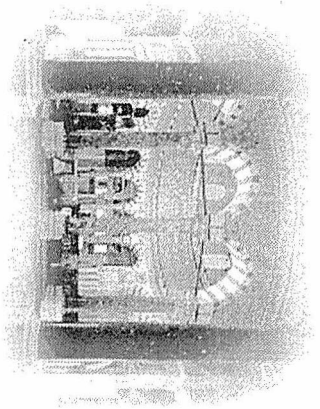
SEYFETTİN ÜNLÜ
1965-AYDIN

KUDÜS'TE SABAH NAMAZI

Çocuk önce güneşe baktı
Çoktan batmıştı annesinin bağrında
Toprağın koynuna girdiğinden beri gece
Masallara sığmayan zamana büründü
Yolları saydıkça gidenlerin sesinde
Sakladı bir taşı avuçlarında
Birden anladı gelecekten savrulmuş
Mûtena bir kıvılcım tam kalbinin üstünde
Aydınlatıp yakıyor kudüs gecelerini
Derken sabaha üç adım beyazlık
Namaz mührünü vuruyor ufacık ellerine
Allah büyüktür ne çabuk geçti gece
Allah büyüktür çocuk sabrını yaydı
Yeryüzü bir sofraydı ademoğluna

Ey filistinli çocuk senin ellerin
Yakışır göğün merdivenine
Gönlümüze bir basamak çıkar mısın oradan
Açınca karanfiller bir sabah namazında

Yedi İklim Dergisi
Kudüs'ü Şerif Sayısı: 75-76, 1996.

KEMAL SAYAR
1966- ORDU

KAYBOLDU KUDÜS

Kayboldu Kudüs
Nisan gözlü bir kızın bakışlarında
Nereye koşmalı şimdi, hangi·savaşa
Hangi radyo sütüdyosuna, ağlama duvarına
Dağları aştı bulut yüklü ordular
Ulaştı Mescid-i Aksaya sonbahar.
Yüreğin elinde şimdi, emniyette yüreğin
Kurumuş gözbebeklerin, kayboldu Kudüs
Sustu elektrogitar
Otur ve ağla şimdi
Kaybolan Kudüs'e
O sahil sesine, o sevgiliye
Rüzgârda yiten şarkılara
Yaz adını, Abdülkadir Hüseyni'nin
Merhamet dilen ve yalvar şimdi
Kötü kaderlerin iyi cellatlarına
Sustu elektrogitar davul patladı
Ferman üflendi tarihin yalanlarına
Hüküm karanlık bir slogan gibi
Kazındı ağlama duvarına
Mescid-i Aksa boynu bükük
Sonsuza uzayan şarkılara eklendi
Rüzgârda yiten şarkılara
Düştü Kudüs, kayboldu Kudüs
Kapadı gözlerini ölüm uykusuna
Nereye koşmalı şimdi hangi diskoya
Hangi aşka, hangi duvara, hangi gözyaşına

Kayboldu Kudüs
Nisan gözlü bir kızın yağmurlarında.

Bir çiçek adı mı Kudüs? Göçmen bir kuş mu?
Hayata seyirten deli bir kurşun mu yoksa?
Bunlar önemsiz sorular ve bakir
Çünkü sevmek için önce ölmeyi denemek gerekir
Daha acısı, hulahup yapan kızlar
Kudüs'ün adresini bilmemektedir
Bir manolyadır belki, bir kırlangıçtır Kudüs
Ayrılıklara ölümlere bir başlangıçtır Kudüs.

Her çocuk bir insanlık trajedisine doğar orada
Kusarak emdiği doğum kontrol haplarını
Doğar sinema salonlarına, yanılgılara, bombalara
Oysa ne telgrafı var hüznün ne telefon numarası
Ve bilmezler hulahup yapan kızlar
Hangi yolu yürürsenizdir Kudüs, o ateş dansı.

Kudüs duvarların kesiştiği yerdedir
Aşkların, acıların ve gözyaşlarının
Kesiştiği yerdedir
Yüreğin sızladığı yerdedir.
Göğün merdivenidir/yerdedir.

Hoyrattır Kudüs! Savrulur okyanusuna
Kanın, tuzaklarla dolu dünyada

Karasevdanın adıdır Kudüs.

Tanzimattan Bugüne Türk Şiiri Antolojisi- II. Cilt, Sh: 1280-1281
Birlişik Dağıtım Kitabevi, 1991. Ankara

S. AHMET KAYA
1966-URFA

SAVAŞ VE UÇURTMA

Yeryüzünün yürekli savaşan çocuklarına

Üşüyen ellerine
sıcak günler doğardı
ağzının kıyılarına çağıltılar
ebemkuşağı gözlerin yıldız parlaklığında
yol gösteren çeşmesi
ceylan ürkekliği şehrin kalabalığında
suya sokuluşun ay ışığında usulca
çiçekçi pazarı ellerin küçük sıcak
sardunya bulutu yayılan
pencerelerden sokaklara uzaklara
insanın gerçekliğine.

gördüm oysa
çamurun içinde ayakların, üşüyen
sevinçlerin, yerlere düşen
paletleri altına. Tanklar
silah sergisi kurşun ve kan
kapı önlerinde barikatlar
sen olmayan bakışlar,
kirli arkları atlayışını...
tedirgin namlunun ucunda alnın
her an ölüme ayarlı
saatli bomba.. korku sessizliği.
unuttun
mevsimleri, ikindi parklarını
uçurtmalarla havaya karışan gülücükleri
göçmen kuşlarla gitti. Kırlangıçlarla
bütün haşarılıkların. Sevecen
mutluluk dolusu. Kaygılarını
özledim... Kudüs'ü. Teslim olmak yok artık.

FATİH OKUMUŞ
1968-KAHRAMANMARAŞ

AKSA'NIN YAKARIŞI

"Saf saf olup dizilenlere,
Sürüp götürülenlere
Andolsun zikredenlere;
Ki birdir tanrınız bir
Göklerin, yerin
Rabbidir
İkisi arasındakilerin."
(Saffat:1-5)

I.
Aksâ...
Açmış ellerini semâya;
Sermiş yüzünü toprağa
Medet bekler.
Lisân-ı hâliyle sanki:
"Metâ nasrullah?" der.
Kudüs'ün bekçisi melekler,
Bir de Filistinli bebeklerdir.
Onuru kırılmış bir Ortadoğulu gibi
Şuracığa çömelir tarih
Dokunsalar ağlayacaktır Mescid-i Ömer!

II.
Çiğner de harimini melun Yahudi
İçin için inler Süleyman Mabedi
Sesini veliler, şehidler
Filistinli yiğitler
Ammar, Velid, Halid'ler
Bir de yürekliler dinler
Bir de şairler.

Kulak kesilir dağ taş mazlumun âhına
Şahinler hem gökten iner
Hem yerden biter
Taş ve ağaç tanıktır günâhına:
-İşte Yahudi!
-İşte Yahudi!
İşaret eder.

III.
Rabbimiz,
Geceyi bölen usul ve sıcak yaşlar adına
Minik ellerde kurşuna dönüşen taşlar adına
Buruk gönüller, eğilmiş başlar adına
Bize yepyeni bir fetih müjdesi gönder
Dirilt Muhammed ümmetini yeniden
Kudretini bir daha göster!

Sevgili Kasidesi, sh: 12-13
Denge Yayınları, 1992, İstanbul

İNTİFADA

-Filistin'in devrimci çocuklarına-

Ben filistinliyim
Ellerim
Yıldız toplar göğümden
Taş toplar toprağımdan

Ben bir filistinliyim
gözlerim
ummanlar devşirir bulutlardan
ırmaklar devşirir yurdumun dağlarından

filistinli bir kadındı o
oğullarını birer bomba gibi göğsünden
çekip çekip savurdu alanlara

ben filistinli bir çocuğum
konuşursam
korunun kurşunları harfler olan silahımdan
susarsam sakının sapan taşımdan

ben filistinli şair
sözlerim
iki kanat takar kandan ve gözyaşından
kelimeler dizer kurşundan
savunurum Kudüs'ü

Sevgili Kasidesi, s. 56
Denge Yayınları, 1992, İstanbul

ÖZCAN ÜNLÜ
1968-ORDU

BEN MUHAMMED'İM

Yüzüm döküldü eski mektuplardan
Bir sigara içimi düştüm dünyaya...
Korktum, gözyaşına boğuldum efendim;
Bir bilyenin peşinden çıkmıştım evden
Ev.. yani dışarısı, korkunç bir küre!

"Ben Muhammed'im, Muhammed benim
Uzak dur gövdemden"dedim kurşuna
Okşadı kalbimi gün ortasında
Kırarak yüreğimi, büyüttü hüznü
Genişletti içimdeki kara deliği
Hedefe erdi kurşun
Öldürdü beni efendim...

İsyan büyütüyor kalbim, dinleyin
İşgal edilmiş bir kentte haykırıyorum
Annme yenilmedim
Kirli su içmedim
Bakın gözlerime, kocaman gözlerime
Umut damla damla akıyor efendim
İşte ölen benim, ölen Filistin...

Ben Muhammed'im, Muhammed benim
Ertelenmiş mutluluğun çocuğu...

Ben saklandım, kurşun buldu beni
Ayağıma değdi önce soğuk nefesi
Karnıma, omzuma daha sonra da...

Dört kurşun var içimde, ben Muhammed'im
Nerden geldi bu bela başımıza efendim?
Ben Muhammed'im, Muhammed benim
Kelimelerde yaşayan bir ülkenin çocuğu...

Ay Vakti dergisi
Sayı 3, Aralık 2000

ALİ AYÇİL
1969-ERZİNCAN

KÜÇÜK BEYİ VURDULAR

Filistinli küçük şehid Muhammed Rami'ye.

I
Ben onun rüyasını rahmimden önce gördüm
Bir genç kızın yatağı çiğdem kokan günlerdi.
Ayan etme desem de çölün sakladığını
Göğsü yeni yeşeren hurma dallı babası
Oturur şu taşlığa gönlümü didiklerdi.

Koro:
Eski güzel günleri hatırlatırdı yüzü
Tellerin ortasında duvağını biz diktik
Hörgüç bile kıskandı nazenin yolcusunu
Evlerin şenliğini imrenerek gönderdik.

Ben onu bıyığımdan önce terleyip durdum
Yumuşak bir dal gibi salınırdı annesi
Kaç efendi gönderdim eşikten sokmadılar
Sözün son sahibinin gevşesin diye ağzı
Ödümün suyu aktı verem ettim herkesi.

Koro:
Bir bahçeye benzerdi yağmur sonrası yüzü
Öyle ince büyüdü öyle uzun, öyle dik
Alnındaki ferahlık kıskandırırdı bizi
Zor çalınır kapıda onun için dönendik.

II
Çarşılar ey çarşılar! Bu muydu hasarınız
Göbeğimi yorana katıp size gönderdim
Ayla yuyup güneşle kuruladığım teni
Nice meşakkatlerle işlediğim desenin
İğneden kan geçirip aldınız örneğini.

Koro:
Bize düşük göründü giderken omuzları
Sanki çekip almışlar oyunun ortasından
O kadar bağ bozuldu böylesini görmedik
Bir kelebek ordusu savruldu saçlarından.

İki sokak ötesi, cam göbeği, menevşe
Nerdeyse varacaktık saksılar sulayana
Ben ölümüm içinde bir melek var sanırdım
Canı şerbet istedi terliydi içirmedim
Körpeme dili kuru kıydılar buna yandım.

Koro:
Getirip uzattılar gözleri nar çanağı
Bir çiçeğin tozundan öç almış düşmanımız
Tutuşmaz ağlamakla içindeki kırıklar
Akmayan kan lekedir, biz buna da razıyız.

ATAVİ O. ERDEMİR
1971- SİVAS

FİLİSTİN'DE ÇOCUK OLMAK

Haykırmaya yüztutunca ölüm
Bir ana kucağında kan
sevda-
lanır çocuk

Ölü bedenlerde dirilen hayat
Beytu'l Lahm'in damarlarında öpüşür
Umut olur
sevda olur
aşk olur
İsyanların tutuştuğu şafak
Beklenen doğumlarda
dünya-
lanır gün
Namlularda renklenir çocuk gözleri
Tualler siyahlanır sapanlar al
Kurşun olur
siccil olur
aşk olur

El Halil'de Şeria'da Gazze'de
Aksa'nın her taşında
kurşun-
lanır anılar

Peçesi yırtılan çağ
Çığ doğurur her gece
Flaşlar önünde vurulan Muhammed
Yaşam olur
direnç olur
aşk olur

Haksöz Dergisi, sayı: 116-117
Kasım-Aralık 2000

HAKAN ARSLANBENZER
1971 KARS

LÂL MUSA

Savaş istiyoruz gizlice kara
Bayrakları kör bir terzinin tezgahından kaçırarak
Yağlı, kaba kıvrımlarını oracıkta fırlatıp
Fırlatıp açarak
Bayraktar her zaman birimiz
Kimimiz kimimizi andırıyor vuruluncaya kadar
Ve dağılıp sıkça aralanıyoruz koşarak

Kavşadıkça binalar -binalar kavşar- kapıları vurup
Vurup çıkıyoruz
Gece duruyor, gece kurulmuş saatları bilemez
Pusuyu bilir, darvazada puhulu bir ağacı
Biz duramayız, ağaçlar kesik başlarıyla hayli akar
Uygun adım artarak omuriliğimiz hizasından
Barut kokusudur bize Beyrut'ta Kudüs'ü hazırlatan
Olağan çehremiz tuz ve köpükle çarpılmadan
Savaş istiyoruz gizlice kara
Bahtını sezerek gececil kuşların

Cin dağıtırlar, çok mahfuz gözleri vardır
Bizim gözlerimiz mi? Gözlerimiz muhafız
Cinler dağılırken bin kuleden binbir gece aşağlara
İndik ama dirlik bilen efendiler.. hangisi kimdi?
Bulandırdık mutabık fikirlilerin "Beytüllahm'e ceset gerek"
Dedikleri kehaneti
Kumarlı zillerini kıstırdık ısırarak
Biz savaş çıkmadan uslanmayız
Kederli kibrine biz sataşmadan bol ağızlı ejderhanın

Reis'in Kara Merhemi. Sh: 35, 36
Dergah Yayınları. 1996. İstanbul

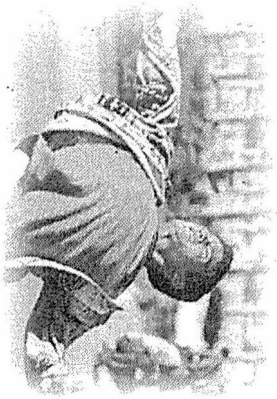
İMDAT DEMİR
1971 RİZE

KUDÜS

bıçağımın sırtıyla toplardım siyonkızlarını
birer birer beynime mühürlenen ölümlerden
peyamber ulusu gürültüsünde kalırdı oysa
bir başına.. .Kudüs
Putların alaca kuşağında ayartılan gölgelerde

'Ente mevlana fe'nsurnâ ale'l kâvm'il kâfirîn

Yedi İklim dergisi
Kudüs'ü Şerif sayısı
Sayı: 75-76

MEHMET AYCI
1971, ADANA

KENAN İLİ'NE GAZEL

gözlerini yitirmiş bir körpe ceylanı var
vurulmuş arz-ı mev'ud dudağında kanı var

siyah çalılar büyür alın toprağımızda
yıllardır mahzun eyyub bekleyen meydanı var

nefesi karanlığı yudumlayan kudüs'ün
henüz kurbanlık yaşa gelmemiş kurbanı var

orada gümrah açar ümmetin çiçekleri
orada çocukların kurşuna isyanı var

ey tarih mağrur olmayasın zulmünle ki
tuğyanı varsa çağın mutlaka tufanı var

vurulmuş arz-ı mev'ud dudağında kanı var

Harman Degisi, Sayı: 29
15 Ocak 1994

Y

-filistin haberlerini izleyen
oğlum taha yağmur'un
zafer işareti yapması üzerine-

senin bakışın oğlum
taze zeytin dalından kesilmiş bir sapana
ne hoştur, ki bir anda
bir babanın yüzyıldır soğumaya yüz tutan
kalbini tutuşturur
ve içimizde uyuyan nice yaslı ırmağı
şahdamarı kavrayan bir ince harçerleyin
apansız uyandırır
senin bakışın oğlum, yalnızca beni değil
davud'u, süleyman'ı, musa'yı utandırır.

kandır bu, bilirsiniz
toprağı aziz kılan bereket mayasıdır
insanı aziz kılan
-intifada-
kımıldayınca isyan, kan vurur kıyılara.

senin bakışın oğlum
sessizce,
süzülüp ağlamadan
tirşe siyahına çalan o berrak gözlerinden
güngörmüş annelerin ağıdına karışır.

Kum Yazıları dergisi, Sayı: 6, sh: 3
Şubat 2001

MURAT MENTEŞ
1974-İSTANBUL

ENKAZDAKİ HAYLAZ GÖZ

kara tüfek hainin karnını gıdıklıyor
nisanda kömürleşen bir cumartesi
üveyim reçineli çehrem de sıyrılmakta
herkesten seken kurşun köpürtüyor gövdemi

etrafında yelincek ısparta köpekleri
yüzen ada vatanım deniz yokuşu
ölümü önceden kestirmenin
dünyanın o güzelim göğe yakın yerleri

şarkılar sıkıyor vidayı şakağımdaki
kumlarla konuşarak atımla konuşarak
geçip uzanıyorum vadedilmiş toprağa
bir uçak enkazı toy alnımda

hızlı sağlam oruçlu biraz şakrak
süte katılan şeker gibi savaşa
canlarım ankebut suresini okuyor
çilek nektarı damarlarında

miracı hatırlarken şehr-i mîrac kudüs'ü
kuzeyli çocuğun oyuncağı yakalıyor yetimi
elleri masmavi iki yengeç ölüsü
çokça bal sızıyor topuklarından

köpek yama çürük tahta kapıya
sallanıyor boynunda paslı madalyon
miyop haham gemilere sürüngen diyor
kavlamış derisi kesek tuzlardan

kan şimdi bir çizgidir giysisinde herkesin
duman hafif örtü çamur tazece
güleç yerlilere katran püskürten
tez almalı çavunu kof kavimden

Kuzgunun Gölgesi, sh: 44-46
Yedi İklim Yayınları, 1997, İstanbul

ERDAL SARIÇAM
1975-ARDAHAN

ZEYNEB GÜZEL BİR KIZDI

-Filistinli Zeyneb'lere-

/Ben BEN olalı; hiç bu kadar SEN olmamıştım../

Zeyneb güzel bir kızdı
Vurulmadan önce Ramallah içinde
Hayata beyaz bir güvercin gibi bakardı
İç cebinde saklardı mektuplarını
Elleri sonbahar kadar serin
Kudüs kadar güzeldi.

Şiirleri vardı sonra
Savaş meydanlarından kalan
Kasırgalara benzerdi yüreği
Saçları akşam kokardı.

Zeyneb deyince can bulurdu bir bebek
Çökerdi ona adanan yürekler
Ama bilirdi acıları
"Elbet bitecek,
Elbet güleceğiz" derdi.

Zeyneb güzel bir kızdı
Vurulmadan önce Ramallah içinde

ADEM ÖZBAY
1976- ZONGULDAK

REHİN GÜLÜMSEME

Muhammed Rami'ye
Bizim çocuklara...

Bir rehine dükkanında ne bulur insan
İflas eden bir adamın düşlerini
Askıdaki bedenin can ağrısını
Ama en çok
En çok
Taş atarken yorulan koluyla
Bir ömrü terk eden çocuğun
Kurşuna verdiği gülümsemeyi.

Bilmez kurşunlar
Ölmeye yaşlarının tutmadığını.

Ve bilmezken çocuklar Taif'in kefaretini
Amini olurlar içli bir duanın
Dipnot düşerler ölüm kelimesine
Kudüs kitabında
Görürler melekleri Tanrının.

Şimdi kısa pantolon modası
Önden kâküllü saçlar
Ne çok yakışıyor bizim çocuklara
Mezar başında taşlar
Avuçlarında.

MOHANNAD EL-CAYYUSİ
FİLİSTİN

SEVGİLİM FİLİSTİN

Filistin, sen benim bir tanemsin, tek sevgilimsin
Bir güvercin gibi özgür olacağın günü bekliyorum

Benim güzel vatanım, tek aziz tuttuğum sensin
Dilerim, nesli tükenir bir gün sana zulmedenlerin

Ne kadar acı verici, maziyi hatırlamak,
Biliyorum, senin geleceğin sihir olmayacak

Kalbimdeki yaralar asla kapanmayacak
Öfkem ve hüznüm saklanmayacak

Niçin böyle olmak zorunda bilmiyorum?
Düşmanların defolup gitmesi için yakarıyorum.

Senin için, Filistinim, savaşacağım her tehlikeyle
Bağımsızlık ve özgürlüğünü bekliyorum hasretle

Düşmanın tek korkusu,
Zafer kazanmandır, sisler dağılırken

Şunu söylemek istiyorum, sevgili Filistin,
Her gün aklımda fikrimdesin.

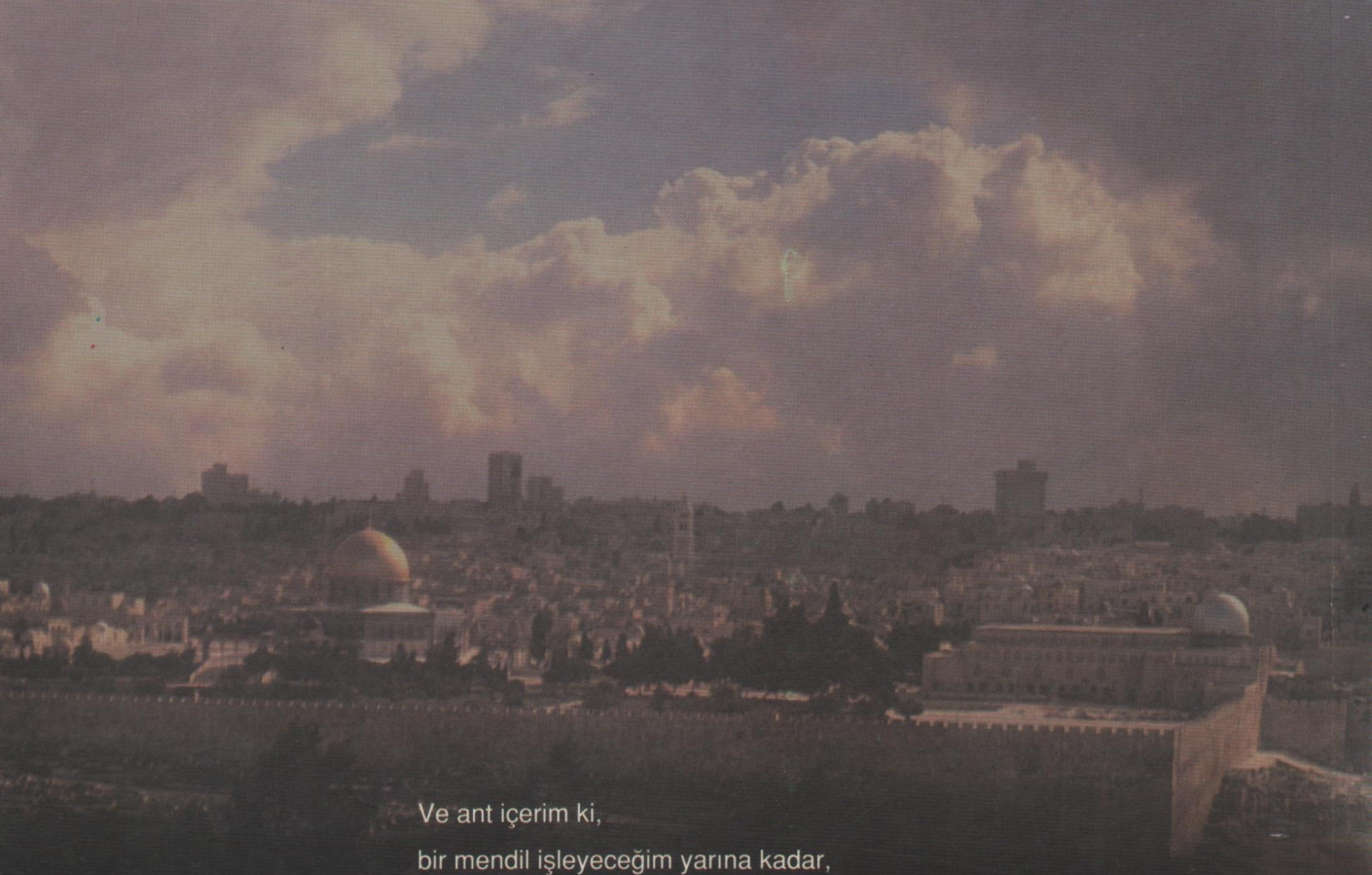
Türkçe Çeviri: Pertev Aşkın-Azra Konak

içindekiler

Kudüs'ü Düşünme Saati 5
Sunu - Filistin Şiirleri Antolojisi .7
Kudüs Fotoğrafı .9
Kudüs -*Tarihçe*- .11
Filistin -*Tarihçe*- .15
1903, Salim el-Zürkali: *Filistin* .23
1905, İbrahim Tukan: *Benim Ülkem* .25
Mısır Şairlerine Sitem .27
1906, Seyyid Kutub: *Filistin Kahramanlarına* .29
Handevi Devir: *Filistin* .33
Abdülhamid Eddib: *Ey Filistin* .35
1907, Abdülkerim El-Kermi: *Elbet Döneceğiz* .37
1913, Abdurrahim Mahmud: *Şehit* .39
1914, Fatva Tukan: *Ağlamayacağım* .41
1919, Yabra İbrahim Yabra: *Gözlerinin Türküsü* .45
1923, Nizar Kabbani: *Kudüs* .47
İşgal Altındaki Toprağın Ozanları .49
1925, Kemal Nassir: *Öykü* .53
1929, Tevfik El-Zeyyat: *Biz Burada Kalacağız* .55
Acı Şeker .58
1931, Raşit Hüseyin: *Yafa* .61
1933, Sezai Karakoç: *Alınyazısı Saati* .63
1934, Ebubekir Sonumut: *Anneler ve Kudüsler* .67
1936, Mahmut Sobh: *Yenilgiyi Yenerken* .75
1938, Salim Jabran: *Yafa'dan Zafer Haberi* .79
1939, Semih El-Kasım: *İhtiyar Kudüs'ten* .81
İşsizlik Pazarında Söylev .83
1940, Akif İnan: *Mescid-i Aksa* .85
1940, Cahit Zarifoğlu: *Daralan Vakitler* .87
? Soru İşaretlerinden Biri .91

1941, Mahmud Derviş: *Umutsuzluk* .93
Filistinli Sevgili .94
Muhammed .98
1942, Abdüllatif Lâbi: *Doğu Çağrısı* .101
Adsız Şâir: *Filistinli Kardeşime* 107
1943, Yusuf Sebti: *Filistin İçin* .111
1944, Refik Durbaş: *Siyah Bir Acıda* .115
1945, Nurettin Durman: *Ateşlerden Geçen Kim* .117
Filistinli Çocuklar .119
Çocuk Vuruldu .121
1946, Ahmet Dahbur: *Atlılar Atlılar* .123
1946, Hüseyin Yurttaş: *Filistin Filistin* .125
Tel Zaatar .127
1946, Mustafa Miyasoğlu, *Haymatlos* .129
1946, Osman Sarı: *Güz* .133
1947, Metin Önal Mengüşoğlu: *Filistinli Çocuklar* .135
1947, Nurullah Can: *Filistin'den Son Mektup* .137
1948, Mehmet Adil Oymak: *Kıbleteyn'den Biridir* .139
Şuhatşi Takatu: *Filistin Zeytini* .141
1952, Cahit Yeşilyurt: *Kan Coğrafyası* .145
1952, Remzi Derviş: *Gazza'nın Ufacık Bayrakları* .149
1953, Arif Ay: *Kırağılı Bir Gecede Kudüs'ü Düşlüyorum* .151
1953, Hasan Ali Kasır: *Kudüs Şiirleri* .153
1954, İlhami Çiçek: *Sessiz* .157
1956, Ahmet Mercan: *Gökyüzü Depremleri* .159
1956, Ali Göçer: *Kudüs Gölgesi* 161
1956, Recep Garip: *Filistin'e Ağıt* .163
Ortadoğu Şiiri .165
1956, Yusuf Abdülaziz: *Yurt* .171
1959, Ali Ekecik: *İntifada* .173
1959, Hanifi Düşmez: *Gor Vadisinde Kurşun Sesleri* .175
1959, Şeref Akbaba: *Filistinli Çocuk* .177
1960, Mehmet Sait Rindokur: *Kudüs İçin Savaş İlahileri* .179
1960, Mustafa İslamoğlu: *Nuveyba* 183

1960, Mustafa Yürekli: *İlk Ölüm* .185
1960, Nevzat Çelik: *Göç* .189
1961, Ahmet Veske: *Gözlerim* .193
1961, Gökhan Akçiçek: *Filistinli Çocuklara Şiir* .195
1962, A. Baki Kömür: *A-Taş* .199
1962, Bünyamin Doğruer: *Filistin'de Doğuş* .201
Kudüs Yüklü Bir Hasret Sardı Beni .203
1962, Hüseyin Atlansoy: *Aksa* .205
1963, Ahmet Yalçınkaya: *Filistinli Çocuk* .207
1963, Mücahit Gözütok: *Filistinlim* .209
1963, Süleyman Çelik: *Kirli Ekim* .211
1964, Cevat Akkanat: *Taş* .213
1964, Mürsel Sönmez: *Filistin* .215
Filistinli Güzel Çocuklar .217
1964, Nazir Akalın: *Filistin Kasidesi* .221
1965, Atıf Bedir: *Esma* .223
1965, Seyfettin Ünlü: *Kudüs'te Sabah Namazı* .225
1966, Kemal Sayar: *Kayboldu Kudüs* .227
1966, S. Ahmet Kaya: *Savaş ve Uçurtma* .229
1968, Fatih Okumuş: *Aksa'nın Yakarışı* .231
İntifada .233
1968, Özcan Ünlü: *Ben Muhammedim* .235
1969, Ali Ayçil: *Küçük Beyi Vurdular* .237
1971, Atavi O. Erdemir: *Filistin'de Çocuk Olmak* .239
1971, Hakan Arslanbenzer: *Lâl Musa* .241
1971, İmdat Demir: *Kudüs* .243
1971, Mehmet Aycı: *Kenan İl'ine Gazel* .245
Y .246
1974, Murat Menteş: *Enkazdaki Haylaz Göz* .247
1975, Erdal Sarıçam: *Zeyneb Güzel Bir Kızdı* .249
1976, Adem Özbay: *Rehin Gülümseme* .251
Mohannad El-Cayyusi: *Sevgilim Filistin* .253

Ve ant içerim ki,
bir mendil işleyeceğim yarına kadar,
gözlerine sunduğum şiirlerle süslü
ve bir tümceyle, baldan ve öpücüklerden tatlı;
"Bir Filistin vardı, bir Filistin gene var!"

Mahmud Derviş

ISBN 975-6628-12-X
9 789756 628126

internetten sipariş için
www.kitapyurdu.com